

Forord

I all toppidrett er det en ubønhørlig konkurranse om å bli best. I lagidretter generelt og fotball spesielt, trengs valg i forhold til hvem som skal få spille eller være med i en gruppe. Denne prosessen har jeg selv erfaring med som trener og spiller. I media og på idrettsarenaer er det stadige debatter; hvilke spillere satses det på, hvem er ung og lovende, og hvem blir klassifisert som talenter. Kampen om de såkalte talentene har i mine øyne foregått over tid, uten at det foreligger gode nok argumenter.

Min idrettsfaglige bakgrunn er fra håndball og fotball. Gjennom samtaler med diverse trenere og idrettsforskere, ble jeg inspirert til å se nærmere på hvorfor visse unge spillere velges ut og satses på. Tendensen er at det søkes etter disse talentene i stadig tidligere alder, med ulike variabler, og med ulike treneres preferanser. Jeg ønsket å finne en begrunnelse for hvordan utvelgelse av unge fotballgutter foregår, utover den statistiske fremstillingen. Jeg ønsket å undersøke hvordan utvelgerne begrunner det de gjør, og hvordan dette foregår i norsk barne- og ungdomsfotball som genererer flest unge gutter til idretten.

Denne oppgaven har form som en tradisjonell masteravhandling. Årsaken til dette er måten data er hentet inn på og emnets natur. Jeg vil presentere bakgrunnsstoff for å gjøre leseren bevisst på glemte emner, og synliggjøre motoriske, psykologiske, sosiale og antropologiske faktorer. Samtidig ønsker jeg at nyansene i informantenes uttalelser skal komme frem i resultatfremstillingen. Dette emnet kan tas tak i på mange måter. Jeg har valgt denne fremstillingen for å kunne gå mer i dybden enn en artikkelform tillater. Mitt mål er å skrive om denne oppgaven til en artikkel i fremtiden.

Takk til min tålmodige og elskverdige samboer, min fantastiske familie, mine lojale venner, og interesserte kollegaer for engasjementet dere har vist i det lange arbeidet med denne oppgaven. Takk til min veileder professor Rolf P. Ingvaldsen for tilbakemeldinger, logiske argumenter fra glemmeboken og spesielle samtaler i prosessen, jeg har lært mer enn jeg noensinne hadde håpet på – prosesser gir utvikling, tiden kjenner ingen grenser.

Levanger 28.06.2011

Truls Valland Roaas

SAMTYKKE TIL HØGSKOLENS BRUK AV MASTEROPPGAVE I KROPPSØVING

Forfatter: Truls Valland Roaas

Norsk tittel: ”Sorry gutten min, du blir ikke valgt!”
- Om aspekter ved utvelgelse og utvikling av unge guttefotballspillere.

Engelsk tittel: ”Sorry son, you are not selected!”
- Aspects concerning selection and development of young male soccer players

Kryss av:

Jeg samtykker i at oppgaven gjøres tilgjengelig på høgskolens bibliotek og at den kan publiseres på internett i fulltekst via BIBSYS Brage, HiNTs åpne arkiv

Min oppgave inneholder taushetsbelagte opplysninger og må derfor ikke gjøres tilgjengelig for andre

Kan frigis fra: 17.08.11

Dato: 28.06.11

---

underskrift

Sammendrag

Utvikling og utvelgelse av talentfulle unge guttefotballspillere er en stadig økende praksis internasjonalt og i Norge. Talentjakten foregår på nær sagt alle nivå. Teoretiske aspekter vedrørende menneskelig utvikling bør fungere som et bakteppe for å begrunne utvelgelse, der talent ofte blir grunnlag for hvilke spillere som velges. Det foreligger svært få konkrete undersøkelser som binder teoretiske utviklingsparadigmer sammen med utvelgelse, men vitenskapelige undersøkelser innenfor ulike emneområder er utført vedrørende prosessene som leder frem mot seleksjon. Disse vil i enkelthet bli fremstilt.

Utgangspunktet for denne studien er å få innsikt i begrunnelser og synspunkter til kvalifiserte norske fotballfaglige som utfører, og har et forhold til utvelgelse og utvikling av guttefotballspillere under 16 år. Videre vil gjennomgang av vitenskapelige undersøkelser danne et bilde på hvor forskningen innenfor dette feltet står, sammenlignet med praksisen til de fotballfaglige.

Denne undersøkelsen er utført ved hjelp av to samfunnsvitenskapelige metoder som komplementært skal avdekke ønsket data. Seks spillerutviklere/trenere med virke i Norge besvarte et spørreskjema om sin fotballfaglige bakgrunn og gjennomførte et semistrukturert intervju/samtale om utvikling, utvelgelse og tilpasning. Det ble gjennomført et møte med hver av informantene hvor begge metoder ble utført, og som senere dannet grunnlag for dataanalyse.

Resultatene viser et sammensatt bilde av utvikling, utvelgelse og tilpasning i fotball. Det er ingen direkte form for konsensus. Talentbegrepet benyttes på ulike måter av hver informant, og kriteriene varierer likeså. Fire av informantene viser et predeterministisk epigenetisk syn, med spor av preformasjonistisk tanke, relatert til utvikling, som også påvirker deres begrunnelser relatert til predikering og utvelgelse av unge guttefotballspillere. To av informantene virker å ha et relativt samsvar med en probabilistisk epigenetisk tanke til utvikling og dermed også til utvelgelse.

Denne studien viser at unge guttefotballspillere er avhengige av hvilke spillerutviklere/trenere de møter dersom de skal bli valgt til treningsgrupper/lag. Valgene er subjektive og personlige preferanser råder. Informantene er ikke bevisste vedrørende teoretiske utviklingsparadigmer i sin argumentasjon, derfor benyttes erfaring i fotball som begrunnelse. Det er ikke mulig å bombastisk sette informantene i en vitenskapelig bås i forhold til deres uttalelser. Fremtidig forskning bør undersøke den prediktive validiteten av kriteriene som blir benyttet ved utvelgelse gjennom direkte observasjon.

English abstract

Selection and development of talented youth male soccer players are increasingly important in international soccer and in Norway. The hunt for talented players is carried out on almost every performance level. Development aspects underlie the argumentation of selection, and talent is usually used to legitimate who will be selected. In spite of this, the argumentation lacks specific scientific research that combines theoretical development theories to selection of young male soccer players. In this study, the scientific research related to the process of selection, and some development paradigms will be presented in all simplicity.

The aim of this study is to enlighten reasons and perceived view of highly qualified Norwegian player developers/coaches who execute, or has a relation to, selection of young male soccer player less than 16 years of age. Scientific research within the topic is compared to the spoken practical process of the Norwegian player developers/coaches.

Methods used in this study are two complementary social scientific approaches. The informants answered a questionnaire concerning their soccer related background and a semi structured interview/conversation concerning the topic of study was conducted. Six player developers/coaches working in Norwegian soccer context are basis for the data collection. A meeting with each of the informants was carried out in their preferred milieu and both methods carried out.

The results show a complex nature related to selection, development and adaptation of training in soccer, without any direct consensus of practice. The conception of talent in soccer is subjectively understood, and the criteria used for selection varies likewise. The development view of four informants relates to predeterministic epigenetic thoughts, with trace of preformation view. This also has an effect in their way of looking at selection. Two of the informants hint the probabilistic epigenetic thoughts related to how they view development and selection among youth male soccer players.

This study shows that young male soccer players depend on subjective evaluation from player developers/coaches to be selected for teams or training groups. The choices are made out by personal preference. The informants are not conscious about theoretical development paradigms in their reasoning; therefore the argumentation is strongly related to the experience in soccer coaching. It is not possible to determine which scientific direction the informants' possess, due to the complex nature of their statements. Future research should focus on predictive validity of the criteria used in selection, through direct observation as a method.

Innholdsfortegnelse

Forord	1
Sammendrag	3
English abstract	4
1.0 Innledning	8
2.0 Teori	10
2.1 Utvikling.....	10
2.1.1 Preformasjon	10
2.1.2 Epigense	11
2.3 Utvelgelse og utvikling av talent.....	14
2.3.1 Hva er talent?	15
2.3.2 Modeller og prediktorer for identifisering og utvelgelse	18
2.3.3 Problematisk prediksjon.....	22
2.4 Barne- og ungdomsfotball i Norge.....	24
3.0 Problemstilling	26
4.0 Metode	28
4.1 Fremgangsmåte	28
4.2 Utvalg	29
4.3 Gjennomføring av datainnsamling	29
4.4 Analyse av datainnsamling.....	30
4.5 Studiens troverdighet og bekreftbarhet	30
5.0 Resultat	32
5.1 Informant Andy	32
5.1.1 Utvelgelse.....	33
5.1.2 Utvikling.....	34
5.1.3 Tilpasning.....	35

5.2 Informant Arnold.....	37
5.2.1 Utvelgelse.....	37
5.2.2 Utvikling.....	39
5.2.3 Tilpasning.....	39
5.3 Informant Simon	41
5.3.1 Utvelgelse.....	41
5.3.2 Utvikling.....	43
5.3.3 Tilpasning.....	44
5.4 Informant Steve	45
5.4.1 Utvelgelse.....	45
5.4.2 Utvikling.....	46
5.4.3 Tilpasning.....	47
5.5 Informant Tom	48
5.5.1 Utvelgelse.....	48
5.5.2 Utvikling.....	50
5.5.3 Tilpasning.....	51
5.6 Informant Tommy	52
5.6.1 Utvelgelse.....	52
5.6.2 Utvikling.....	54
5.6.3 Tilpasning.....	55
5.7 Oppsummering av resultater	56
6.0 Analyse og drøfting	58
6.1 Informantene i undersøkelsen	58
6.2 Utvelgelse.....	59
6.3 Predikering	62
6.4 Yngre landslag og utvelgelse	63
6.5 Talent i fotball	64
6.6 Utvikling.....	65
6.7 Tilpasning og differensiering	68
6.8 Generell diskusjon.....	70
6.9 Avsluttende betraktninger	73
6.10 Svar på problemstillingen.....	74
7.0 Referanser	75
7.1 Referanser fra internett.....	79

Figurer	80
Tabeller.....	81
Appendiks 1.....	82
Appendiks 2.....	105
Appendiks 3.....	106
Appendiks 4.....	113
Appendiks 5.....	115

1.0 Innledning

Talentutvelgelse og -utvikling er en prioritert oppgave for de fleste internasjonale toppklubber (Abbott & Collins, 2004; Reilly & Williams, 2003). Dette har nærmest til alle tider vært viktig for både norske eliteseriekubber og Norges Fotball Forbund (heretter NFF). Med tiden har dette også blitt viktig for klubber i lavere divisjoner (Appendiks 1 F-G-H-L). For alle nivå har denne utvelgelsen endret karakter. Mens en før ville styrke laget reint idrettslig, er fokuset nå på ønsket om et godt fremtidig produkt for spillermarkedet. Det jakes på den fremtidige elitespilleren, som både kan bidra til å heve nivået i norsk fotball, og bli en god inntektskilde for mange aktører. (Vayens et al., 2006; Franks, Williams, Reilly & Nevill, 2002; Appendix 1).

Resultatorienterte fotballmiljø skaper et spenningsfelt mellom kortsiktige plasseringer og hensiktsmessig langsiktig utvikling. Divisjonsspill for unge spillere, og populære turneringer som må vinnes, øker tendensene til utvelgelse av spillere basert på treneres oppfatninger av hvilke som innehar vinnende egenskaper, og hvilke som ødelegger for en eventuell seier. Dette aspektet fører til at spillerutviklere, trenere og fagansvarlige blir hovedaktørene i en opphetet spillerutvelgelsesprosess. Deres forståelse og holdninger om hva som er et talent, blir en avgjørende faktor for om unge gutter skal bli valgt til grupper eller lag, som har til målsetting å utvikle spillere på en best mulig måte. Utvelgelsesprosessene synes å foregå etter mer eller mindre håndfaste kriterier, både fra enkelt klubber og forbund. Dette er en prosess som forekommer på så godt som alle nivåer i fotball-Norge, fra lokale lag til toppklubber i den norske eliteserien.

Letingen etter unge talenter blant guttespillere som har potensiale til å bli toppspillere fører til et vesentlig spørsmål: Hva menes med fotballtalent?

Selv om det ikke foreligger konsensus om hva som menes med talent generelt og fotballtalent spesielt (Burgess & Naughton, 2010; Ommundsen, 2009; Simonton, 1998), har media gjennom de siste 20 årene fremstilt fotballtalent som et allmennakseptert begrep (Appendiks 1).

Sæther (2004) undersøkte norske eliteserietrenere sin forståelse av begrepet talent i fotball, og kom frem til at det er ulike oppfatninger både når det gjelder utvelgelse og utvikling av talenter. Felles for mange er at når: *"... talentbegrepet benyttes kan dette knyttes til behovet for å legitimere identifisering/utvelgelse av visse spillere"* (Sæther, 2004, s.8). Det betyr at unge spillere som møter dette systemet er prisgitt ulike ideer for utvelgelse og

utvikling, avhengig av hvilken klubb de er medlem av og hvilke trenere/spillerutviklere de møter der.

Utvelgelse av individer med spesielle talenter er et fenomen kjent langt tilbake i tid. For eksempel hadde grekerne ifølge Herodot¹, tester for å velge ut unge gutter som egnet seg til å bli krigere for ca. 2500 år siden. I Roma for ca. 2000 år siden ble talent i sportssammenheng grunnlag for heltedyrkelse (Mechikoff & Estes, 2002). Utvelgelse har seinere blitt et stort tema for forskning innen områder som studerer individuelle forskjeller, ikke minst inspirert av Charles Darwin² sin teori om naturlig utvelgelse. Dette var også det direkte grunnlaget for utviklingen av differensialpsykologien³.

Ulike grunnleggende syn på hva som karakteriserer mennesker og menneskets utvikling, fører til ulikt syn på utvelgelse. Det er nødvendig med en kunnskap om barns og unges utviklingsprosess om utvelgelse av for eksempel talentfulle unge fotballspillere skal skje på et faglig ansvarlig og vitenskapelig grunnlag. Dette bør legge rammene for hvordan en kan begrunne valgene som foretas i dagens fotballverden relatert til utvelgelse av unge spillere. Forskning på menneskelig utvikling og sammenhengen med prediktorer i fotball er observasjoner som kan gi holdepunkter for talentutvelgelse i fotball, i det følgende skal dette sees nærmere på.

---

¹ Herodot (484 f.kr- 425 f.kr) var en gresk historieskriver som bevitnet og nedtegnet flere store kriger.

² Charles Darwin (1809-1882). En av verdens mest betydningsfulle biologer, og kan sies å være evolusjonsteoriens far. Ga i 1859 ut boken "On the Origin of Species by Means of Natural Selection, or the Preservation of Favoured Races in the Struggle for Life", som indikerte en "start" for differensialpsykologien.

³ Differensialpsykologi kan kort forklares som den delen av psykologien som tar for seg individuelle forskjeller relatert til arv og miljø

2.0 Teori

Teori om barn- og unges motoriske utvikling sier noe om mulighetene for utvelgelse av unge for prediksjon av voksen adferd. Sammen med forskning og litteratur om hvordan utvelgelse utøves innenfor fotball, vil dette kunne gi innsikt i hvordan ulike tilnærminger til seleksjon av guttefotballspillere er forankret i, og påvirket av ulike retninger innen dette teorifundamentet. Historien om teoriutviklingen i forhold til barn og unges motoriske utvikling blir da interessant, for å se på hvordan ulike epoker og retninger innen dette teorifeltet danner grunnlaget for å forstå dagens tankegang, og de synspunkt som en finner hos praktikere innenfor spillerutvikling i fotball.

Barn- og unges utvikling blir påvirket av flere faktorer, og kan sees på fra flere fagområder. Generelt sett, ville biologiske, sosiale, psykologiske og antropologiske faktorer være relevante innfallsvinkler for å forstå utvikling og utvelgelse av unge guttefotballspillere, men alle disse vinklingene vil ikke utdypes i denne oppgaven. Her vil fremstillingen begrenses til en oversikt over hvordan synet på menneskelig motorisk utvikling har forandret seg gjennom forskning. Utviklingsparadigmene fra 1700-tallet og frem til i dag vil derfor presenteres i all enkelhet.

2.1 Utvikling

2.1.1 Preformasjon

Tankegangen rundt menneskelig utvikling som i stor grad var gjeldende før 1800-tallet, betegnes som preformasjonsteorier. Her ble utvikling sett på som vekst eller utvidelse av eksisterende strukturer, altså noe iboende i organismen fra starten av (Hopkins, Barr, Michel & Rochat, 2005). Denne tankegangen, i ekstrem form, finner en fremdeles i religiøse kristne forestillinger. Med grunnlag i skaperteorien ble det hevdet at Gud plasserte 200 000 millioner ferdig formede miniatyrmennesker i Eva sine eggstokker, som var ferdig skapt og klare til å bli realisert (Ibid.). Årsaken til at mennesker ikke kunne se dette var at det var gjemt for ”det blotte øyet”. Prosessen med utvidelse, skjer i følge denne tankegangen, uten noen form for endring i kompleksitet (Hopkins et al., 2005). Dette medfører at et individ kun var avhengig av sine gudskapte egenskaper (arv), og ble et produkt av det.

Preformasjonistisk tankegang finner en igjen i engelsk barnelitteratur. For eksempel viser Edgar Rice Burroughs fortelling om Tarzan (1912) og Frances Hodgson Burnett fortelling om Little Lord Fauntleroy (1886), at overklassens egenskaper i form av intelligens

og moral, bevares uavhengig av miljø. For eksempel er du født av god moralsk herkomst blir du moralsk; i så måte hevdet britisk overklasse frem til slutten av 1800-tallet at det viktigste var av hvilken slekt du ble født.

Selv om denne tankemåten i dag ikke hevdes på fullt alvor utenfor mer fundamentalistiske kretser, står ideen om at mennesket har medfødte egenskaper som gradvis kommer til syne fast hos mange, nærmest som del av en tradisjon. Kanskje kan den enkleste uttrykksformen i beskrivelsen av et fotballtalent, at en spiller er gudbenådet, dvs. at han blir betegnet som et naturtalent (Helsen et al., 2000), nettopp knyttet til denne tradisjonen.

2.1.2 Epigense

Som en kritikk av tankegangen omkring preformasjon, ledet undersøkelser på dyr til en overgang fra preformasjon til en epigenetisk tankegang på starten av 1800-tallet. Epigenese er en betegnelse for at utvikling foregår i stadier, hvor hvert stadium bygger på og er avhengig av det foregående. Caspar Friedrich Wolff⁴ var en av de første teoretikere til å undersøke utviklingens stadier og ikke bare sluttproduktet, ved at han observerte kyllingens utvikling (Hopkins et al., 2005). Wolff sin doktrine la grunnlaget for videre forskning av individers utvikling 150 år fremover i tid (Ibid.).

I de første fremstillingene av epigenetisk teori, var tidlig utvikling forklart som forutbestemt, ved at strukturen (nervesystemets oppbygning) er unidireksjonalt (ensrettet) og styrer funksjonen (erfaring og aktivitet). Utvikling er i denne sammenheng en medfødt og forhåndsprogrammert egenskap (Hopkins et al., 2005, s. 11). Miljøet har i den epigenetiske tilnærmingen begrenset påvirkningskraft, og kan primært bare gi anledning til at iboende egenskaper får utvikle seg optimalt gjennom adekvat stimulering eller hindre utvikling gjennom deprivasjon fra adekvate stimuli. Fra midten av 1900-tallet og fremover, har teorier med denne tankegangen ofte blitt referert til som modningsteorier eller predeterminert epigenese, der en definerer stadier i utviklingen som barn og unge bør gå igjennom (Sigmundsson & Haga, 2004).

En av de som bidro til en mer sofistikert utgave av slike modningsteorier var Konrad Lorenz⁵. Han var med på å utvikle en teori om kritiske perioder i utviklingen med bakgrunn i studier på preging av fugler. Preging er en form for rask læring som finner sted i løpet av en

---

⁴ Caspar Friedrich Wolff (1733-1794) var en tysk fysiolog som kan sies å være en av grunnleggerne av embryologien.

⁵ Konrad Lorenz (1903-1989) var en Østerriksk dyrepyskolog og zoolog. Han mottok Nobelprisen i fysiologi/medisin i 1973, og kan sies å være en av grunnleggerne av moderne etologi. Forsøket rundt preging (imprinting) ble utført i 1935.

kort, sensitiv periode. Fundamentalt sett ser det ut til at organisk og sensorisk modning avgjør når preging kan finne sted, selv om forskjeller i stimuleringshistorie kan gi opphav til mindre forskjeller i den sensitive periodens tidsavgrensning (Ingvaldsen, 2007 a). Dette har seinere gitt støtte til de som hevder at individet i mange henseende kan være spesielt mottakelig for bestemte former for positiv eller negativ stimulering i bestemte faser av utviklingen. Hvis stimuleringen eller erfaringen ikke finner sted i denne tidsperioden, vil individet vanskelig dra nytte av lignende stimulering eller erfaring senere i livet (Payne & Isaacs, 2008). Denne tankegangen er trolig opphavet til begrepet motorisk ”gullalder”. Dette er et populærspåklig begrep om en kritisk periode i unges utvikling, hvor man refererer til ”gullalder” som den tiden individet best lærer motorikk, idrett, språk, matematikk og lignende. Noen hevder at dersom for eksempel grunnleggende fotballteknikk ikke er lært innen denne kritiske perioden, er det for seint å trene på dette dersom en skal realisere en spillers potensiale optimalt. Det finnes ingen entydige forskningsbevis på at en slik motorisk ”gullalder” er gjeldende.

Ulike forsøk på 1900-tallet førte til en gryende kritikk av den predeterministiske tankegangen. Dermed startet en gradvis overgang til en probabilistisk tankegang omkring epigenese. Myrtle Byram McGraw⁶ befinner seg i dette skillet. Hennes forskning kan tilsynelatende tolkes som predeterministisk, men bærer også preg av en gryende probabilistisk tankegang (Dalton & Bergenn, 1995, s. 72-73). McGraw oppdaget at tidlig utvikling ikke er forutbestemt eller lineær, men at den inneholder stadig interaksjon mellom forandringer i kompleksiteten og hastigheten i hjernens vekst, og individets adferd. I 1935 undersøkte McGraw om barns normale motoriske utvikling kunne endres under gitte betingelser. Hennes mest berømte studie var av et tvillingpar, hvor hun undersøkte ulike motoriske ferdigheter ut fra når det ene barnet fikk ekstra stimuleringer. Ut fra studien fant hun fem grunnbegreper som kunne påvirke den motoriske utviklingen: attitude, practice, readiness, growth og level of fixity (Payne & Isaacs, 2008; Dalton & Bergenn, 1995):

- I. *Attitude: Viser til holdningen personen har for å utføre oppgaven.*
- II. *Practice: Refererer til individets påvirkning av trening for å forbedre bevegelsesferdighetene.*

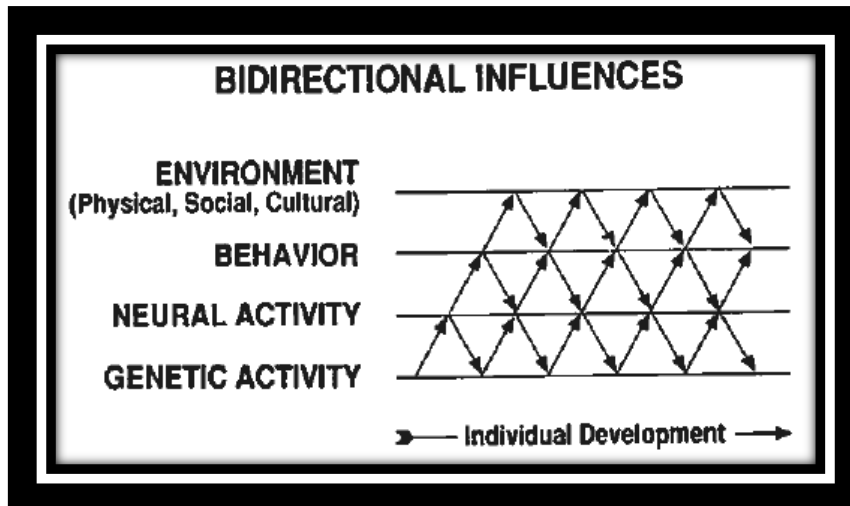
⁶ Myrtle Byram McGraw (1899-1988) var en amerikansk psykolog og pioner innenfor studier av barns utvikling og vekst fra midten av 1900-tallet og frem til i dag (Dalton & Bergenn, 1995).

- III. *Readiness: Refererer til når personen er klar for å løse ulike oppgaver. Noe som skjer til ulik tid i utviklingen for ulike individer.*
- IV. *Growth: Viser til at vekst påvirker individets evne til å løse bevegelsesoppgaver, dette kan forekomme både som regresjon (tilbakegang) eller progresjon (fremgang).*
- V. *Level of fixity: Refererer til evnen til å opprettholde en bevegelseserfaring over tid. Personen kan få et fortrinn neste gang den blir utsatt for en lik utfordring.*

Kort sagt bidro McGraw til å vise samspillet mellom biologisk modning og effekten av stimulering. Det har således liten eller ingen effekt å stimulere et barn til å utføre en ferdighet som det ikke er modent for. Det barnet som venter til rett tid, lærer det samme mye lettere når tiden er moden. Dette er imidlertid en kompleks materie som McGraw bringer til torgs i diskusjonen om talentutvelgelse og tidlig stimulering. Det å være foran på et tidlig alderstrinn få sosiale konsekvenser i ulike arenaer, selv om tidlig stimulering ikke nødvendigvis fører til langsiktige effekter på motorisk atferd.

Gilbert Gottlieb formet rundt 1970 teorien om probabilistisk epigenese som en reaksjon på tankegangen i predeterministisk epigenese. Synet på utvikling i predeterministisk epigenese bygger på en unidireksjonal modell, mens strukturen i probabilistisk epigenese bidireksjonalt, altså den virker i to retninger (figur 1, s. 14). Utviklingen skjer i et samarbeid mellom gener, nevralt aktivitet, adferd og påvirkning fra miljøet (Gottlieb, 2000). Samspillet fører til at utviklingen vil ta ulike steg som konsekvens av omgivelsenes ulike påvirkning. Sagt på en annen måte; utfallet er ikke gitt før en har prøvd.

Probabilistisk epigenetisk tankegang fører med seg fokus på differensiering/tilpasning. Utviklingen sees på som en vekselvirkning mellom arv og/eller miljø, og det vil innebære individuelle forskjeller innen en gruppe, både til relativ progresjon og regresjon. Det betyr at en som framstår som talent som 12-åring ikke nødvendigvis fortsatt er det som 18-åring (Hopkins et al., 2005; Morris, 2000; Bloom, 1985). For eksempel vil kritiske skifter i treningsbetingelser kunne føre til at rokkeringer i relativt prestasjonsnivå kan forventes å være mer typisk enn utypisk.

Figur 1. Bidireksjonal innvirkning: *"Epigenesis is probabilistic because there is some inevitable slippage in the very large number of reciprocal coactions that participate in the development process, thereby rendering outcomes probable rather than certain"*
(Gilbert Gottlieb i Hopkins et al., 2005, s.12).

2.3 Utvelgelse og utvikling av talent

Forskjellige oppfatninger og tenkemåter hos utvelgere om hvordan barn utvikles kan føre til ulike holdninger om hva som er et talent, hvordan dette skal utvikles på best mulig måte, og hvordan en bør identifisere og velge ut de riktige. Vaeyens, Lenoir, Williams & Philippaerts (2008), Morris (2000) og Martindale, Collins & Daubney (2005) presiserer alle i sine review artikler på emnet utvikling og utvelgelse i fotball at det foreligger begrenset forskning, noe som fører til mangel på konsensus:

" [...] there is no consensus of opinion, nationally or internationally, regarding the theory and practice of talent identification " (Reilly & Williams, 2003, s. 300).

Likevel kobles ikke disse review artiklene til all den forskning som er gjort på unges utvikling, og muligheter til prediksjon av voksen adferd ut i fra tester av unge utenom fotball (jfr. avsnitt 2.1)

2.3.1 Hva er talent?

Med bakgrunn i utviklingen av ulike synspunkter på unges utvikling beskrevet i avsnitt 2.1, vil det være interessant å se hvordan utvikling og talent oppfattes i forbindelse med seleksjon av unge idrettsutøvere.

Begrepet talent benyttes på en rekke ulike arenaer, og ulike definisjoner er fremlagt i litteraturen (Ommundsen, 2009; Reilly & Williams, 2003; Gagné, 2000; Howe et al., 1998; Bloom, 1985). Imidlertid er ofte tolkningen av hva som er et talent særdeles subjektivt (Christensen, 2009; Sæther, 2004; Regnier, Salmela & Russell, 1993). I ønsket om å klarne den opprinnelige denotasjonen av talent, deler Gagné (2004) forskjellene i begrepene begavelse (giftedness) og talent. Begavelse beskriver besittelse og bruk av utrente og spontant uttrykte naturlige evner (ability/aptitude), i et evneområde og i en grad som plasserer individet blant de 10 % beste sammenlignet med sine jevnaldrende. Talent defineres som enestående mestring av systematisk utviklede ferdigheter og kunnskap i minst et evneområde. Individet må plasseres blant de 10 % beste sammenlignet med jevnaldrende, som er eller har vært aktiv i, det gitte feltet for å bli klassifisert som et talent.

Howe et al. (1998) innehar et mer forutbestemt syn på talent, og beskriver det som en tilsynelatende iboende evne (arv) gjennom ulike egenskaper, og punkter. Disse egenskapene kan ifølge Howe et al. (1998) oppdages i en tidlig fase for et trent øye innen feltet den unge innehar talent, og dermed være grunnlag for prediksjon. Altså her er talent noe stabilt og gitt. Andre litterære definisjoner åpner sine definisjoner for en subjektiv tolkning av talent, som for eksempel:

”An individual’s special aptitude or above average ability for a specific function or range of functions. Physical talents may be functional, expressive or athletic”

(Kent, 2006, s. 547)

Hvorvidt talent er iboende (arv) eller systematisk utviklede ferdigheter strides forskere om (Booyesen, 2007). Med tanke på hvordan populasjonen i Norge generelt benytter begrepet⁷ er ulikhetene like omfattende som de vitenskapelige definisjonene til Gagné (2004) og Howe et al. (1998) – noe som kan tyde på et uklart bilde av hva talent innebærer i praksis både i vitenskapen og blant menigmann.

---

⁷ Bruk av begrepet talent foregår innenfor en rekke arena i dagligtale og i media; slik som talent show, i reklame, sportssendinger, musikkprogram og lignende, og kan vanskelig la seg definere når det både skal indikere evner og status.

Ulike måter å definere et talent på, medfører i følge Ommundsen (2009) to grunnleggende ulikheter i måten praktikere ser et talent; som snevert (statisk) eller utvidet (dynamisk). Det snevre eller statiske talentbegrepet ser på prestasjon i øyeblikket, statisk som et talent du er – noe som er særdeles nedarvet. Dette kan primært relateres til preformasjonistisk tanke, men også i noen grad til predeterministisk epigenese og begavelse. Det utvidede eller dynamiske talentbegrepet, relaterer talent til egenskaper individet kan utvikle over tid, og hvor det ikke er så lett å forutsi ut fra startnivået hvordan utviklingen vil gå etter hvert som treningen skrider fram. Med dette ståsted er talent dynamisk i læringen av ferdigheter, og kan relateres til probabilitistisk epigenese.

Forskjellig bruk av talentbegrepet har sterke sosiale implikasjoner, fordi troen og måten en ser på talent påvirker en utvelgelsesprosess med store konsekvenser for ressursbruk og sosial tilhørighet. Det bør av den grunn utvises varsomheten i bruk av begrepet (Howe et al., 1998). Konsekvensen kan også være at en overser fremtidige suksessfulle utøvere pga. de ut fra øyeblikkets vurderinger mangler talent:

”[...] forståelse av begrepet talent og det å være talentfull samt hvordan en trener anvender dette som grunnlag for sin idrettslige praksis, kan få viktige følger for hvordan de ”ser” barn og unge. Dette får følger for hvorvidt seleksjon skjer, hvem som eventuelt plukkes ut, forfordeles, gis mest oppmerksomhet, samt hvordan unge utøvere vurderes og verdsettes som utøvere og som individer.”

(Ommundsen, 2009, s. 167)

I de fleste tilfeller ønsker både individet som blir kategorisert som et talent og klubben hvor talentet opererer, at han skal utvikle seg til en senior fotballspiller med suksess. Ericsson, Charness, Feltovich & Hoffmann (2006) og Bloom (1985) har undersøkt fremragende prestasjoner hos unge individer og utvikling av disse innen ulike arenaer. Naturlig nok fremkommer det krav om kvantitativ og kvalitativ trening, noe Ericsson, Krampe & Tesch-Römer (1993) fastslo med den lange veien til oppnåelse av ekspertprestasjoner. Ericsson et al. (1993) sitt 10 000 timer/10 år konsept har fått mye publisitet og er blitt adaptert av en rekke idrettslige instanser (bl.a. Olympiatoppen og NFF). I dette konseptet fremmes varigheten av tilsiktet trening⁸ for å oppnå en suksess i senior alder. Selv om Ericsson et al. (1993) sine forsøk ble utført innenfor musikk, adapteres og verifiseres tankegangen innenfor andre arenaer (Ericsson et al., 2006), med ulike vridninger vekk fra den egentlige teori

---

⁸ Refererer til deliberate practice som innebærer organisert systematisk trening innenfor den aktuelle prestasjonen som skal forbedres. Se Helsen et al. (1998) og Ericsson et al. (2006) for mer inngående viten.

fremleggingen (Helsen et al., 1998). Videre skilles det ikke mellom aktiviteter med ulike krav til restitusjon, både fysisk og psykisk. Eksempelvis vil øving på å spille fiolin ikke ha samme behov for restitusjon som tung vekttrening.

Rigid tidsangitt tilsiktet trening kan sees på som noe underlig, fordi ulike kasus viser ulik vei frem mot sin ekspertise. Trening på en aktivitet kan også relateres til overførbar lek⁹, og det bør være et poeng for anbefalingene som fremmes (Ford, Ward, Hodges & Williams, 2009). Hvis overføringsgraden¹⁰ er positiv, vil leken, den frie aktiviteten, kunne gagne prestasjonen i den aktuelle prestasjonsorienterte aktiviteten.

Bloom (1985) utførte en omfattende undersøkelse på utvikling av 120 talentfulle unge mennesker i ulike emneområder. Hans funn viser ulik vei til suksess. Spesielt ble det vektlagt at få av dem som var dyktige som barn hadde suksess også i voksen alder, faktisk bare 10 %. En generell antydning om langsiktig trening, gode miljøer, og en lekinspirert inngang til feltet, ble fremstilt av Bloom (1985). Lauren Sosniak (kap.11 i Bloom, 1985) satte dette i system og beskrev tre faser med kjennetegn for hensiktsmessig utvikling, hvor hun vektla at tidsperspektivet ikke måtte overskygge hva og hvordan individet gjør ting:

- Fase I (<12 år):* Vekt på lek og moro med aktiviteten. Objektet (f.eks. ball) må være en vesentlig del. Dersom personen leker mye innenfor aktiviteten øker prestasjonen og gleden.
- Fase II (13-18 år):* Vekt på teknisk trening og presisjon i den organiserte treningen, men fortsatt tilsiktet uorganisert lek. Tenke på detaljer med systematikk – tilpasning.
- Fase III (>19 år):* Vekt på ansvar for egen læring for å nå ekspert prestasjoner. Tøffere miljø og høyere krav.

---

⁹ Refererer til deliberate play, som innebærer tilsiktet lek knyttet til den aktuelle prestasjonen. Se Ford et al. (2009) for mer inngående viten.

¹⁰ Overføringsgrad/transfer viser til hvilken grad bevegelsene kan forsterke bevegelsesoppgaver i en annen aktivitet.

2.3.2 Modeller og prediktorer for identifisering og utvelgelse

Fra midten av 1960 tallet og frem til i dag har vitenskapsmenn og praktikere ønsket å forme valide modeller for identifisering og utvelgelse av potensielle topputøvere i idrett (Regnier et al., 1993). Antropometriske mål (Carling, Reilly & Williams, 2009; Gil et al., 2006), fysiologiske mål (Vanderford et al., 2004; Reilly, Williams, Nevill & Franks, 2000), psykologiske mål (Morris, 2000) og sosiale mål (Bloom, 1985) har alle den intensjonen at de skal frembringe prediktive resultater om en utøver. Dette skal videre kunne lede til kriteriesetting, som igjen skal gjøre variablene som er avgjørende mer gjeldende, dvs. prediktiv validitet¹¹. Ajax Football Club var en av de første internasjonale fotballklubbene til å sette gitte kriterier i system i sitt akademikonsept¹². Denne akronymmodellen har blitt adaptert av en rekke andre klubber og forbund i fotball, uten at modellens praksis nødvendigvis følges (Stratton, Reilly, Williams & Richardson, 2004).

Vektlegging for alle modeller som skal virke for identifisering og utvelgelse, er å ha veldefinerte og målbare signifikante kriterier. Kriteriesetting og prediksjonsvariabler har vært interesseområde for flere forskere og praktikere innenfor ulike idretter. Med sikkerhet vet vi ikke når eller hvor dette stammer fra, men det er beskrevet som et fenomen fra midt på 1970-tallet (Bompa, 1983; Regnier et al., 1993). Her ble trenerne rådet av forskere i forhold til hvilke utøvere som hadde riktige egenskaper for idretten. Dette illustreres tydelig ifra Romania, hvor en gruppe forskere og trenere gjennomførte uttak av jenter til roing. Basisen skulle være 25 utøvere som de selekterte ut fra 27 000 tenåringer. De 25 roerne som ble tatt ut til landslaget høstet flere medaljer i de påfølgende OL. Rumenerne kan si at de er fornøyd med medaljesanking, men på veien ble det selektert ut 26 975 unge individer, hvor der kunne skjule seg mange ”positive – negative” (Ibid.).

Vurdering av menneskelige variabler gjennom undersøkelser og tester, har vært utført med sikkerhet fra Sir Francis Galton¹³ sine tester på menneskelige variabler. Hans undersøkelser banet vei for forskning på utvalg av menneskelige karakteristikk som var ønskelige. Dagens prestasjonsidretter spinner videre på dette, med ulike tester for prediksjon av prestasjon eller evner som kan være nyttige. Dermed blir disse testene også base for kriteriesetting. I tilfellet med fotball kan fysiske og psykiske tester gi en indikasjon på

---

¹¹ Testens evne til valid/gyldig å forutsi, refererer til å predikere atferd.

¹² Ajax FC satte ned formelen TIPS (Teknikk, intelligens, personlighet og speed [fart]) for å kunne definere hvem som ble godkjent som potensiell fremtidig toppspiller. Innenfor hvert av emnene opererer de med 10 kriterier, altså minimum 40 kriterier som skal vurderes.

¹³ Francis Galton (1822-1911), påvirket av Charles Darwin og kan sies å være en av ”fedrene” for testing på menneskelig variabler, og sette disse dataene i system.

nåværende kapasitet hos spillere (Bompa, 1983; Regnier et al., 1993). Disse har imidlertid relativt begrenset prediktiv validitet i forhold til prestasjonen som skal utføres på banen, og til unge spillere som kan bli toppspillere (Reilly & Williams, 2003). Fremtidige individuelle læringskurver er svært vanskelig å forutsi ved hjelp av tester, og hvor multidimensjonelle variabler må tas høyde for. En kan spørre hva konsekvensen av å score dårlig på en test av en variabel, til en gitt tid, hvor validiteten i forhold til prestasjon ikke er godkjent, og med en mulig kriterieforurensning¹⁴ vil være.

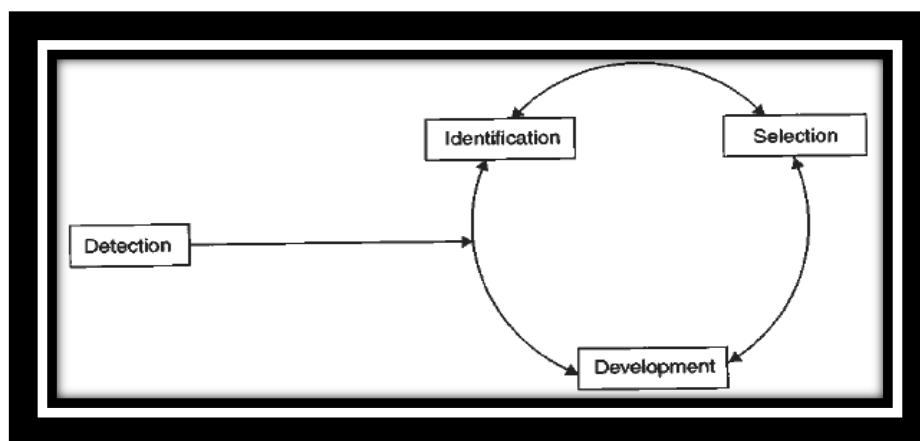
Hvis det må utføres prestasjonstester vil prestasjonen i kamper over tid sannsynligvis være mest adekvat. Men også her vil det være uoversiktlige variabler som påvirker prestasjonen, som utvelgerne vil ha problemer med å vurdere gjennom observasjon. Dette kan føre til et snevert bilde av en spiller, som igjen gir liten prediktiv mulighet. I fotball verdsettes mange ulike kvaliteter som enklest, men kanskje ikke best, kan vurderes subjektivt. Dermed nedtegnes en bred samling av karakteristikk/kriterier uten en nøyaktighet i forhold til relevans. (Martindale et al., 2005; Smith, 2003; Abbott & Collins, 2002; Reilly et al., 2000; Regnier et al., 1993).

Christensen (2009) undersøkte hvordan trenere og spillerutviklere identifiserer lovende spillere ved hjelp av ”practical sense”, og kom frem til at det er svært avhengig av øyet som ser. Når det er utvelgerne sin intuisjon og erfaring som er gjeldende, blir vitenskapelige oppskrifter muligens mangelfulle. På tross av dette blir det gitt anbefalinger fra forbund og klubber, sammen med fremstillinger (jfr. figur 2, s. 20 og figur 3, s.21) om hvordan prosessen foregår.

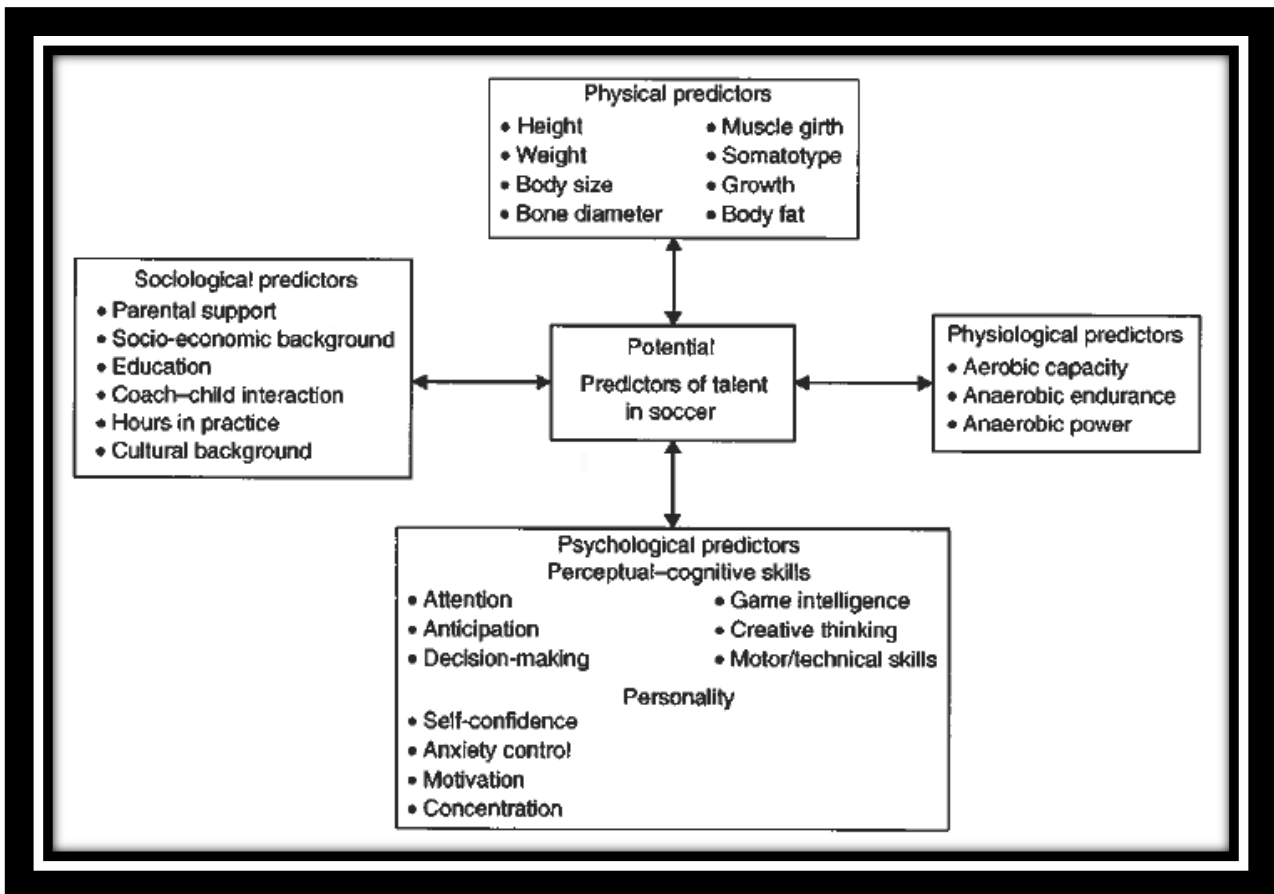
¹⁴ Kriterieforurensning er når personen som skal vurdere blir subjektivt påvirket i vurderingen, dette medfører svakere validitet av testen fordi scoren som settes er ”forurenset” av en før forståelse (Anastasi, 1996).

Reilly og Williams (2003) og Regnier et al. (1993) forsøkte å vise hvordan talentprosessen foregår ved en grov oversikt av praksis, og en forklaring av begrepsbruk. Det å finne en ”uslepen diamant” blir her betraktet som oppdagelsen (detection) av en talentfull spiller. Denne oppdagelsen fører til diverse tiltak for å utvikle spilleren. På grunnlag av en tilsynelatende vedvarende bidireksjonal prosess med identifikasjon (identification), utvelgelse (selection) og utvikling (development), vil den ”beste av de beste” komme videre. Utvelgelsen av den talentfulle spilleren i dette tilfellet, blir en kortvarig prosess. Det refererer kun til det direkte uttaket (Ibid.), mens identifikasjon og utvikling er mer langvarig. Inne i denne fremstillingen blir identifiseringen og utvelgelsen av talentet foretatt på bakgrunn av kriteriene utvelgeren opererer med, dermed kommer det frem spillere som satses på.

Figur 2. Ifølge Reilly & Williams (2003 s. 308) vil oppdagelsen av et fotballtalent bestå av samspillet mellom identifikasjon, utvikling og utvelgelse.

Ulike kriterier skal virke som potensielle prediktorer for talent i fotball, noen av disse er samlet av Reilly & Williams (2003). En oversikt hentet fra foreliggende litteratur er satt opp i en multidimensjonal modell. Dette synliggjør flere av karakteristikkene og problematikken utvelgerne står ovenfor i bruk av kriterier i identifisering og utvelgelse av talent:

Figur 1. Prediktorer for talent i fotball fra ulike idrettsvitenskapelige disipliner (Reilly & Williams, 2003 s. 321)

Disse potensielle prediksjonsvariablene ønsker å gi en indikasjon på hva som er viktig når en skal forutsi hvem som blir gode fotballspillere i fremtiden. Prognosen skal bli bedre dersom spillere scorer høyt på et større antall variabler. Hva scoren betyr i praksis, og hvordan den blir satt, er usikkert. Prediktorene er mange (figur 3), og vanskelige å teste (Williams, 2000). De kan på ulike måter relateres til fotballens krav for ulike spilletyper med ulik spisskompetanse (Svensson & Drust, 2005; Reilly & Williams, 2003). Problemet kan være operasjonalisering av prediktorene, og manglende prediktiv validitet i prestasjonskontekst (Reilly et al., 2000).

Korrelasjonen mellom testresultat fra barn og unge, sammenlignet med hva man kan forvente av prestasjon som senior eliteutøver (og visa versa) er ikke tilstede (Regnier et al., 1993). I ”åpne” idretter som fotball viser undersøkelser (Vayens et al., 2008; Reilly et al., 2000) at det er av største betydning å utvikle mer reliable og sensitive tester for mål av prestasjon. En relativ oversiktlig oppsummering av hovedproblemer ved identifisering og utvelgelse av unge individer i idrett, med bakgrunn i målinger av fysikk og prestasjon, ble fremstilt av Abbott, Button, Pepping & Collins (2005, s. 63):

- I. Det er vanskelig, hvis ikke umulig, å predikere genetisk drevet variabler i voksen alder grunnet utviklingens ikke lineære prosess.*
- II. Prestasjoner er betinget av et ulikt antall faktorer og ikke alle er genetisk drevet.*
- III. Fokuset har vært avgrensede målinger ved prestasjon som gir begrenset informasjon om utviklingspotensial.*
- IV. Utvelgelse kan være basert på ustabile karakteristikk i viktige overgangsperioder av utøverens karriere.*
- V. Talentidentifisering bør fokusere på fremtidig kapasitet, men vekten på faktorer som understøtter utvikling av potensial er ikke stort nok.*

2.3.3 Problematisk prediksjon

Ønsket for flere klubber er å finne den mest talentfulle spilleren i tidligst mulig alder (Abbott et al., 2005). Forskning viser derimot at prediksjon blir vanskeligere dess lavere ned i alder utvelgelsen foregår (Ommundsen, 2009; Lidor, Côté & Hackfort, 2009; Jimenez & Pain, 2004; Reilly & Williams, 2003; Malina, 1999). Undersøkelsene strekker seg også så langt som å si at identifikasjon og seleksjon av talent ikke er en garanti verken for suksess i barneårene, ungdomsårene eller senior alder. Dette begrunnes med at det er for mange usikre variabler i normal vekst, modning, treneres fotballrelaterte preferanser og kompetanse, og fremtidig utvikling innenfor fotball. Menneskelige variabler utvikler seg over tid, og spillere som blir ansett som spesielt dyktige talent kan mislykkes i å realisere sitt potensial (dette blir også omtalt som ”falske-positiver”) på grunn av variabler som er vanskelig å styre: Manglende vilje til å trene, motivasjonsbrist, eller avtagende interesse i fotball (Reilly & Williams, 2003). Dette kan også føre til frafall av dyktige unge spillere fra idretten (Fraser-Thomas, Côté & Deakin, 2008).

Flere av dagens forskere hevder talentidentifisering og utvikling bør være en dynamisk prosess, med differensierte muligheter for utvikling hvor man bør vektlegge monitorering av unge spillere som varierer i modning og fremgang (Vayens et al., 2006; Abbott & Collins, 2004). I motsetning til forskernes råd, utøves tidlig seleksjon med bakgrunn i resultatfokus fordi dette kan føre til en rask utvikling hvor individet er bedre enn sine likealdrede. Flere tilfeller viser at denne formen ikke er like effektiv for den langsiktige utviklingen (Martindale et al., 2005; Gilberg & Breivik, 1998). Dette eksemplifiseres både i Norge, ved Rune Bratseth som ikke har en kamp for yngre landslag, og i England hvor kun to spillere, Michael Owen og Terry Venables, har spilt på senior landslaget og vært med på alle yngre landslag (Martindale et al., 2005).

Barn og unges modnings hastighet er en av hovedfaktorene som påvirker fotballspesifikke ferdigheter prepubertalt (Pearson, Naughton & Torode, 2006; Martindale et al., 2005; Malina et al., 2004; Jones, 2003). Flere utenlandske undersøkelser (Delorme, Boiché & Raspaud, 2010; Mujika et al., 2009; Peterson, 2004; Vaeyens, Phillippaerts & Malina, 2004) gjort på fysisk modning og seleksjon i fotball, viser en klar tendens til at praktikere velger utøvere født tidlig på året¹⁵. Dette er basert på tidlig modning og fysiske fortrinn, noe som også er sannsynlig i norsk fotball. Abbott et al. (2005) hevder talentidentifikasjonsprosesser og utvelgelse bør utsettes til etter puberteten (> 15 år), for å hindre risiko ved å velge feil. Dagens prosesser er sannsynligvis med på å ekskludere talentfulle unge spillere, og ressurser blir investert feil i andre spillere. Dette støttes også av professor i kinesiologi Robert Malina, som ønsker en større base unge spillere praktikere kan velge fra når risikoen for å feile ikke er like høy:

“The process used to select players should perhaps be changed. They should be directed at providing the best possible training throughout childhood and adolescence to all individuals interested in participating in soccer and to encourage them to continue to play irrespective of how successful they might be during their childhood years. This approach should lead to a broader base of individuals participating in soccer through adolescence into adulthood, thus fulfilling the health – related benefits of soccer. It should also provide a larger pool of individuals which may include a greater number who potentially could be the best player”

(Reilly & Williams, 2003 s. 300)

---

¹⁵ Ofte referert til som relativ alderseffekt (RAE). Hvor det vises klart at de som er født tidlig på året har en fordel i en utvelgelsesprosess. For mer inngående viten se Helsen, Winckel og Williams (2005)

2.4 Barne- og ungdomsfotball i Norge

Idrettskulturen i Norge har bygget på likhetsprinsippet¹⁶, og har i stor grad vært drevet gjennom frivillighet. Fotballen som sådan er også prisgitt frivillige, og da særlig ved at foreldre stiller opp som trenere og i andre idrettsverv. Det stilles imidlertid ingen krav til skolering i idretten, og ofte er det en skjønnsmessig avgjørelse hvem som får påta seg ansvaret for å være trener. Dette kan bli problematisk, dersom en stiller krav til systematikk og kunnskap i utvelgelse av talenter, da denne utvelgelsen som regel utføres av frivillige trenere:

“In many instances, decisions as to who will be selected to play, and the converse – who will be excluded, are often placed in hands of individuals with little or no training in understanding the growth or maturation of children and their potential influences on the selection process and performance. This is generally the case in youth programmes operated by volunteer administrators and coaches.”

(Reilly & Williams, 2003 s. 300)

Frivilligheten, sammen med tolkningen av barneidretten gjennom barneidrettsbestemmelsene¹⁷, kolliderer til tider kraftig med utenlandske storklubber på talentjakt i Norge. Talentspeidere som kontakter barn og unge, og frister med den store drømmetilværelsen, skaper splid i forhold til NFF og Norges idrettsforbund sine mål. Der heter det at idrettsaktivitetene skal foregå på barnas premisser, og at alle barn skal inkluderes i idrettslaget uavhengig av ambisjoner og behov.

Ambisjonene hos mange unge utøvere er store og de bør gis like muligheter på trening og kamp, noe som igjen skal fordre trygghet, mestring og trivsel. Tilpasning av trening er et behov. Skapes det derimot et press fra profesjonelle aktører mot uprofesjonelle frivillige vil de ettersigende akseptere seleksjonsfilosofien pga. penger eller ønske om heder og ære. Dette kan igjen skape sosiale problemer for unge utøvere og frafall. Det blir gradvis mer vanskelig for de frivillige trenerne å motstå presset fra såkalte fotballeksperter, blant annet på grunn av ønsket om kortsiktige resultater.

---

¹⁶ Likhetsprinsippet er et begrep/norm som sikter til at det ikke skal utøves usaklig forskjellsbehandling av individer.

¹⁷ Vedtak nedfelt av Norges idrettsforbund knyttet til barn sin involvering i idretten, dette gjelder opp til fylte 12 år.

Mål og prioriteringer i barneidretten påvirkes i en retning som går bort fra fastsatte vedtak, ved at eliteidretten og sentrale personer i Olympiatoppen ikke understøtter barne- og ungdomsbestemmelsene (Ommundsen, 2009). Dette understøttes av Hompland (2007), som også påpeker at det foregår seleksjon og sterkt resultatfokus i den norske barneidretten. Ingvaldsen (1986, 2007 b) hevder at seniorennes toppidrett fungerer som rollemodeller for unge utøvere. Dette er kanskje mest problematisk ovenfor uskolerte trenere i barne- og ungdomsidretten. Konsekvensen kan være at trenere henter fragmenter av kriterier og betraktninger fra toppidrettstrenere, og iverksetter disse i sin forståelse av tilpasning, talent og utvelgelse av spillere i barne- og ungdomsidretten.

3.0 Problemstilling

I det foregående ble tre hovedtilnærminger til forståelsen av unges motoriske utvikling presentert, preformasjonsteori, predeterministisk epigenese og probabilistisk epigenese. Videre ble det gjort rede for studier og modeller relatert til seleksjon innen idrett.

Det som er påfallende, er at for eksempel modellen for prediksjonsvariabler som presenteres av Reilly & Williams (2003) ikke bygger på en kobling mot utviklingsteori. Tilsynelatende er det en oppsummering av indikatorer på talent, hentet fra en mengde ulike idretter med overføringsgrad til fotball. Talent i fotball synes som et begrep som både inneholder en indikasjon på evner, og en klassifisering på nivå, uten spesifikke innholdskriterier.

Flere studier viser en svært varierende praksis ved utvelgelse. Det ser ut til at det hersker stor usikkerhet om beste løsning, samtidig som utvelgelse i praksis utføres med stor autoritet og selvsikkerhet. Spørsmålet er i hvilken grad forskningstilnærmingene har dominert utvelgelse av guttefotballspillere, til ulike tider og i ulike idrettskulturer. En må spørre om idretten har sine egne mer eller mindre selvgående tradisjoner for utvelgelse, eller om teoretiske synspunkter er blitt implementert i praksis hos trenere som har i oppgave å utføre seleksjon.

Ut i fra dette vil det være interessant å undersøke om godt kvalifiserte trenere som står for utvelgelse begrunner sine utvalgsmetoder i teori, eller er tydelig inspirert av teori om barns og unges utvikling. Dette kan reflekteres i flere aspekter ved utvelgelsesprosessen. Det kan undersøkes mer i detalj gjennom fokus på kriterier for utvelgelse, syn på utvikling og tilpasning av trening. Her vil det sannsynligvis være ulike synspunkter og praksis, om en er knyttet til preformasjonsteorier, predeterministisk epigenese eller probabilistisk epigenese.

Dermed blir dette grunnlaget for følgende problemstilling:

Hvordan begrunnes utvelgelse og utvikling vedrørende unge guttefotballspillere, av fotballfaglige, hvordan betraktes talent, og hvordan står dette i forhold til det vi vet fra forskning på utvelgelse og unges utvikling?

Problemstillingen blir konkretisert gjennom undersøkelse av følgende spørsmål:

- I.** Hvordan tolker fotballfaglige utvelgelse av unge guttefotballspillere?
- II.** Hvordan forstår fotballfaglige utvikling av unge guttefotballspillere?
- III.** Hva kjennetegner fotballfaglige tanker om tilpasning for unge spillere?

Unge guttefotballspillere refererer til kronologisk alder under 16 år (<16 år), hvis ikke annet er presisert. NFF klassifiserer unge spillere som 13-16 år, og kronologiske aldre under 13 år defineres som barn. I denne undersøkelsen er barn inkludert i unge fotballspillere.

Utvelgelse refererer til det faktiske valg av ønsket element istedenfor et annet. I denne undersøkelsen er utvelgelse hovedsakelig forbundet med valg av fotballspillere. Begrep som blir definert synonymt med utvelgelse i denne undersøkelsen, er seleksjon og utvalg.

Utvikling er avledet av det latinske ordet evolutio, som betyr ”rulle opp”. I denne undersøkelsen henspiller utvikling forandring og endring som en prosess fra et punkt til et annet innenfor et emneområde, og spesielt innenfor fotballkonteksten.

Tilpasning av trening viser til hvordan treningsoppgaver legges til rette for individuelle behov. I denne undersøkelsen vil tilpasning begrenses til generelle tanker omkring hensiktsmessig praksis, og ikke fotballspesifikk tilpasning i form av direkte øvelser.

4.0 Metode

I dette kapitlet vil det bli gjort rede for valgt metode; fremgangsmåte, utvalg og metode for analyse av datainnsamlingen.

4.1 Fremgangsmåte

For å undersøke problemstillingen ble det gjennomført to typer datainnsamlinger under ett og samme møte.

- I. Spørreskjema som en introduksjon for å få fram fakta over respondentenes bakgrunn, og erfaring som fotballtrener. Skjemaet ga også en indikasjon på holdninger relatert til utvikling.

- II. Et semistrukturert intervju/samtale for å bli kjent med trenernes holdninger, kunnskaper og praksis i utvelgelse av guttefotballspillere under 16 år. Med mulighet for nyansering og begrunnelser for svarene fra spørreskjemaet.

Undersøkelsen er utført med bruk av to samfunnsvitenskapelige metoder som blir komplementære, for å utnytte metodenes ulike form til å gi sikker informasjon fra respondentene. Et spørreskjema, hvor spørsmål og svaralternativer er utformet av forsker i samråd med veileder, skal danne grunnlag for innsikt i informantenes bakgrunn. Dette er relevant i forhold til problemstillingen. Informasjon fra spørreskjema ble benyttet i samtalene, slik at informantene hadde muligheten til å nyansere det skriftlige, og utdype omkring emnene utvelgelse og utvikling. Dette medførte at intervjuet måtte følge en semistrukturert gang, og ble mer lik en samtale.

Undersøkelsen kan sies å være av abduktiv¹⁸ art (Thagaard, 2002) og befinne seg innenfor fenomenologisk forskning da bevisstheten (opplevelsen/intensjonen) til informantene er et hovedtema for det som undersøkes.

---

¹⁸ Abduktiv metode antyder et dialektisk forhold mellom teori og innsamlet data. Hvor dialektisk forstås gjennom "[...] samtale – spørsmål og svar, bevis og motbevis, argument og motargument – søker å bestemme begrepenes innhold eller, mer allment, trengte inn i et problem." (<http://www.snl.no/dialektikk/filosofi>)

4.2 Utvalg

Utvalget skal gjenspeile mulige respondenter til undersøkelsen, og i denne sammenhengen ble det utført en ”purposive sampling”. Det vil si ett bevisst utvalg for å sikre at informantene er relevante for undersøkelsens tematikk. Videre var det ønskelig at utvalget skulle inneha maksimal variasjon, for å sikre en mulig bredde i oppfatninger omkring fenomenet.

Primærkriteriet for å delta som informant var faglig forhold til spillerutvikling av guttefotballspillere under 16 år. Potensielle informanter ble vurdert ut i fra nivå de opererte på og geografisk lokalisering. Det var sentralt å ha med informanter på toppnivå, selv om det kunne medføre vanskeligheter i forhold til avtaler.

Det er i utvelgelsen av informanter ikke lagt et særskilt kriterium knyttet til informantens tidligere praksis innenfor fotballen, eller kjønn. I forskerens øyne er utvalget representativt i forhold til andre relevante informanter, og i forhold til problemstillingen.

Utvalget består av seks menn med gjennomsnittsalder på 43 år (fra 34 år til 59 år). Alle er bosatt i Norge og er aktive innenfor spillerutvikling av unge fotballspillere i Norge. Fotballtrenerutdanningen i Norge strekker seg fra trener I (A), som er lavest, til trener IV (D) som er høyeste utdanning gjennom NFF. Fire trenere har trener III (C) og to har trener IV (D).

Variasjonen i nivå strekker seg fra trener av lokalt yngre lag til yngre landslagstrener: en yngre landslagstrener, en spillerutvikler i region og yngre landslagstrener, en spillerutvikler i toppklubb, en spillerutvikler i toppklubb og yngre landslagstrener, en fagansvarlig for spillerutvikling og en lokal fotballtrener.

Det ble totalt rekruttert åtte informanter, men to av dem ble ekskludert fra studien grunnet manglende overholdelse av avtaler og oppmøter.

4.3 Gjennomføring av datainnsamling

Respondentene ble kontaktet pr. e-post (Appendiks 2), og deretter telefon for å avtale møte. Ved oppstart av møtene ble rettighetene til informantene opplest og overlevert skriftlig, samt en informasjon om at samtalene ble tatt opp på diktafon. Gjennomføring av møtet ble utført i informantenes foretrukne miljø. Den totale lengden på hvert møte varierte fra 70 min til 150 min avhengig av behov for å utdype svarene. Hvert møte startet med en gjennomgang av spørreskjema (Appendiks 3). Utfyllingen av spørreundersøkelsen tok fra 10 min til 30 min, og forskeren var tilgjengelig for bistand. Deretter ble det utført et intervju/samtale etter en semi-strukturert intervjuguide (Appendiks 4), hvor informanten selv fikk opplyse om sitt ståsted og

belyse temaene. Intervjusamtalene varte fra 50 minutter til 130 min. Ett møte ble avbrutt og måtte derfor utføres i to sekvenser fordelt på to dager. Det ble utført opptak av møtene fra utfylling av spørreskjema til avsluttende underskrift av samtykkeerklæring (Appendiks 5).

4.4 Analyse av datainnsamling

Databehandling ble gjennomført etter retningslinjer fra Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD). All informasjon ble anonymisert og tredjeparter fjernet. Det er til størst mulig grad forsøkt å holde opplysninger som kan identifisere informantene utelatt.

Etter datainnsamling ble det utført transkripsjon i transkriberingsprogrammet Transana, hvor lydfilene ble omdannet til skriftlig materiale. I denne prosessen ble det fjernet uvesentlige ord som gjentakelser, pauseord, og omskriving av dialekt for å unngå misforståelser hos leseren. Dette ble gjort uten å fjerne meningshold eller synspunkter. Gjentakende lytting til opptaket ble utført for å sikre korrekte uttalelser. Det er ikke tilført beskrivelser av sinnsstemning eller kroppsspråk i transkriberingen.

I den videre bearbeidelsen ble materialet organisert gjennom temasortering. I den påfølgende analysen av data ble det foretatt et valg om å fremstille resultatene som en veksling mellom meningsfortetning og narrativ strukturering (Kvale, 1997). Dette ble gjort fordi forskeren ønsket å gjengi synspunktene til informantene så direkte som mulig, samtidig som en struktur i fortellingene, og en reduksjon i tekst var nødvendig.

4.5 Studiens troverdighet og bekreftbarhet

Troverdigheten (reliabiliteten) blir bestemt av hvordan målingene er gjort og hvor nøyaktig en så er i den videre behandlingen av dataene (Hellevik, 2002). Bekreftbarheten (validiteten) er avhengig av hva som er målt og om dette er egenskaper man ønsker at problemstillingen skal avklare, det betegner altså datas relevans (Holme et al., 1986).

I denne type undersøkelse vil estimering av troverdighet være utfordrende da en må vurdere hvorvidt forskningsprosessen er utført på en tillitvekkende måte. Forskningsprosessen er redegjort for. Forskeren hadde kun telefon og e-post kontakt, ingen nærmere kjennskap til informantene før datainnsamlingen ble utført. Vinklingen på spørsmålene og forskeren som person, vil likevel kunne føre til ulike svar på like spørsmål fra informantene, uten at troverdigheten nødvendigvis er svakere. I denne undersøkelsen er det ikke gjort re - tester

eller tester med annen forsker grunnet studiens omfang. Det stoles på informantenes svar. Troverdigheten er avhengig av hvordan forskeren behandler data i etterkant av samtale.

Troverdighet henspeiler på om en kan stole på at målingene (dvs. de transkriberte samtale) representerer det som ble sagt. Bekreftbarheten henspeiler på om intervjuene angår og fanger opp informasjonen som er relevant for spørsmålene reist i undersøkelsen, slik at bekreftbare data potensielt kan gi svar på problemstillingen. I denne studien skal lydopptakene i stor grad sikre troverdigheten, mens bekræftbarheten sikres gjennom at informanten får utdype seg gjennom samtale.

5.0 Resultat

Fremstillingen av resultat fra hver enkelt informant vil bli delt inn i fire tema:

- I. Fakta om informanten** og kort om hans erfaring.
- II. Utvelgelse;** Hvordan tolker informanten utvelgelse av unge guttefotballspillere?
- III. Utvikling;** Hvordan forstår informanten utvikling av unge guttefotballspillere?
- IV. Tilpasning;** Hva kjennetegner informantens tanker om tilpasning for unge spillere?

5.1 Informant Andy

Navn / alder	Andy, 42 år
Funksjon i dag	Spillerutvikler i NFF, aldersgruppe 13-16år
Formell utdanning	Lektor
Idrettsfaglig utdanning	Trener III (C), Kurs i utvikling av individer, NFF.
Trener erfaring	25 år: yngre landslag, yngre guttespillere, damefotball
Egen spiller erfaring	Tidligere aktiv spiller i 1.divisjon, 2.divisjon, og alders bestemte klasser
Annen informasjon	Tidligere administrativ strategisk stilling i klubb Tidligere aktiv skiløper

Gjennom en 25 år lang trenerkarriere har Andy svært mye erfaring fra utvelgelse til treningsgrupper (≥ 500 individer) og valgt ut lag til svært mange kamper (≥ 500 kamper). Andy mener at hvis Norge skal frembringe nye toppspillere innen fotballen i fremtiden, må kamparenaen for spillere mellom 17-23 år forbedres, og man må ta hensyn til utviklingstakten. Videre hevder han at kunnskapen må økes, primært hos trenerne, og det bør være en klar rød tråd i norsk fotball. I barnefotballen må man få til implisitt læring gjennom spill, som igjen skal generere stor egenaktivitet hos spillerne.

5.1.1 Utvalgelse

Andy forteller at det i norsk fotball er kamper som brukes som arena for utvalgelse, og det generelle kriteriet som i hovedsak benyttes er hvilken spiller som er best i den gitte kampen. Han mener det ikke er nok, og at de som identifiserer bør være mer reflekterte. Han syns det tenkes for kortsiktig og snevert i Norge med tanke på utvikling - og utvalgelsesprosesser: *"[...] vi setter ned en bom på 12-13 år og så sier vi hvem som er best nå, uten å ha vurdert potensial, eller hva som har blitt lært og ikke lært [...]"*. Når sluttresultatet skal måles er det mange veier som har ført til at spillerne har kommet til toppnivå. Derfor vegrer han seg for å gi et spesifikt årstall der det er riktig "å skille klinten fra hveten". Må han skille, hevder han at ved 19 års alder kan det gis gode prediksjoner.

Trenerutdanningen i NFF har lite fokus i å lære opp aktørene som velger ut spillere, hevder Andy. Konsekvensen er veldig mange like spillere som blir valgt ut på talentsamlinger. Spillere som er små, som er gode med ballen og gjør det treneren sier. På samme måte mener Andy det er klart hvem som ikke blir valgt: *"[...] vi velger ikke han keitete, han som ikke kan spille pasning, han som bare spiller bort ballen, han som kanskje ikke helt skjønner hva du vil med øvelsene, han som ikke tar øvelsene. Da velger vi bort typer som Rune Bratseth, Brede Hangeland, John Carew. Vi velger bort en del typer som beviselig har blitt gode."*

På tross av det som nevnes i forrige avsnitt mener han det er enkelt å se hvem som ikke blir gode fotballspillere i en tidlig alder: *"Noen mangler altfor mye motorisk blant annet til å kunne oppøve det, og de har ikke den sosiale settingen der mor og far er interessert i å bidra mer enn å sende ungen til barnevakt på fotballtrening. Da blir det bare den organiserte treningen 1 gang i uken, de kan du strengt tatt si ikke kommer til å bli."*

Når det kommer til en vitenskapelig tilnærming av kriteriesetting ved utvalgelse viser Andy til de store fotballnasjonene som Frankrike, Nederland og Tyskland, men også her uten å nevne spesifikke kriterier, eller prosesser. Han nevner at disse nasjonene setter evnen til selvregulering, og å se seg selv i utvikling som sentralt. Hvordan dette måles, og hvilken prediktiv validitet det har ovenfor spilleren i kampprestasjon fremkommer ikke fra Andy.

5.1.2 Utvikling

Andy syns begrepet talent blir sett på som statisk i Norge, fordi vi er en ung nasjon med lite kunnskap rundt emnet, men han ser viljen til å utvikle bedre forståelse. *”Når du får mer kunnskap inn i det kan det hende at vi endrer kurs basert på en kunnskapsbasert tilnærming, ikke bare erfaring; sånn gjør feil ta bort feil. Der ingen til syvende og sist drar sammen det her til en konsensus til hva som er hva.”*

Nettopp fordi det ikke er en konsensus, og fordi spillerne er prisgitt møte med et visst system, vil personlige historier om hvorfor og når spillere har nådd toppen være mange: *”Spiller x er egentlig et godt eksempel på det, han var ikke på yngre landslag før han kom på u-21. Året før han kom til klubb y, kom han hjem fra militæret og fysisk sett var et skrap. Årene før det hadde han spilt mange timer fotball alene, han fikk en mulighet i klubb z og året etterpå var han i en av Europas beste klubber og var verdensstjerne. Det forteller oss at hvis vi legger sammen de tilfeldige faktorene her så påkaller det ydmykhet i forståelsen av utvelgelse av 13-åringene. For det er faktisk ikke så lett å si at han blir, og han blir ikke best.”*

Utviklingsmodellene som praktiseres vil spille en betydelig rolle, og Andy forteller om hvordan utenlandske toppklubber velger å satse mer på eldre ungdommer: *”Hvis du tar spillerutviklingsmodellen til en av verdens beste klubber så ser man at ved 6 års alder så har de et lag; 12 spillere, i 17-19 års alder har de 70 spillere. Det er jo nettopp ut i fra dette med når man ser hvem som kan bli, det er jo ikke noe vits i å ha den norske modellen. (Pyramide i Norge kontra omvendt pyramide.) Dette er jo deres erfaring og kunnskap rundt det, vi bør kanskje ta det til oss.”*

Det er også ulikheter i hvordan spillerutviklingen og utvelgelse har blitt vurdert i Norge de siste 20 årene: *”Pendelen slår, hvis vi går tilbake til 90-tallet når jeg begynte så var det jakten på gullklumpene som telte, det var på en måte å finne de få som var gode [...] til at vi i mellomfasen til der vi er nå tenkte motsatt, at det gjaldt å ha alle med hele tiden på helt like premisser [...] til en mer differensiert tankegang nå. Der du kanskje kombinerer de to. Det blir litt sånn Aristoteles det her, gyllne middelvei, hvor man ivaretar både de beste og bredde tankegangen samtidig. Det er egentlig det signalet som gis fra oss nå er gjennom rett strategi og kunnskap så kan du greie begge deler.”*

Uavhengig om denne strategien opprettholdes hevder Andy at det å spille mye fotball er en av de viktigste grunnene til å bli en god spiller: *”Da må du få det til å prege aktiviteten i barnefotballen. Så vil du basere på det i forhold til den utvelgelsesproblematikken og så erkjenne at utvikling skjer til ulik tid, at vi lærer ulikt. Det at vi lærer ulikt sier lite om*

sluttresultatet egentlig.[...] Det er mange caser som viser veier som leder frem til å bli toppspiller, det er mange veier til Rom.”

Han hevder det er viktig for fotballspillernes fremtid at vi verdsetter ulike kvaliteter og får frem generasjoner med ulikheter. *”[...] spillere som kommer på type tiltak enten det er krets eller landslagssamling og gjør det på sin måte, og som ikke er innenfor de rammene som kontekst sier at det må være, de får ganske fort fyken, eller et negativt stempel. Men så sier vi samtidig, hvis vi går inn og ser på de som blir best tilslutt så er det noe som kjennetegner dem og det er selvstendighet blant annet.”*

Mens de forskjellige casehistoriene er mange mener Andy at massen i norsk fotball har en for stor vekt på likhetsprinsippet: *”Alle skal være like, alle skal gjøre det samme og alle har det samme behovet. Hvis du ikke greier det, så finn på noe annet å gjøre lissom; det er tankegangen mange steder. Og det er litt samme greia i forhold til seleksjon og kriterier, for det at vi ikke går nøye nok inn og ser på hvorfor ble de beste best, hva gjorde at de ble best og transformerer det ned i barne- og ungdomsfotballen[...].”*

Såkalte fotballeksperter uttaler seg vedrørende spillerutvikling som om det skulle vært en fasit, men Andy nevner at de ikke har primærkunnskap om hvordan det drives. Han mener media med sin egen agenda kan være med å gi urutinerte trenere feil informasjon rundt hensiktsmessig praksis.

5.1.3 Tilpasning

Han ser det som viktig å forklare hvorfor og hvordan den praktiske tilpasningen foregår i forhold til det å få frem en god fotballspiller: *”Bestendig vil det være noen som er litt bedre enn andre, men konsekvensen av det er jo ikke det samme som at de skal vi ha fokus på og de skal vi drite i. Konsekvensen av det er hvilke tilbud skal spillerne ha ut i fra den statusen de har p.t. Så kan vi finne ut om noen år hvem som nådde hvor, og det vet vi også noe om, vi vet hvem som går mot toppen; jo det er de som har trent mest alene. [...] halvparten av den tiden de har brukt på aktiviteten fotball har de gjort alene.”*

Fordi Norge har barneidrettsbestemmelser som kan legge restriksjoner på utvelgelse, fører dette til at utenlandske klubber som er mer kyniske i rekrutteringsprosessen får et fortrinn ved valg av norske barnefotballspillere, hevder Andy. Han mener at det burde vært mulighet til å differensiere mellom spillere i en tidligere alder, og at dette hadde utlignet fortrinnet: *”[...] praktiske konsekvenser i forhold til det som går på vårt ansvar, som går på seleksjon av spillere, når du ikke kan starte det på en annen måte, å differensiere i en yngre*

alder, for det skulle man selvfølgelig hatt anledning til. Men der er på en måte bestemmelsene en hindrende for å ta tak i yngre spillere. Problemene i det ligger i at vi vet jo allerede i dag at utenlandske klubber via sitt agentsystem i Norge har funnet ut hvem som er den beste 9-åringen i ulike regioner.”

Han ser det slik at bestemmelsene burde vært revidert og at NIF burde sett dette tydeligere, likevel nevner han at det er fullt mulig innenfor regelverket å differensiere for 6-åringer: *”Det er mye mer spørsmål om hva motivene er for å gjøre det, og hvordan man gjør det, pedagogisk. Det ender dessverre ofte opp med topping mentalitet, det har ingenting med differensiering å gjøre. Fordi at topping gir mye mer uttrykk for en holdning som handler om å vinne.”*

5.2 Informant Arnold

Navn / alder	Arnold, 39 år
Funksjon i dag	Spillerutvikler og trener, NFF i region
Formell utdanning	Idrett grunnfag, samt ulike andre høgskole fag inntil 4 år
Idrettsfaglig utdanning	Trener III (C), NFF spillerutviklings kurs
Trener erfaring	Spillerutvikler og trener for damelag, herrelag og yngre guttelag under 16 år. Trener landslag, yngre damer.
Egen spiller erfaring	Tidligere aktiv spiller i 2 divisjon i 1 år, annen norsk divisjon i 9 år, samt 12 år fra aldersbestemte klasser.
Annen informasjon	Fotballærer ved videregående skole, tidligere sportslig leder og daglig leder innenfor fotballen. Tidligere volleyballspiller i yngre klasser

Arnold har i sin trenerkarriere svært mye erfaring fra utvelgelse til treningsgrupper (≥ 500 individer), han har også valgt ut lag til svært mange kamper (≥ 500 kamper).

Arnold hevder at hvis Norge skal frembringe nye toppspillere innen fotballen i fremtiden, må det være fokus på kvalitet på aldersbestemte landslag. Han hevder klubben er den viktigste utviklingsarenaen og at proporsjonalitetsprinsippet må stå sterkt. Dette innebærer at klubbene står for utvikling og at de av den grunn må tilegnes ressurser fra NFF. Arnold ønsker tydeligere krav til de unge spillerne, om hva som skal til for å bli toppspiller i senior alder.

5.2.1 Utvelgelse

Arnold mener utvelgelse er en subjektiv prosess, fordi det ikke er mulig med kun objektive kriterier i jakten på spillere. Han vurderer forflytningsevne og innstilling som de mest vesentlige kriteriene, og at dette må sees på over tid med en utvidet forståelse av hva som er et talent. *"I mitt ansvarsområde så skal vi i alle fall ikke ha det sånn at vi er bombastiske i utvelgelsen, så håper jeg at vi kan bli et foregangsområde for andre."* Han hevder at spillere med stor fysikk og god teknikk får et fortrinn i den tidlige utvelgelsen, men at spillere med kun fysikk ikke kommer noen vei i fotball. *"[...] vi må ikke kaste bort tid på spillere med spisskompetanse i ung alder, som vinner terreng fordi de er store [...] jeg er helt*

åpen på at fysikk er alt for viktig faktor i utvelgelsesprosessen, men vi sier det ikke høyt. Det bunner i at vi bruker kamper til å ta ut spillere, det er for lite.”

Utvelgelse er ifølge Arnold noe som berøres svært lite i trenerutdanningen i Norge, men på spørsmål om hvorvidt de som velger ut spillere ikke er kompetente nok svarer han: ”*Jeg synes det blir for unyansert [...] for det går på spillere som har langsom utviklingskurve og spillere som har rask utviklingskurve. Jeg tror vi må bli dyktigere på å se de som har en langsom utviklingskurve og gi de noen muligheter underveis.”*

Den vesentligste faktoren ved utvelgelse er holdninger, dette avgjør hvor profesjonell man blir, mener Arnold. Dette knyttes også til yngre landslag og holdningene som fremmes der: ”*Uten den erfaringen hadde ikke noen av de beste mannlige fotballspillerne vi har i dag blitt toppspillere. Men samtidig så har man andre caser som ikke har vært i nærheten av aldersbestemte landslag og de har kanskje vært de beste fotballspillerne Norge har produsert noensinne. Det er noe med utvelgelsen som er viktig her da...”*

Tydeligheten i utvelgelsesprosessen er et problem, ifølge Arnold. Han hevder forskjellen blir klar, sammenlignet med de store europeiske toppklubbene. De har mer kunnskap, erfaring og klare verdier som gir dem et fortrinn fordi de vet hva de er ute etter: ”*Et eksempel er en spiller som nå herjer på reservelaget til en av de største klubbene i Europa. Han var for oss norske en i mengden når han var på talentsamling, men treneren til dette reservelaget var der og så han, og inviterte han til denne klubben. Mens i Norge hadde han nok forblitt en i mengden[...].”*

Arnold refererer videre til en internasjonal toppklubb som sier at det å bruke ressurser på gutter under 15 år er bortkastet penger. ”*En annen av klubbene jeg har vært på besøk hos har sagt at du kan ikke si hvem som blir god før spillere er 21-22 år”*. Så i utvelgelse synes han det er viktig å holde seg til 13-åring og oppover. ”*[...]du kan ikke predikere fremtidig adferd [...] Det å legge egenprestisje i at en spiller skal bli god, det er skummelt. Jeg har ikke noe sans for de som forteller meg at en 12-åring kommer til å bli knallgod. Det går ikke an å vite [...].”* Han mener en bør kunne ”skille klinten fra hveten” i 14-15 års alder, ved at spillernes primærmiljø, ikke sekundærgruppene er arena for utvelgelse. Kretslag og andre talent aktiviteter skaper sosiale forandringer som spiller inn ved prestasjon ifølge Arnold.

5.2.2 Utvikling

Fordi kampen for å bli god er så stor, og viljen til å trene er så viktig, mener Arnold trening på egenhånd er vesentlig for å få god ferdighetsutvikling. I hans øyne undervurderes ofte jobben som skal til for å bli best: *”10 000 timer er det du trenger for å bli god i noe [...] Over 50 % av tiden må brukes på egenhånd for å bli god. Der den indre feedbacken avgjør om hvor god treningen blir. Mine erfaringer med de som har blitt gode stemmer veldig overens med dette.”*

Arnold vektlegger også at riktig kunnskapsutvikling hos trenerne, er vesentlig for å frembringe utvikling hos spillerne: *”Bedre trenere gir bedre spillere, det er mitt mantra.”* Debatten i media om trenerrollen for unge, mener han likevel kan forstyrre målet om å utvikle gode spillere: *”[...] media snakker eksplisitt om hvordan man skal ha instruktører som forteller hvordan man skal bli god på alle alderstrinn. Det er jeg veldig uenig i! Vi må snakke et implisitt språk, det er nok å dele ut vester til 2 lag, hive ut en ball og la de spille. Så blir det gode spillere. Det er mengden fotball som avgjør hvor god du blir, ikke hvem som er trener i ung alder.”* Arnold mener at flere av de profilerte trenerne som utaler seg i media ikke har den gitte kunnskapen om barn- og ungdoms utvikling: *”[...] trener x bare overførte alt han har hatt som spiller til trener. Egenerfaring er viktig, men du trenger ikke å ha vært hest for å være jockey!”*

Fordi den norske modellen innenfor spillerutvikling er lagt opp med utvelgelse på flere ulike nivåer forklarer Arnold at hvis du ikke er med på sonenivå eller krets nivå, så har du mindre sjanse til å komme på yngre landslag. Derfor understreker han at spillerutviklere i regi NFF må: *”[...] være dyktigere på utvelgelse og utvikling i tidlige nivåer [...]”*

5.2.3 Tilpasning

Ut i fra Arnolds vurdering, bruker NFF mye ressurser mot klubbene slik at kompetansen omkring gode miljøer kan økes. I en kontekst hvor det forventes at unge talentfulle spillere kommer frem mot yngre landslag mener han at klubbene må ha en oppfatning av hvordan det bør drives tilpasning, og at han må ha et grunnlag for å forstå hva som utøves: *”Jeg må ha en oppfatning av nå situasjonen for spillerne i klubbene.”*

I klubbene vektlegger Arnold at det bør være en kamparena som er differensiert hvor alle får kamper tilpasset sitt nivå. *”Mange gir seg med fotball hvis de ikke får spille kamp, men får de kamper på et nivå de ikke mestrer kan det også være grunn til frafall. Det er*

ferdighet det går på, ikke alder [...]”. Han presiserer at trening er viktigst for utvikling, mens kamp er en del av helheten.

Konsekvensen av å jobbe med spillere som har kommet lenger enn andre, er i Arnold sine øyne å jobbe ut i fra en differensieringstankegang. De som blir valgt til talentgrupper skal ha et behov for større utfordringer. Arnold hevder de har erkjent at de som blir valgt ut får mer og bedre trening, og at det på den måten kan bli en selvoppfylt profeti hvem som blir gode, men dette prøver han og hans kollegaer å gjøre noe med.

Det er nedskrevet strategier fra NFF vedrørende spillerutviklingstankegang der differensieringsbegrepet flittig blir brukt. Arnold forklarer at dette blir satt sammen med likhetsprinsippet hvor spillere skal få spille ut ifra sine ferdigheter, og hvor alle har et kamptilbud på sitt nivå. Dette kan lett misoppfattes hevder han og presiserer derfor: *”[...] jeg tar overhode ikke parti med trenere som topper laga. For topping i mitt hode er at noen ikke får spille.”* Han henviser også til sine egne erfaringer med differensieringsbegrepet: *”[...]en klubb jeg var i så mener jeg det var veldig bra for der stod differensieringstanken veldig sterkt. Vi hadde et prinsipp som gikk på at hvis du var god nok, så var du gammel nok.”*

5.3 Informant Simon

Navn / alder	Simon, 39 år
Funksjon i dag	Trener gutter under 15 år
Formell utdanning	Førskolelærer med tilleggsfag fra høyskole
Idrettsfaglig utdanning	Trener III (C)
Trener erfaring	Trener for junior, gutter og A-lag i samme klubb. Trener for lokale talentgrupper under 15 år. Trener for elitelag damer. Trener skihopp
Egen spiller erfaring	Tidligere aktiv spiller i 2 divisjon og lavere divisjonsfotball samt aldersbestemt fotball
Annen informasjon	Deltager i prosjekt toppfotball rettet mot damer Tidligere verv i klubb miljø, og sportslig utvalg Tidligere skihopp utøver

Simon har i sin trenerkarriere mye erfaring fra utvelgelse til treningsgrupper for klubb (200 - < 500 individer), han har valgt ut lag til svært mange kamper (≥ 500 kamper).

Simon hevder at hvis Norge skal frembringe nye toppspillere innen fotballen i fremtiden, må det legges vekt på tekniske ferdigheter, da spesielt på hurtigteknikk og nærtteknikk. Han hevder videre at det bør være fokus på holdninger og tålmodighet ovenfor spillerne. Simon mener norske trener må ha fokus på taktiske og tekniske ferdigheter på sine treninger for å frembringe nye toppspillere.

5.3.1 Utvelgelse

I spillerutvelgelsen i klubb jobber Simon etter noen retningslinjer som gjør at han velger ut spillere som er best pr. dags dato. I tillegg opererer han med andre faktorer, men uten særskilte kriterier: *"[...] så velger jeg en som har en spesiell ferdighet, det er ikke sikkert du har god teknikk, men du kan ha en voldsom hurtighet. Teknikken skal jeg alltid klare å få inn i kroppen på deg.[...]"*. Han ser også på foreldrene som en indikator: *"[...] hvis det går på sånne fysiske ting, så ser jeg 1 og 2 ledd tilbake. Hvordan er mora, hvordan er faren? [...]det kan fortelle litt om hva jeg kan forvente."* Han presiserer at det er noen variabler han ser etter når spillerne starter i klubben: *"Jeg er ikke så opptatt av om de mangler noen ferdigheter når de begynner. Det som jeg liker å se når de er 10-11 år er at de har en del fysiske forutsetninger, medfødte fysiske forutsetninger."*

Simon ser konturene av hvilke spillere som kan bli best i 13 års alder, men han nevner også at det er vanskelig å si når man kan "skille klinten fra hveten": *"Jeg vet av erfaring at nå så sitter jeg med gutter i den 13-årsgruppen som kan bli tippeligaspillere. Hvis de har en normal utvikling sosialt, fysisk, og ferdighetsmessig. Men det trenger ikke å bli mer enn 2.div spillere.[...] Det er ikke noe problem å få til guttunger som er gode når de er 12-13 år. Det er det letteste. Men du må hele tiden holde de sultne, det er fryktelig vanskelig[...]"*. I 17-18 års alder mener han konkret at trenere kan si hvorvidt en spiller blir god, og at risikoen for å velge feil er liten.

Modellen for utvelgelse fra NFF og NFF sine aktører som velger ut spillere, er Simon svært kritisk til. Han mener det er for få spillere som kommer videre på tiltak, og at prosessen er lite valid da klubbtrenerne ikke får kommet med sine vurderinger ved utvelgelse: *"Det handler alt om spillerutvikleren"*. Spesielt sikter han til utvelgelse av 13-14 åringer på sonenivå: *"Det er aldri usunt å ha flere parter inn når det skal utvelges. For å nyansere ting. Før var det 4 observatører pluss han som skulle være sonetreneren som valgte ut av 30 spillere, før det igjen hadde trenerne gjort et valg [...]"* Jeg mener den utvelgelsen som skjer den er for spissa og jeg syns at så tidlig bør man kartlegge i mye større grad. Og så har det en sånn effekt at det kan være veldig motiverende eller veldig demotiverende for utøverne."

Eliteserieklubben som befinner seg i samme region som Simon sin klubb opptar mye av hans fokus når det kommer til utvelgelse. Han syns det er svært få spillere som har vært på spillerutviklingstiltak i regionen som har kommet inn i A-stallen til denne toppklubben: *"Kanskje 3 spillere på 15 år, og i systemet sitt har de hatt mange 100."* Slik han ser det, var toppklubben for lite bevisst på holdninger, det å skape og opprettholde motivasjon, de *"utviklet ikke pakken"* som han sier. På grunnlag av dette mener han toppklubben var dårlig til å sortere: *"Den tabben toppklubben gjorde når de valgte ut i en fase, så skulle de vært mye grundigere, de skulle kun tatt den beste. [...]"* Da burde de vært ute etter sportslige ting, og tatt en skikkelig intervjujurunde med en psykolog. [...]" De hadde en litt sånn "bruk og kast" metode."

Simon mener at toppklubben har endret seg til det bedre i de siste årene: *"[...] jeg liker fokuset deres bedre nå. Fordi de er mer forsiktig med å hente guttene inn til byen."* Igjen refererer han til viktigheten av spillerutvikleren. Simon hevder også at toppklubben ikke påtar seg mer ansvar enn de kan forsvare, i motsetning til hva de gjorde tidligere. Konsekvensen av det syns han bør vises i at toppklubben bare skal fokusere på de beste: *"Hvis du gjør det sånn slipper du så mange lik i lasta."*

5.3.2 Utvikling

Spillerutviklingsmodellen i kretsen engasjerer også Simon, han mener den er endret til det verre: *”Det er veldig sånn toppklubbsatsing i det. Den er drit dårlig. Det er ikke sånn vi utvikler fotballspillere i Norge.”* Han hevder toppklubbene får styre hvem som kommer med på yngre landslag og regionale talentsamlinger: *”[...] hvis du ikke var med i toppklubbsamling hadde du ikke sjanse til å komme med. Da ble du ikke oppdaga. [...]”* Simon synes det er alt for tidlig fokusering på spesialisering, og han er skeptisk til utvalget av spillere som er gjort tidligere i år: *”[...] jeg er sikker på at ingen av de som er med der i dag fra min klubb kommer til å bli fotballspillere [...]”*. Han vil heller se at det gjøres kartlegging opp til de er 15-16 år, med en mye bredere spillergruppe.

Simon hevder det er en kritisk periode når det kommer til å bli god: *”Den kritiske tiden synes jeg er i junior alderen, fra 15 til 19 år. Det å ta steget å være en god fotballspiller når du er 15-18 år til det å bli en senior spiller. Det er vanskelig for mange. Det handler mye om emosjonell utvikling [...] Så kan du se på spillerne i eliteserien nå, hvor kommer de ifra?! Er du tålmodig og kommer suksessivt hele tiden og gjør de rette klubbvalgene så kan du være i eliteserien når du er 25 år hvis du vil det.”*

For å utvikle seg mot status som toppspiller, mener Simon at tålmodighet og treningsvilje er helt sentralt, og han ser på det som mangfoldig: *”Det er så sammensatt. I treningen så handler det om fryktelig mye teknikk, ferdighetstrening og fysisk kapasitet.”*

Evnen til å tenke fotball mener Simon utvikler seg over tid, det å se sammenhenger kommer med alderen, nevner han. Erfaringen i ulike fotballkontekster står sentralt, og teknikk mener han utvikles hele livet. Samtidig ser han en viss periode som viktigere enn andre når det kommer til å lære fotballferdigheter: *”Motorisk gullalder ligger sånn i førskolealder og oppover til du er 13-14 år. Før du kommer inn i den største vekstperioden og kroppsendringene lissom[...] Altså fra du er 4-13 år så tar du ting veldig lett, du har lett for å automatisere, det er bare spørsmål om drill”.*

Simon lar terping på ulike teknikker og taktikker prege aktiviteten i fotballtreningen: *”Guttene vil helst spille, men det beste er drill”*. For å utdype rundt dette med drill av taktiske/tekniske ferdigheter forklarer Simon: *”Ja, og egentlig så er jeg på det rundt 10 år, da starter vi med det. Dess yngre de er, jo vanskeligere er det å få ungene til å holde motivasjonen og skjønne betydningen av drillen kan du si [...]11-13 år så blir det mer fokus og mer krav. Vi velger et spillesystem [...] Jeg kjører bevisst et 3-3 system fordi jeg på sikt skal lage 4-3-3. Da blir de vant med bevegelse og roller. De kan spille i forskjellige roller, men uansett så er grunnoppstillingen 3-3. Fordi når de er 13 så er det veldig lett å bake inn*

4-3-3". Samtidig nevner han: "Fotball er en sånn idrett hvor man komplementært utvikler ganske mye med spillet".

5.3.3 Tilpasning

Simon hevder det er veldig fokus på differensieringsbegrepet fra NFF sin side. Han forteller at dette klinger det bra i hans ører fordi han ønsker en mestringsarena der alle skal få utviklingsmuligheter: "Du skal ta vare på alle, men du skal gi vekstmuligheter for de beste, så skal du gi utviklingsmuligheter til de som er svakere og. Men det trenger ikke være noe sjølmotsigelse i det, det handler om at du kan bruke pedagogikken og psykologien". Han forteller hvordan dette omsettes i praksis i sin klubb: "Når de var 11 år så begynte vi å kjøre differensiert. Det vil si at to turneringer i året så melder vi de opp en årsklasse. Ut i fra den treningsgruppen tok vi ut av de 20-25 spillerne som jeg hadde, tok ut halvparten, som vi mente ferdighetsmessig og modenhetsmessig, fysisk og psykisk kan matche en 12-åring [...] vi kjører breddelag helt frem til de er 13 år. Det har med at det er ingen ting å vinne før du er 13 år. Du spiller ikke om noen titler eller noen ting [...]".

De som ikke får spille på det beste laget får utfordringer på sitt trinn forteller Simon: "Det vokser jo opp nye enere da, fra gruppe 2. I motsetning når du kjører breddelag, for da får du fort at de beste styrer, og unger selekterer veldig fort hvem de vil spille ballen til og hvem de ikke vil spille ballen til. Så blir de dårligste bare sklir med og har ingen utvikling." Simon forklarer videre: "Så matcher vi de opp fordi vi kjører lik spilletid, på sekundet, den beste spiller like mye som den dårligste, som ikke kan noen ting. For at vi skal ivareta motivasjonen til de som er gode så løfter vi de mot at de har en sånn ting å se frem imot. Når vi differensierer sånn da, folk kan kalle det at vi "topper", men i mine øyne så gjør vi ikke det. Vi bare lar de guttene som har kommet så langt i utviklingen sin, modenheten, vi bare gir de en utfordring." Når det kommer til spill i kretsserien forteller han at det er litt annerledes: "Så det vi gjør - vi vet jo hvordan motstanderne er - så vi kjører med to breddelag, men så topper jeg opp sånn at jeg vinner, sånn at vi kommer i 1.divisjon med et lag."

Simon synes det er bra at barneidrettsbestemmelsene foreligger: "Eller så tror jeg det hadde vært mye idioter rundt omkring. De som er dyktig, de vet hvordan de kan bruke barneidrettsreglene på en fornuftig og utviklende måte [...] De gir jo ikke noe begrensning for meg i forhold til differensiering i trening. Men de luker bort en del sånn resultatfokus."

5.4 Informant Steve

Navn / alder	Steve, 46 år
Funksjon i dag	Spillerutvikler/trener i en norsk Toppklubb med junior, B-lag og elite lag.
Formell utdanning	Adjunkt med opprykk, spesialpedagogikk i fagkretsen
Idrettsfaglig utdanning	Trener IV (D) Topptrener 1, fra Olympiatoppen
Trener erfaring	Fra andre toppklubber, samt dame trener, trener for landslag under 16 år, jenter og gutter
Egen spiller erfaring	Tidligere aktiv spiller 2.divisjon og lavere divisjoner og aldersbestemte klasser.
Annen informasjon	Tidligere utøver i skihopp og langrenn

Gjennom Steve sin trenerkarriere har han svært mye erfaring fra utvelgelse til yngre landslag og treningsgrupper til klubb (≥ 500 individer), han har også valgt ut lag til svært mange kamper (≥ 500 kamper). Steve hevder at hvis Norge skal frembringe nye toppspillere innen fotballen i fremtiden, må det være kvalitet på barne- og ungdomstrenere. Han hevder videre at det bør være fokus på den frie, uorganiserte fotballaktiviteten og stimuleres til løkkefotball. Steve ønsker også at de som er gode i barne- og ungdomsfotballen må gis noe ekstra.

5.4.1 Utvelgelse

Steve sin jobb er å rekruttere og følge opp unge spillere over 15 år. Klubben han jobber i, henter spillere når de er 14-15 år, og han føler det er en vanskelig jobb: ”[...] I forhold til den prosessen å avgjøre hvem av de 20 aktuelle 15-åringene som blir gode[...] Jeg har ikke kompetanse til det i alle fall. Hvis du flytter det ned til 10-11 år så syns jeg det er enda verre. Men jeg syns det er ganske lett å si hvem som ikke blir gode, den delen av utvelgelsen er grei.”

Ifølge Steve er det avgjørende at de tekniske, taktiske og fysiske ressursene er til stede hos spillere han rekrutterer. Det som er mest avgjørende for han er likevel personlighetsegenskaper: ”Jeg har i min verden utvidet talentbegrepet slik at den biten som er holdning og innstilling er like viktig som tekniske ferdigheter og fysiske ressurser. Det må inn i talentbegrepet. Det er jo menneskelige egenskaper, noen har de jo og andre kan jo lære

det der. Det som skiller de som kan bli gode toppspillere og de som blir gode 2.divisjonspillere, det er på holdningsbiten.”

For å få indikasjoner på hvordan en spiller er, og hvordan han kan utvikle seg, ønsker Steve å finne ut hva slags person det er: *”[...] jeg kan ikke se at en 15-åring er et godt talent, men jeg må snakke med han. [...] Det syns jeg er kjempe viktig inn i det her med utvelgelse [...] for å kunne avgjøre om han er så god at han skal få sjansen [...] i all utvikling og utvelgelse så har du ikke 100 % treff [...] det at vi ikke treffer på alle vil jo ikke si at vi bommer på noen. Jeg føler at det kan bli litt for svart - hvitt.”*

Steve ser en større kynisme og råskap når det gjelder seleksjon i utenlandske klubber. Han mener dette stammer fra større spillermasse: *”[...] hvis klubb xx henter 8-9 åringer som bor på akademi 5 dager i uka så er det ikke noe overraskende at de får opp en diamant av og til. Slik at sosialdemokratiet og måten vi tenker på i Norge er jo heldigvis helt annerledes. Vi utdanner jo hele mennesket her.”*

5.4.2 Utvikling

Steve hevder det bør jobbes bedre i norske utviklingsmiljøer, hvor enkelt individ identifiseres og synliggjøres. Det å sørge for så gode utviklingsmiljø her i Norge at unge spillere velger de norske klubbene istedenfor internasjonale klubber, bør ifølge Steve være en prioritering. Han mener også det er opp til hver enkelt spiller å avgjøre om han skal dra utenlands eller være i Norge for å få maksimal utvikling.

Uansett hvilket miljø spilleren er i, mener Steve det kreves mye trening for å nå toppen: *”Du må trene 10 000 timer for å bli god. [...] Men i det der 10 000 timers tallet mitt så ligger også det uorganiserte, den frie aktiviteten. Det er så viktig at vi får 14-15 åringer til å holde på alene.”* På spørsmål om konseptet kun handler om timer sier Steve: *”Til en viss grad handler det ikke bare om antall timer, men også litt om innhold.”*

Han poengterer at det er bredden som avler toppen, samtidig nevner han at å spille toppfotball ikke er alle forunt: *”Tippeligaen består av 320 spillere 50 % er utlendinger, da står det igjen 160 nordmenn. Hvis det skal komme opp 16 unggutter ett år så må 16 andre slutte.”* Han mener problematikken ligger i spillernes etablering i de høyeste divisjonene: *”Det er en ting å utvikle spillere så de er så gode at de kommer med i en A-stall i tippeligaen, det er faktisk ikke så veldig vanskelig. Men å utvikle de fra å være et A-stallsmedlem inn i en første 11'er, det er da hele spekteret kommer inn.”* Ofte vinkles det positivt gjennom media at unge spillere debutterer tidlig, de blir følgelig snakket mye om. Derimot blir det snakket lite

om de som debuterer når de er i 20 årene nevner Steve: ” *Vi må lære de unge guttene tålmodighet, nåløyet er trangt. Noen er heldige og slår igjennom tidlig.* ”

Et annet konsept som Steve mener skaper problemer for unge utøvere i norsk fotball er hospitering. Fordi mye av det som er hospitering er trenerstyrt, ikke spillerstyrt. Det vil si at spillerne hospiterer for treneren i Steve sine øyne: ” *[...] du må komme ned å spille for laget mitt, for jeg og vil vinne [...]* Istedentfor at alle som har lyst å utvikle seg når de er 13-14 år blir sett og får muligheter. ” Til tider observerer Steve at et slikt resultatorientert klima er til hinder for fremveksten av nye spillere.

5.4.3 Tilpasning

Steve vektlegger at når det gjelder tilpasning må det ikke være farlig å gi noen spillere mer trening og veiledning enn andre: ” *Du kan godt kalle det differensiering. Jeg syns det er farliggjort i fotballen at alle ikke får like mye [...]* Du må jo ha lov å være god[...]

Måten han ønsker å tilpasse på er i innhold på trening: ” *De som har kommet lengst skal få de største utfordringene og de som ikke har kommet så langt får noen andre typer utfordringer. Du må søke at så mange som mulig skal være i nærheten av flytsonen sin [...]* ” Han vil i utgangspunktet holde på flest mulig lengst mulig, fordi han ser at den nest beste ofte blir best til slutt.

Slik reflekterer han over vedtektene om barneidrett: ” *I utgangspunktet så er vi opptatt av at de beste må få litt ekstra og det syns jeg ikke er noe brudd, eller blir holdt igjen i barneidrettsbestemmelsene. Det med topping av lag og det med begrensninger i turneringer i tidlig alder det syns jeg er helt ok. Barneidrettsbestemmelsene begrenser oss ikke i forhold til det vi syns er riktig å gjøre[...] jeg syns jo bestemmelsene er med å hjelpe oss så vi ikke gjør den tidlige utvelgelsen på 10-11-12 åringer* ”

5.5 Informant Tom

Navn / alder	Tom, 34 år
Funksjon i dag	Trener og spillerutvikler i norsk toppklubb
Formell utdanning	Bachelor, økonomi og politikk
Idrettsfaglig utdanning	Trener III (C) FA youth license
Trener erfaring	Trener og spillerutvikler i europeisk toppklubb, trener for yngre lag under 16 år, erfaring fra yngre spillere på akademi i England, 5 år i Norge
Egen spiller erfaring	Tidligere aktiv fotball spiller på lavere nivå i utlandet
Annen informasjon	

I Tom sin trenerkarriere har han svært mye erfaring (≥ 500 individer) fra utvelgelse til treningsgrupper, han har også valgt ut lag til svært mange kamper (≥ 500 kamper).

Tom hevder at for at Norge skal frembringe nye toppspillere innen fotballen i fremtiden, må det dyktige trenere med erfaring og utdanning til i alderen 5 til 12 år. Han hevder videre at det bør være en individualisering når spillerne er under 12 år, og at man ikke trenger å tenke bredde hele tiden. Tom ønsker bedre struktur og mer utdanning i norsk fotball. For å frembringe nye toppspillere ønsker han i tillegg bedring av kretssystemet, og mindre resultatorientert klima i fotball for yngre utøvere.

5.5.1 Utvelgelse

Kriterier Tom bruker for utvelgelse er veldig avhengig av den ønskede spillerposisjonen på banen. Generelt ønsker han spillere som er hurtige og har gode basisferdigheter. Alle spillere som velges bør være trenbare og med god motivasjon mener han. Tom ser på teknikk som det enkleste å utvikle hos en spiller, mens hurtighet mener han kan være vanskelig å utvikle. Hurtighet blir derfor en vesentlig faktor i utvelgelsen hans.

Når Tom kom til klubben han er i nå, introduserte han et skjema i forhold til identifikasjon og utvelgelse av spillere. Her ønsket han å se større variasjon og fleksibilitet enn tidligere. Dette skulle gi større potensial i rekrutteringen. For å få innsikt i hvordan Tom og trenerne i klubben jobber med skjemaet, forteller han litt om prosessen når de kikker etter potensielle unge spillere: *"Her i klubben har vi et skjema som inneholder; navn, draktnummer, vær, motstander, motstanders kvalitet, prestasjon, [...] Resultat, målscorere,*

kamptype, banetype. Så har vi den fysiske profilen, om han er tynn, kraftig, små, høy, tidlig utviklet. Så ser vi på hurtighet, taktomslag, styrke i forhold til å bruke kroppen i spillet, rask i vendinger, utholdenhet, spenst sånne ting. Så går vi til en teknikk boks spisskompetanse, medtak, pasninger, avslutninger, heading, crossing[...] Så har vi den mentale biten, som faktisk er ganske mye, vinnerinstinkt, ledertype, motgang medgang spiller, selvtillit, arroganse, kommunikasjon, oppførsel mot motspiller og dommer, hvordan han takler feil. Til slutt har vi en liten evaluering, på hvilken grad han påvirker kampen, og da har vi en liten evaluering må sees igjen - god nok for klubben - fantastisk spiller. Det er sjelden man gjør det bra på alt. På hvert kriterie er det dårlig - middels - bra – fantastisk, tror jeg.”

I tidlig alder mener Tom å kunne se hvem som virkelig skiller seg ut: *”Du ser en stjerne, og hvis det er en 8-9 -årig stjerne, så ser du også at det kommer til å bli en stjerne. Så lenge de får riktig utfordring hele veien, er det mulig at både han som er stjerne og han som ikke er stjerne kan utvikle seg til å bli en topp spiller [...]”* *”The cream will always rise to the top”* ”.

Tom leiter etter unggutter som viser at de besitter koordinasjon i tidlig alder. Han ser etter potensial og om de har god ballfølelse, mens han mener det blir brukt for mye tid i Norge på å kikke etter teknikk: *”Hvis spilleren ikke har ”eye to ball coordination”, så sorry gutten, min da blir du ikke valgt. Du må ha en base [...] men hvis du har spisskompetanse da er du plutselig mye mer attraktiv”*

Erfaringer han har gjort seg viser at i Norge så starter klubbene rekruttering til gode lag når de er rundt 12-13 år. *”Da ser du selvfølgelig etter de som kan bli best. Jeg tipper det er mange spillere som vi har kastet ut av klubben - ikke kastet ut av klubben - men som vi har sagt at du er ikke god nok [...] Det er sikkert mange vi har sagt at du holder ikke nivå, men de kan jo fortsette å utvikle seg likevel.”*

Tom har plukket en del spillere for klubben han har truffet på, men også en del han har bommet på. Dette er ifølge ham normalt, men erfaringen må tas med videre. Han har flere eksempler på at utvelgelsen har gått dårlig: *”Jeg har masse eks. Vi har hentet en spiller nå, og han er landslagsspiller på yngre klasser. Jeg tror ikke han kommer til å bli noe, hvorfor? Han er en liten spiller som er treg, han blir spist opp [...] vi prøver å skape spillere for tippeligaen.”*

Han er klar på at alt som gjelder seleksjon handler om resultater, derfor mener han tidlig utvikling er sentralt. Spillere med tidlig utvikling blir ofte valgt først, de har et fysisk fortrinn som gjør at laget vinner forteller han. Det samme blir presisert rundt utvalg i regi av NFF: *”De tar ikke en gutt inn på krets og landslag og tenker han blir god om 10 mnd. De som er best nå velges”*.

*”Når du finner en stjerne så vet du det, hvorfor? ”The hairs on your back stand up” ”. Tom ser tendensene til at de utenlandske klubbene er mer kyniske i sin seleksjon, og tenker mer på de få som eventuelt kommer opp på et a-lag enn alle som faller fra: *”[...] jeg tror at i Norge er man ikke forberedt på den typen rekruttering og type arbeid når de er så unge [...] Jeg vet ikke om Norge er klar for en academy set up- men jeg skulle gitt dem det. For ellers er problemet; hvis du er 20 spillere og 18 som er bob-bob og 2 som er bra. Skal du drive trening i forhold til de 2 som er bra eller de 18!?”**

5.5.2 Utvikling

Tom mener at per dags dato, er den foreldrebaserte trening som skjer mellom 5-13 år ikke bra nok for at barnefotballspillere skal få utvikle seg maksimalt. Han hevder det er for liten plass til utvikling av de som har kommet lengst, og at foreldrene i mange tilfeller har for stor resultatorientering: *”Hvis du er en god spiller føler jeg at du i Norge ikke får sjansen til å utvikle deg maksimalt, jeg føler at tempo og prioritering i gruppa blir veldig breddebasert [...] mens vi bør finne en modell hvor alle får sine utfordringer og kan komme videre.”*

Gjennom riktige trenere på riktig aldersnivå, med riktig utdanning og erfaring vil det ifølge ham bli gitt riktig utfordring til enkelt spiller. Tom mener realistiske forventninger kan skapes uten konkurranse. Han nevner også at hvis unge spillere skal bli gode bør de spesialisere seg tidlig: *” Hvis du ikke spesialiserer tidlig blir det veldig vanskelig.”* Tom ser store forandringer med spillere fra de er 10 år og oppover, spesielt når det kommer til det mentale. Han forklarer at spillere som har vært best i ung alder har en tendens til å takle motgang dårlig i senere alder, mens de som har vært sent utviklet ofte er tøffere mentalt fordi de alltid har kjempet om å nå opp.

Samtidig nevner han at det absolutt finnes en kritisk periode i forhold til motorisk utvikling, og at det i en gitt periode må utvikles spesifikke ferdigheter: *”Du har det ”windows of opportunities” med de motoriske ferdigheter, mellom 6-11 år [...] Jeg synes vi mister altfor mye der.”*

For å utvikle spillere best mulig prøver Tom å blande mellom organisert og uorganisert aktivitet i sitt arbeid. Han ser begge deler som viktig, men hevder at i ung alder kan man ikke miste for mye av den organiserte delen hvis man ønsker å bli en topp fotballspiller: *"[...] hvis du begynner med strukturerte dyktige treninger når du er 13 år da har du mistet altfor mye."* Samtidig forteller han: *"Hvis vi organiserer altfor tidlig da tar du bort den kreative siden, og du tar vekk evnen til å eksperimentere og finne ut ting selv. Når du er såpass ung som 5-7 år, er det mye veiledning som trengs. Men det er viktig at spillerne prøver å finne løsninger selv."*

5.5.3 Tilpasning

Når det gjelder tilpasning for spillere mener Tom at dette bør starte allerede for 7-åringer, han ser en tydelig forskjell mellom spillere her og det bør derfor differensieres i treningsopplegget. Tilbudet bør være så rett som mulig, med god spilletid gjennom et år. Han ser på kamper og trening som viktig for å beholde flest mulig spillere: *"Det er viktig å ta vare på alle som NFF er inne på, men selvfølgelig gir vi muligheten til de som er bra til å avansere på sitt tempo [...] Hvis vi glemmer bredden blir det helt feil. Du får alltid noen som kommer gjennom bredden. Vi må ikke glemme at toppfotballen kanskje bare er 5 % av alle fotballspillere i Norge. Hvis Norge ønsker å komme opp på nivået de har lyst til å være må vi begynne tidligere med profesjonell utvikling."*

Som nevnt tidligere ser Tom på norsk barne- og ungdomsfotball som for resultatorientert, og det er mye på grunn av trenere og oppsett. Han mener det burde løses enklere hvis norsk fotball ønsker en bedre utvikling av spillere: *"9- til 15-åringer kan spille mot hverandre uten poengsystem o.l. Det er ikke så rart at det ikke er så mange norske lag som går videre i Europacup, hvis vi har 12-åringer som fokuserer på å spille 4-5-1 og de vinner med et mål på dødball."*

5.6 Informant Tommy

Navn / alder	Tommy, 59 år
Funksjon i dag	Trener og spillerutvikler i NFF
Formell utdanning	Lærer med spesialpedagogikk i fagkretsen
Idrettsfaglig utdanning	Trener IV (D) UEFA pro lisens
Trener erfaring	Yngre landslag og toppdivisjon, over 30 års erfaring som trener.
Egen spiller erfaring	Tidligere aktiv spiller i eliteserie, første divisjon og lavere divisjoner
Annen informasjon	Har jobbet som lærer og sportslig leder i toppklubb

I Tommy sin lange trenerkarriere har han svært mye erfaring (≥ 500 individer) fra utvelgelse til treningsgrupper, han er p.t. ansvarlig for utvelgelse av om lag 250 individer i året. Han har derfor også valgt ut lag til svært mange kamper (≥ 500 kamper).

Tommy mener han at hvis Norge skal frembringe nye toppspillere innen fotballen i fremtiden må man trene med mye kvalitet. Dette får man til ved at man prioriterer erfaringsbasert læring hvor spillerne blir ”sine egne trenere”. Han hevder videre at det bør være fokus på levesett hvor man tar hensyn til helse, for de nye potensielle toppspillerne.

5.6.1 Utvelgelse

Ifølge Tommy fører ikke utvelgelse i tidlig alder med seg noe positivt, han ser til egen erfaring med utvelgelse, og blir forferdet over hvordan en del trenere velger ut spillere tidlig i den organiserte fotball konteksten: ” *Faren ligger i utvelgelse av 7-8 åringer; trenere velger jo ikke ut en 8-åring etter hvor flink han er til å lytte eller sånt, man tar jo ut den som er best til å drible, den som kan ta i mot ballen og slå en god pasning, man tar ut etter en teknisk ferdighet eller egenskap de har. Men samtidig har de en tanke om at talentet er 10 % og resten er godt arbeid, men man tar ut konsekvent på den 10 %! Det er nettopp derfor det er så vanskelig å ta ut de som blir best, fordi det er med årene, når du må jobbe mye for å få fremgang, at du kan se om du har evne og vilje til utvikling. Så derfor så må du vente til de er 20 år. For utviklingen foregår opp til de er 20 år og 30 år. Du må se om han har den egenskapen som går på at han evner og vil utvikle seg. Det er den du må bruke tid for å se.*”

Når Tommy ser etter spillere velger han de som engasjerer seg og involverer seg. Han ønsker spillere med bevegelseskvalitet, riktig posisjonering, og hensiktsmessige valg offensivt og defensivt. Tommy forklarer at han har rekkefølgene på kriteriene i hodet: *"[...] som jeg skisserte og så går det litt på intuisjon i forhold til det."*

Tommy mener det er riktig å skille "klienten i fra hveten" rundt 18-20 års alder: *"Men så er det jo sånn at selv om man er ute en periode når man er 18 år så kan han godt få en modning eller utvikling som gjør at når han er 20-21-22 år så kan han komme tilbake og bli best likevel."* Denne erfaringen bruker han i arbeidet med utvelgelsen av yngre landslag, selv om han er klar på at det som regel er de spillerne som er best i øyeblikket som får sjansen. Han nevner at det er en subjektiv prosess med de vanskelighetene det medfører: *"[...] det er fort gjort å overse en eller annen som på et eller annet tidspunkt vil bli god, du er nesten nødt til å gjøre det, fordi utviklingstakten er så ulik."*

"Vi var veldig oppmerksom på en person, men vi syns ikke han var god nok den gangen, i dag spiller han i en topp utenlandsk klubb og er en av de beste på norske landslaget. Det er mulig både om man ser de, og ikke ta de med, fordi andre har kommet lenger for øyeblikket, og det er mulig å overse de og ikke syns de er noe i det hele tatt. Min erfaring er at jeg skal prøve å være våken på ny utvikling og ikke utelate noen fordi jeg ikke vet om dem. Jeg skal vite om alle og så skal jeg velge de jeg har mest tro på."

Selv om Tommy jobber hardt for å vite om alle, forklarer han at dette ikke medfører at utvelgelsen er fullgod. Ved en utvelgelse kan det ikke predikeres om fremtidig nivå hos spillere: *"Men det er klart tar du ut en gjeng med 16- åringer, vet jeg ikke enda om tilfeller hvor man har truffet 100 %. Det tror jeg er utopi. Det er en gjetting, mer eller mindre kvalifisert om en fremtidig status vi holder på med og derfor liker jeg ikke alle de som er så bastante innenfor dette emnet."*

Han ser det slik at å kopiere store fotballnasjoners utvelgelses trender blir feil: *"England, de driver nå og jobber i enkelte grupperinger veldig hardt med å finne en mal på hvordan man med større sikkerhet kan plukke ut 7- åringer. Det syns jeg er helt vanvittig! Det er så fjernt fra min tankegang som det går an å komme."*

Tommy forteller videre at han syns det er manglende argumenter for å utøve utvelgelse tidlig, han mener mange spillerutviklere er for opptatt av å finne stjerner i en tidlig alder, uten å tenke på det langsiktige arbeidet som ligger bak det å bli en toppspiller: *"[...] hvis man mener at 90 % er hardt arbeid og 10 % er talentet, og så tidlig plukker ut på talentet - det man ser på banen - da har man allerede fra start kommet skjevt ut for han har ikke fått med seg det vi sier er det viktigste. Det må man jo se på over tid! Hvis du tar ut 30 som 17-*

åringer så vil man nok finne de som blir best i årskullene oppover, men 30 som 12-åringer tror jeg er veldig vanskelig. Det som kan være en utfordring her sånn; på 15-16 års nivå og gjerne før, så saumfarer jo toppklubbene landet og de 16-åringene som er gode og ikke har gått til toppklubb, er ikke mange. Likevel, når de har saumfart, så finnes det fryktelig mange som kommer inn på landslagene fra breddeklubber når de er 17-18 år som ikke har blitt fanget opp og det er mange som går rett inn på eliteserieklubbene før disse som ble fanget opp tidlig[...] Hvis klubbene plukker mange tidlig kan de også få problemer med å forvalte de og de får problemer med å gi de et godt nok kamptilbud, og det hemmer utviklingen igjen.”

Tommy syns helt klart at toppfotballen i Norge taper på at de er selektive for tidlig. Han har mer tro på å bygge gode miljøer slik at av en mengde, så vil det vokse frem noen gode. ”Velger man ut for tidlig og satses på de beste 10-åringene, da tror jeg det er for mange som blir skjøvet ut, og som ikke blir prioritert i så stor grad og som mister muligheten til å bli så gode.[...] Jeg har ikke sett noen argumenter som viser det motsatte[...].”

5.6.2 Utvikling

Hoveddelen av spillerutviklingen skjer i klubbsammenheng mener Tommy: ”Hele tiden så er målet mitt at de skal bli gode når de blir store. La oss si at de skal bli gode når de er 20 år. 95 % av tiden arbeider, holder spillerne på hjemme i klubb og i skole. Og bare 5 % på landslag. Det er jo ikke noe tvil om hvor de kan bli gode hen, det er jo i klubb.” På grunnlag av dette og tankegangen at spillere er dynamiske i prestasjon, er det viktig for Tommy å utvide antall spillere på yngre landslag som får prøve seg for Norge: ”[...]oppover i alderstrinna så utvider vi gruppene for å fange opp utviklingen i årskullet, så vi stadig får inn nye og av de 18 som er her nå, når de er 19 år så vil jeg tro at det er ca. åtte stykker igjen, og resten er nytilkomne opp i gjennom årskullene.”

Tommy mener det er viktig å presisere at i utviklingsperspektiv så vokser behovene seg frem for spillerne. Han mener det er viktig å ha trenere som oppfatter signalene og gir utøverne rett stimuli i rett miljø. Det er sentralt fra trenernes side å jobbe med den erfaringsbaserte læringen, mener han. Å styrke spillerens evne til å se hva de har erfart, og ha en dialog med dem om hvordan de videre skal anlegge hverdagen sin for å kunne nå til toppen.

Debatten vedrørende talentutvikling i media og manglende profesjonalitet i alderen 8-12 år mener Tommy er tuftet på feil grunnlag: *”Vi er ”prisgitt” foreldre, da er ikke løsningen å fortelle dem at de er uprofesjonelle og dårlig[...] Faktum er at de er i de klubbene hvor disse klager mest, der er jo der utviklingen foregår. Det bør jo være et diskusjonstema!”*

Tommy griper tak i dette med når spillerne skal være gode, og at resultatene for yngre landslag har vist seg å være habile, mens manglene for norske toppslag ligger i deres eget arbeid med spillerne: *”Med de manglende som kanskje foreligger klarer vi i alle fall å spille jevnt med utenlandske gode land opp til de er 18-19 år. Så kommer de inn i Tippeligaklubbene og så får landslaget problemer, og så får klubbene problemer; så jeg stiller spørsmålet, kanskje i bakgrunn ved at de tjener litt mindre eller hva det måtte være, kanskje det er et like stort problem i Norge 18-22 år som ved 8-12 år. Men da er det de som kritiserer mest som har ansvaret for dem.”*

5.6.3 Tilpasning

Å få unge spillere til å synes at fotball er det morsomste i hele verden gir det beste utgangspunktet for utvikling mener han: *”Det som i bunn og grunn er det viktigste å starte med er å skape en oppriktig kjærlighet til fotballen som gjør at de er villig til å trene så mye som det er behov for opp igjennom alle år.”*

Det er vesentlig for Tommy å tilpasse oppgaver individuelt, derfor er det viktig å differensiere på trening mener han. Aldersrammene kan være en begrensning og utfordring for en 10-åring, som kan være 8 år og 12 år i biologisk alder, noe som understreker behovet for differensiering. *”Men alle må holde på innenfor samme tema på trening [...] Når differensiering handler om første og andrelag er jeg er i utgangspunktet veldig skeptisk[...] det har ikke noe med hvem som blir gode når de blir 20 år å gjøre eller ikke [...] Jeg syns det er helt uhørt at en guttunge skal få et minutt på banen i en kamp[...] Man må få spille kamper for å utvikle seg!*

5.7 Oppsummering av resultater

I det foregående har en rekke informative synspunkter blitt fremstilt. For å skape en oversikt over disse synspunktene er det satt opp to oversiktstabeller. Tabell 1 viser tolkning av informantenes erfaringsnivå og erfarings begrunnelser. Tabell 2 (s. 57) viser tolkning av informantenes teoretisk syn relatert til utvikling, utvelgelse, tilpasning og talent. Det er viktig å presisere at synspunktene ikke bombastisk kan sette informantene i en form for vitenskapelig ”bås”, men fungere som en indikasjon på begrunnelser og sammenheng med teoretisk syn på utvelgelse, utvikling, tilpasning og talent i fotball.

Informant	Samlet erfaringsnivå	Nåværende praksisnivå	Erfaringsbegrunnelser
Andy	Høy (Arbeidet lenge med landets beste unge spillere)	Høyt, arbeider med de beste unge spillerne i Norge	Det virker som vurderinger av andre sin praksis er gjenstand for uttalelser. Han har en dreining mot ønskelig praksis
Arnold	Middels (Arbeidet med spillere på middels nivå over de siste 15 årene)	Middels, arbeider med spillere på krets nivå og jenter nasjonalt	Flere av begrunnelsene er oppfattelsen av andres praksis og ønskelig praksis i hans arbeidsområde.
Simon	Lav (Arbeidet med unge spillere på klubb nivå, og lavere senior nivå)	Lavt, arbeider med aldersbestemte spillere i klubb	Begrunnelsene er tatt ut i fra hendelser i hans arbeid med unge spillere.
Steve	Middels (Arbeidet med spillere på middels nivå lenge, de siste fire år med spillere på toppnivå i Norge)	Høyt, arbeider med eliteklubb og yngre landslag	Tidligere erfaring i arbeid med NFF og ønskelig praksis er hovedsakelig gjenstand for begrunnelse. Ønskelig praksis fremkommer ofte.
Tom	Middels (Arbeidet med unge spillere i flere år, de siste fire årene som spillerutvikler på toppnivå i Norge)	Middels, arbeider med spillere inn i mot eliteklubb	Erfaringer fra England sammenlignes med en generell norsk tanke, og hans erfaringer i møte med norsk fotball
Tommy	Høy (Er blant de i Norge med lengst fartstid som yngre landslagstrener og har trent lag i de to øverste norske divisjonene)	Høyt, arbeider med spillere på yngre landslag	Egne erfaringer settes opp mot andres praksis.

Tabell 1. Tolkning av informantenes erfaringsnivå og begrunnelser med bakgrunn i erfaring.

Informant	Utvelgelse	Utvikling	Tilpasning	Talent
Andy	Probabilistisk	Predeterministisk og tidvis probabilistisk	Epigenetisk, men vanskelig å avgjøre hvorvidt probabilistisk eller predeterministisk	Dynamisk og satt i sammenheng med probabilistisk tanke
Arnold	Preformasjonistisk og predeterministisk.	Predeterministisk, selv om uttalelser innledningsvis kan tyde på probabilistisk syn	Predeterministisk, selv om uttalelser innledningsvis kan tyde på probabilistisk syn	Sammensatt, men dreining mot et predeterministisk syn.
Simon	Preformasjonistisk og predeterministisk.	Predeterministisk, og tidvis preformasjonistisk	Predeterministisk, men tidvis virker probabilistisk med tanke på kartlegging av behov	Sammensatt, men hovedsakelig predeterministisk og statisk
Steve	Predeterministisk	Predeterministisk og tidvis probabilistisk	Predeterministisk	Dynamisk, selv om noen av uttalelsene antyder statisk.
Tom	Preformasjonistisk og predeterministisk.	Predeterministisk, og tidvis preformasjonistisk	Preformasjonistisk og predeterministisk.	Preformasjonistisk og predeterministisk.
Tommy	Probabilistisk	Probabilistisk	Probabilistisk	Dynamisk, og tydelig at et talent ikke kan defineres

Tabell 2. Tolkning av informantenes uttalelser plassert innenfor et teoretisk syn, relatert til preformasjon, predeterministisk epigense, eller predeterministisk epigense.

6.0 Analyse og drøfting

Utgangspunktet for denne analysen og drøftingen er resultatet av møtet med informantene og den teoretiske fremstillingen (s. 10- 25). Empirien drøftes og sammenlignes deretter med teorien fra innledningen. Det søkes å gi en fremstilling som fortrinnsvis skal belyse problemstillingen, og gi et nyansert innblikk i områder knyttet til utvelgelse og utvikling av guttefotballspillere. Som fellesbetegnelse vil *fotballfaglig* bli benyttet i diskusjonen for å favne alle titlene informantene innehar: trener, spillerutvikler, fagansvarlig o.l.

Utvelgelse og utvikling innenfor fotball kan sees i sammenheng, noe informantene i denne undersøkelsen bekrefter. Men i dette ligger også en dikotomi, som fremkommer ved at utvikling er et positivt ladet emne, mens utvelgelse er sensitivt og negativt ladet. Det fører til at informantene vegrer seg for å si feil under emnet utvelgelse. De vil heller utdype tolkninger om utvikling. Informantene har ikke entydige svar på hvordan og hvorfor de forholder seg til emnene på sin gitte måte. Dette vil bli vist gjennom drøfting av: utvelgelse, predikering, talent, yngre landslag, utvikling og tilpasning.

6.1 Informantene i undersøkelsen

Det som unisont kjennetegner informantene er stor eller meget stor erfaring med utvelgelse av guttefotballspillere. Dette antyder at gruppen som er valgt ut, har solid grunnlag for ytring vedrørende praksis. Likeledes er den informative verdien betraktet som høy, da alle trenerne har formelle norske trenerutdannelse i fotball. Informantene opererer totalt sett på et høyt nivå innenfor den norske fotball konteksten. Alle har erfaring med talentgrupper i regi av NFF. Noe som indikerer at utvalg av spillere utenfor klubbprosesser er kjent. To av informantene jobber daglig med senioreliteutøvere, i tillegg til å virke som spillerutvikler for unge utøvere. Dette viser at en referanse til norske toppspillere er til stede. Tre (en av disse har dette som bi-geskjeft) av informantene besitter også erfaringsreferanse til internasjonale unge spillere gjennom sitt virke for yngre landslag i Norge. To informanter har sitt virke med amatørklubber i det norske kretssystemet, og de gir dermed innsikt i de lavere nivåene i norsk fotball. Nivå forskjellen utgjør et nødvendig spenn i forhold til sammenligning av erfaringer og tolkninger. I samtalene uttrykkes en mangel på kurs vedrørende utvelgelse av unge fotballspillere, samtidig beskrives manglende skolering fra NFF vedrørende talentbegrepet i fotball og utviklingsperspektiver i teori. Praktisk erfaring er trolig grunnlag for informantene sin argumentasjon.

6.2 Utvelgelse

I utvelgelsesprosessen ligger det til grunn et håp om å gi de beste spillerne bedre rammebetingelser, og et uskrevet mål om å dyrke frem den neste toppfotballspilleren. I denne sammenhengen er toppfotballspilleren spiller i den norske tippeligaen, eller internasjonal spiller i toppklubb. Informantene hevder fremtidige resultat spiller en vesentlig rolle for praktiseringen av utvelgelse i tidlig alder, altså blir predikering om fremtidig oppnåelse grunnlag for utvelgelse.

Resultatene av undersøkelsen viser at fotballkamp hovedsakelig fungerer som arena for utvelgelse. Likeledes er talentgrupper i NFF-regi og samlinger med toppklubber, altså sekundærgrupper for spillerne, tydeligvis arena for utvelgelse. Dette kan føre til at utvelgelse foregår i en sosial kontekst hvor spillere ikke er kjent. Prestasjonen unge spillere sannsynligvis blir selektert ut fra, kan dermed være påvirket av usynlige faktorer som for eksempel stress, ukjente relasjoner, usikkerhet o.l. Treninger med klubb lag nevnes ikke som arena for utvelgelse, annet enn for trenere som anbefaler spillere til samlinger i ulike fotballregioner underlagt NFF.

Ifølge en beskrivelse av å sette ned en bom i ung alder, og bestemme seg for hvilke spillere som skal satses på etter observasjon i en kamp (s. 33), kan det tolkes at utvelgelsesprosessene er kortsiktige og situasjonsspesifikke. Dette kan indikere en forutbestemt tanke om hvem som blir gode. På den annen side er det sannsynligvis et behov for gjentatte observasjoner av spillere i sine primærmiljø, for å skille spillere etter systematisk trening.

Det kommer frem av uttalelsene at utvelgelsen er en subjektiv prosess. Gjennom ytringen (s. 49) *”Du ser en stjerne, og hvis det er en 8-9 årig stjerne så ser du også at det kommer til å bli en stjerne”*, er det tydelig at den subjektive vurderingen også inneholder stor grad av forventninger til egne observasjoners prediktive validitet. Ifølge Howe et al. (1998) er det sannsynligvis slik at et trent øye kan se et eventuelt talent eller stjerne i sin spesifikke kontekst. Dermed blir utvelgelsen legitimert gjennom det subjektive synet på kvalitet. I beste fall kan dette indikere et preformasjonsperspektiv, hvor søket etter stjernene blir gjort ut i fra variabler sterkt knyttet til arv.

Informantene mangler, etter det de sier, tydelige og validerte kriterier for utvelgelse av unge talenter. Kriterier som forflyttingsevne, teknikk, taktiske valg, gode basisferdigheter, koordinasjon og fysikk blir relatert til fotballprestasjon, men vurderingen er likevel på hver sin måte av hver enkelt informant. Det synes som retningslinjene ligger i hodet på

informantene, og tas frem etter behov, slik Tommy nevner ”[...] som jeg skisserte og så går det litt på intuisjon i forhold til det.” (s. 53). Vurderingen blir likeledes subjektiv fra Tom som følger en skjematisk scoreføring (jfr. s. 48-49), selv om hans metode er den enkleste å vurdere utenfra.

Leitingen etter den neste stjernespiilleren vil formodentlig foregå med bruk av kriterier og metoder fotballfaglige ikke har fullstendig kontroll på. For eksempel vil avdekking av personlighetsegenskaper som innstilling og holdning i riktig kontekst sannsynligvis kreve omfattende erfaring og skolering, og trolig flere koordinerende utvelgere. Personlighet består mer enn trolig av ustabile sprangvise prosesser, og kan vanskelig måles for predikering av senere prestasjon. Kriterier som ikke omsettes i fysiske prestasjoner forandres over tid, og kan vanskelig la seg vurdere ved korte prosesser. Av resultatene er det tydelig at dagens praksis bommer på dette ved en del utvalg, sannsynligvis fordi det rådende synet på utvikling er tett forbundet med hvordan utvelgelse utføres.

Resultatene viser kritikk av utvelgelsesprosedyrene i Norge. Dette blir gjengitt i tredjeperson, og fører til at utvelgelse utført av andre blir gjenstand for kritikk, istedenfor refleksjon over eget virke. Det viser seg ved uttalelser som ” *Den tabben toppklubben gjorde [...]*” og ” *[...] trenere velger jo ikke ut en 8-åring etter hvor flink han er til å lytte eller sånt [...]*” (s. 42 & 52). Bebreidelsen over at en spillerutvikler sine uttak er for spisset, samtidig som det likeledes hevdes den samme spillerutvikleren kun bør velge den beste unge spilleren, vitner om lite samsvar i egne synspunkt på hvordan utvelgelse bør utføres. Det er vanskelig å finne konsensus rundt utvelgelse, når selv ikke egne synspunkt om hvordan utvelgelse korrelerer.

Referansen til hvordan utvelgelse blir utført på en bedre måte i store fotball nasjoner, som Frankrike, Nederland, England og Tyskland, blir for det første hengende som en form for begjær, altså noe å strebe mot. For det andre er en også kritisk til dette, og begrep som råskap og kynisme blir benyttet om de utenlandske utvelgelsesprosessene. Altså parallelt med at en ser opp til de store fotballnasjonene, vitner intervjuene om negative holdninger til slik praksis: ” *England, de driver nå og jobber i enkelte grupperinger veldig hardt med å finne en mal på hvordan man med større sikkerhet kan plukke ut 7- åringer. Det syns jeg er helt vanvittig!*” (s.53). Av fotballpraksis i Norge kan det se ut som fragmenter av denne tankegangen likevel er benyttet. I tillegg sees indikasjoner på at det ønskes å starte tidligere med profesjonalisering, selv uten støtte fra flere tiår med forskning på barn og unges utvikling.

Resultatene viser at informantene sitt fokus ved utvelgelse er å velge den de har størst tro på. Slik meddeler også Tommy at det er mer eller mindre kvalifisert gjetting som utøves. En tilsynelatende forskjell viser seg ved de informantene som utviser tålmodighet, og de som følger instinktet ved utvelgelse. Tom viser instinktet ved *"[...] når du finner en stjerne så vet du det, hvorfor? "The hairs on your back stand up" "* (s. 50). Dette viser nok engang et syn på talenter og gode unge spillere, som kan settes i sammenheng med preformasjonistisk tankegang. Tålmodigheten vises fra Arnold som *"[...] tror vi må bli dyktigere på å se de som har en langsom utviklingskurve"* (s. 38). Her synes en probabilistisk tanke, men det er særs avhengig av hvordan en tolker spillerne frem til de har fått vist sitt potensiale, og derfor kan det virke som om en venter på at stjernene skal vise seg.

Resultatene viser at det ikke er mulig med en spesifikk profil i forhold til de unge spillerne som velges, altså er talent i fotball så mangt. Preferansene til informantene er skiftende vedrørende hva de ser etter. Antakelig er det slik at nettopp det den tilstedeværende utvelgeren synes er bra velges, da med en form for predeterministisk epigenetisk tanke. Informantene viser dette i form av motstridende vektlegging. Vist fra Tom og Arnold. Tom mener spesielle ferdigheter gjør spillere attraktive i ung alder, mens Arnold mener en ikke skal sløse bort tid med å velge spillere med spesielle ferdigheter i tidlig alder. Lik er også debatten om hvorvidt teknikk er viktig i ung alder. Andy hevder spillere som er gode med ballen (i form av teknikk) får et fortrinn, mens Simon forteller at teknikk er det enkleste å utvikle. Øyensynlig er det ingen samsvar mellom kriteriene som benyttes, men at det er spilleren som virker best p.t. som blir valgt.

Dette leder inn på informantenes sikkerhet i å kunne se hvem som ikke blir gode, i en tidlig alder (jfr. s. 45): *"[...] jeg synes det er ganske lett å si hvem som ikke blir gode, den delen av utvelgelsen er grei"*. Sannsynligvis er det preferansene som er avgjørende her også, samtidig som den predeterministiske tankegangen skinner igjennom. Vraking av unge spillere ved utvalg er tydeligvis en utbredt praksis. Vist gjennom Simons uttalelser om en promilles sjanse ved gjentatte progressive utvalg til talentgrupper. Det kan tolkes at fotballfaglige avskriver unge spillere som ikke trener nok og ikke har den sosiale støtten fra signifikante andre. Sannsynligvis er dette legitime årsaker til negativ prediksjon mot toppnivå (jfr. Bloom, 1985). Personlig oppfattet legitimitet ved eksklusjon er likeledes interessant, ved *"positive-negative"* tankegangen (jfr. s. 18), som kan skules hos en informant: *"[...] det at vi ikke treffer på alle, vil jo ikke si at vi bommer på noen."* (s. 46)

Resultatene viser at informantene er relativt enige i at tidlig utvelgelse fører til ekskludering av flere spillere som kan komme til toppen gjennom andre utviklingstiltak enn deres eget. Tommy og Andy er de av informantene som tydeligst trekker frem mulige konsekvenser, muligens fordi de har størst erfaring på feltet. Det blir presisert gjennom at toppspillere som beviselig har blitt gode, ikke passer til den normale tidlige talentprofilen i fotball, ”da velger vi bort typer som Rune Bratseth, Brede Hangeland, John Carew. Vi velger bort en del typer som beviselig har blitt gode” (s. 33).

6.3 Predikering

På hvilket tidspunkt de beste med sikkerhet kan velges ut, synes vanskelig. Fra nåværende praksis antydes det at utvelgelse starter allerede i 7 års alder, noe som insinuerer en preformasjonistisk/ predeterministisk holdning til talent og hvem som blir gode. Hovedparten av praktikerne hevder likevel at midten til slutten av tenårene gir gode muligheter for at de beste er valgt ut, og at risikoen for å ha valgt feil er liten. Dette indikerer at utvelgelsesprosesser starter før mulighetene til å se hvem som blir gode har vist seg. ”Velger man ut for tidlig og satser på de beste 10- åringene, da tror jeg det er for mange som blir skjøvet ut, og som ikke blir prioritert i så stor grad og som mister muligheten til å bli så gode.[...] Jeg har ikke sett noen argumenter som viser det motsatte[...]

” (s. 54).

En rekke ytringer av informantene viser at tendensene til prediksjon gjennom utvelgelse er utbredt. Synet blir begrunnet med hva som blir oppfattet på et tidlig stadium, vist tydeligst gjennom at fotballfaglige kikker etter de som kan bli best. Resultatene viser likevel tidvis ydmykhet i forståelsen av prediksjon fordi noen av informantene mener det ikke vises hvem som blir best fra ung alder til senior, ”[...] jeg har ikke kompetanse til det i alle fall. Hvis du flytter det ned til 10-11 år så syns jeg det er enda verre [...]” (s. 45).

6.4 Yngre landslag og utvelgelse

Informantene antyder et sammensatt bilde vedrørende erfaringen om å spille internasjonale u-landskamper er sentralt i veien mot suksess som seniorspiller. Uttalelsene viser at uttak til yngre landslag er spillere som i gitt årsklasse er best p.t. *”De tar ikke en gutt inn på krets og landslag og tenker han blir god om 10 mnd. De som er best nå velges”* (s. 50). Videre viser kasushistorier og forskning i andre land, jfr. Peterson (2004), Martindale et al. (2005) og Jimenez (2007), at mulig konsekvens av tidligere yngre landslags uttak ikke korrelerer med senior landslag. Det er på grunn av dette vanskelig å si om erfaringen er vesentlig eller ikke (jfr. s. 38); *”[...] uten den erfaringen hadde ikke noen av de beste mannlige fotballspillerne vi har i dag blitt toppspillere [...] samtidig så har man andre caser som ikke har vært i nærheten av aldersbestemte landslag og de har kanskje vært de beste fotballspillerne Norge har produsert noensinne.”*

Det argumenteres blant annet for god norsk spillerutviklingspraksis gjennom prestasjonene til yngre landslag. Norge spiller jevnt mot store fotballnasjoner på yngre landslag (<18 år). Det kan tyde på at de beste unge spillerne har utviklet seg bra frem til en gitt alder, men muligens stagnerer >18 år. Årsakene til dette er nok mer sammensatt enn bare utvelgelse av riktige spillere, men det kan tyde på at de som blir valgt tidlig ikke nødvendigvis er de som blir best etter hvert, på samme måte som ”falske-positiver” (jfr. s. 22)

Dette er vesentlig fordi NFF sin modell for spillerutvikling til syvende og sist bygger på mål om å ta ut yngre landslagsspillere. En rekke utvalg starter fra 12 år og oppover i regi av NFF. Progressive utvalg fra ung alder kan føre til at eksklusjon fra utviklingsgrupper virker som en tapt sjanse, relatert til inkludering i utviklingsgrupper på høyere nivå. Dette kommer til uttrykk ved at norske spillerutviklere *”[...]må være dyktigere på utvelgelse og utvikling i tidlige nivåer”* og *”[...] hvis du ikke var med i toppklubbsamling hadde du ikke sjanse til å komme med på yngre landslag [sic]”* (s. 38 & 43).

6.5 Talent i fotball

Resultatene viser en begrepsbruk vedrørende status til unge spillere som er vanskelig å holde kontroll på. Innholdet i begrepene stjerne og talent virker særdeles sammensatt.

Fra informanten Tom er det tydelig at stjerne brukes om de definert beste, uansett alder. Altså, stjernen skinner over alt og må på den måten være noe uforklarlig bra. Ved dette synet er det en klar sammenkobling til preformasjonistisk tanke omkring utvikling, ikke minst en forutbestemthet om hvem som blir gode.

En kan ut i fra resultatkapitlet vurdere talent til å inneholde ulike attributter, men sannsynligvis lavere på rangstigen enn stjerne. Talent blir forklart som form av egenskaper unge spillere innehar, som er særdeles sammensatt, og subjektivt vurdert. Når naturtalent benyttes, indikerer dette en form for iboende egenskap, altså en arv, jfr. Simon som *"[...] ser 1 og 2 ledd tilbake. Hvordan er mora, hvordan er faren? [...]det kan fortelle litt om hva jeg kan forvente"* (s. 41). Dette viser seg kanskje gjennom noen som har en naturlig form for basisegenskaper fotballspillere behøver, eks. ballkontroll. Dermed er det også relativt forutbestemt hvem blir sett på som et talent i fotball.

Treningstalent på den andre siden tydes gjennom en spiller som blir bedre ved å trene systematisk. For alle som har vært involvert i idretten, vet en at å trene hjelper på prestasjonen. Treningstalent kan da kanskje indikere en som ikke har de gitte egenskapene fra før, men som tilegner seg dem gjennom ekstensiv systematisk trening. Dette viser en form for probabilistisk tankegang, ved at systematisk trening over tid er det som kan skille om evnene er gode nok til å bli definert som et talent.

Resultatene viser at det ikke går å sette spillere definert i bås fordi en ikke helt vet hvilke kriterier som ligger til grunn for defineringen. Før i tiden ble gode unge spillere omtalt som ung og lovende, men det ser ikke ut til å være dekkende for stjerner, diamanter eller talenter. Det er heller ingen konsensus fra informantene om hva begrepene faktisk inneholder av kvaliteter.

Resultatene tyder på at konsekvensen av begrepsbruken er hvorvidt spillere blir valgt til treningsgrupper eller lag, eller i mangel av såkalt talent/stjerne ikke blir valgt. Sæther (2004) var inne på dette ved at eliteserietrenere hevder talent legitimerer valg. Dermed blir spillere prisgitt hvilken kategori de havner i ved utvelgelse, og hvilke muligheter de blir gitt gjennom spillerutviklingen.

Det er også en tendens til å skyldre på talent dersom en spiller stagnerer, eks. *”Spilleren ble ikke god fordi han levde på talentet”*. Kanskje den iboende egenskapen da ikke er nok? Ifølge Jones (2003) kan spillere ”slå ut i blomst” til ulik tid, dermed trenger en kanskje ny klassifisering hver gang en stjerne slutter å skinne eller et talent ikke lenger er naturlig?

6.6 Utvikling

Fotballfagliges erfaring med spillerutvikling de siste 20 årene tyder på variasjon i vektlegging. Fra ”polering av gullklumper”, altså fokus på stjernene, til likhetsprinsippet, ved at alle spillere er med på like premisser. For tiden virker ønsket om en differensiert vektlegging sammen med tydelige krav og strategi for norsk spillerutvikling gjeldende. Dette kan vise at disse tankene har en sammenheng med det teoretiske bakteppet omkring utvikling. Faktum tenderer likeledes mot en forskjell i dagens spillerutvikling. Grovt sett hevder det at denne forsømmer optimal utvikling, både av de som hevder gode spillere ikke får adekvat stimuli, og de som hevder de dårligste blir forvist.

Resultatene viser at dersom utviklingen av unge spillere skal være optimal, må det spilles mye fotball, dermed bør treningstalentet sannsynligvis bli ”satsningshesten”. Relativt samstemte uttalelser viser tydeligvis at mengden fotball avgjør hvor god den unge spilleren blir. Arnold og Steve er sikre på at 10 000 timer/10 år med trening er det som behøves for å bli god. Dette er muligens fordi de begge har bakgrunn fra NFF sine spillerutviklingsteorier, hvor Ericsson et al. (1993) sin teori fremmes med egne vridninger. NFF sine vridninger av teorien støttes av Helsen et al.(1998) som viser at uorganiserte treninger er vesentlig; med om lag 5 000 timer/5 år i 10 000 timers konseptet. Det systematiske innholdet i denne massive mengden trening kommer allikevel ikke tydelig frem, selv om dette var svært vesentlig fra Ericsson et al. (1993). Sammenlignes dette med det probabilistiske perspektivet, bør en derfor få holde på over tid, for å se om evner viser seg, en utvelgelse vil kunne hindre utviklingen av dette.

Det er usikkert hva som bør prege treningene for unge utøvere på veien mot seniorsuksess i fotball. Bildet en får ut ifra informantene er sammensatt. Det presenteres en blanding mellom organisert og uorganisert aktivitet, hvor det av noen hevdes teknikk og taktikk er viktigst, og av andre at behovene til de unge spillerne vokser frem hvis trenerne er kunnskapsrike nok til å oppfatte signalene utøverne gir. En forsterkning av motivasjonen til å spille fotball gjennom det de unge spillerne selv syns er givende, i et trygt miljø, er

sannsynligvis noe en bør fokusere på i følge Steve, Tommy og Arnold. I motsetning til dette dreies fokus også til å omhandle profesjonalisering, og hva den fotballfaglige hevder fungerer best i forbindelse med utvikling (jfr. s. 43): *”Guttene vil helst spille, men det beste er drill”*.

Som ved utvelgelse, viser resultatene at det sees opp til utenlandske spillerutviklingsmodeller. Her benyttes både illustrasjoner om flere lag/spillere for eldre ungdom, og en tro på mer kunnskap om utviklingsprosessene som leder frem til toppspillerstatus. Hovedgrunnen er sannsynligvis utviklingsgangen til de beste internasjonale seniorspillerne, og troen på at denne er gjennom ekstensiv trening fra ung alder. Samtidig vises det fra Steve, Andy og Tommy at kulturforskjeller fører til at utenlandske academy¹⁹-oppsett for utvikling av unge spillere ikke passer i Norge. De informantene med internasjonal erfaring er tydelig på at utenlandske klubbers utviklingsfokus på eldre ungdom (> 16 år) heller bør overføres til norske fotballfaglige. Tom, som selv har arbeidet med unge spillere utenlands, hevder fokus likevel bør settes på de gode i ung alder, altså naturtalentene. Han ville gjerne sett utenlandske modeller som er mer toppidrettsrettet også blant norske barn. Splittelsen kan ligge i idrettskulturelle forskjeller, eller i syn på utvikling og mengden arv/miljø som bestemmer utfall.

Det virker på en måte som om tålmodigheten i utviklingsperspektivet er særdeles liten. Ifølge McGraw (jfr. s. 12 & 13) er det flere ulike faktorer i utviklingen som bør sees på over tid. Når i tillegg faktorer som trening, vekst, holdning og det å være klar for å løse en ferdighet teller inn, er det spesielt at de unge spillerne ønskes for tålmodighet, mens fotballfaglige ikke har det. Informantene forteller også om at de som har utviklet seg til toppspillere, har vært selvstendige, tålmodige, treningsvillige, hatt tilfældighetene med seg og benyttet seg av erfaringer. Beskrivelsen levner lite kreditt til kortsiktige utviklingsprosesser, til iboende talent eller ung stjerne.

Resultatene viser at dersom den unge spilleren gis riktig utfordring, kan han kompensere for manglende besittelse av kriterier: *”Så lenge de får riktig utfordring hele veien er det mulig at både han som er stjerne og han som ikke er stjerne kan utvikle seg til å bli en toppspiller”*(s. 49). Det antyder at unge spillere som er en stjerne, og alle som ikke er en stjerne har en mulighet til å nå toppen. Dermed indikeres det at jakten etter en barnestjerne er fiktiv fordi utviklingshastigheten på de unge spillerne er så forskjellig, og gode foretrukne prestasjoner viser seg til ulik tid. Videre er sjansen for at forutbestemthet kun gjennom arv vil være en begrenset prediktiv faktor.

---

¹⁹ Academy (norsk - akademi) hentyder at noen få spillere velges ut til ekstensiv trening i et skolekonsept.

På grunn av ulike erfaringer, og ulik bakgrunn, varierer synspunktene på hva som er riktig trener for unge spillere. Bruken av uskolerte trenere uten kvalifisert kunnskap, kan på den ene siden føre til lite velbegrunnede valg i forhold til trening, seleksjon, og lite bevissthet om hensiktsmessige utviklingsprosesser. Samtidig viser det seg at dette likeledes kan være gjeldende for profesjonelle trenere. Bekymringen i bruk av frivillige kommer gjennom ønsker om at unge spillere skal oppnå høyere nivå i senior alder jfr.: *"Hvis Norge ønsker å komme opp på nivået de har lyst til å være må vi begynne tidligere med profesjonell utvikling."* På den andre siden virker det som behovet i tidlig alder (< 13 år) ikke er avhengig av så skolerte trenere jfr. s. 17, og begrunnet i *"[...] det er nok å dele ut vester til 2 lag, hive ut en ball og la de spille [...]"* og *"[...] det er viktig at spillerne prøver å finne løsninger selv [...]"* (s. 39 & 51).

Basisegenskaper er sannsynligvis viktig for å utvikle seg optimalt i fotball. Hvilke basisegenskaper, og til hvilken tid, er mer usikkert. Noen fotballfaglige ser motoriske hindringer som avgjørende for unge guttefotballspillere ved seleksjon (jfr. s. 49): *"Hvis spilleren ikke har "eye to ball coordination", så sorry gutten min da blir du ikke valgt."* Om fotballfaglige har kapasitet til å tolke signalene for når dette er kritisk eller ikke er sannsynligvis diskutabelt. To av informantenes uttalelser omkring motoriske perioder, som etter deres tanke er kritiske, blir referert til med kronologisk alder eksempelvis 4-13 år og 6-11 år. Disse kritiske periodene har fått navn som motorisk "gullalder" og "windows of opportunities". Det har sannsynligvis ført til en fiktiv forståelse av hva kritiske perioder i praksis innebærer jfr. Dalton & Bergenn (1995) og uttalelsen: *"Altså fra du er 4-13 år så tar du ting veldig lett, du har lett for å automatisere, det er bare spørsmål om drill"* (s. 43). Det er få, hvis ingen, klare forskningsbevis for at det finnes en motorisk "gullalder". Hvis det er perioder hvor individer er mer sensitive for stimulering vil dette sannsynligvis best kunne vises biologisk, ved biologisk alder, eller ved generell modning av prosesser som fører til at individer er klar for å løse en bevegelsesoppgave (jfr. s. 23). Den individuelle utviklingen er unik, en bør derfor være svært forsiktig med å begrunne broiler²⁰- virksomhet med kritiske perioder basert på kronologisk alder.

To av informantene uttrykker likeledes kritiske perioder i fotballkontekst for en ung spillers utvikling (jfr. s. 43 & 46). Dette viser seg i form av fotballspesifikk periode hvor overgangen til neste stadium betraktes som vanskelig, referert til som junior alder (>16 år), og overgangen fra å være "stallfyll", til å komme inn på laget. Sannsynligvis kan dette relateres

---

²⁰ Indikerer i dette tilfellet en overdreven trening av unge utøvere for kjapt å oppnå resultat

til krav om å forstå fotballspillet, og ikke bare fysiske ferdigheter. På denne måten er det kritisk hvorvidt spillere tilegner seg flere ferdigheter enn kun fysiske. Logikken i valg og persepsjon av prosesser på banen er vesentlig for suksess i fotball. Uttalelser fra informantene viser at evne til å tenke fotball utvikler seg med alder og erfaring. Dermed kan muligens forståelse for en ung spillers stagnering i visse perioder sammenlignes med mangel på erfaring i prestasjonskontekst.

Av resultatene kan det tolkes at toppfotball er forbeholdt brøkdeler av alle fotballutøverne i utvikling. Samtidig lyser avhengigheten til bredden igjennom, fordi det øyensynlig er mange fremtidige toppspillere som kommer frem uten å ha vært et talent i ung alder. Beviselig er det i ulike alder spillere kan slå igjennom, derfor er det viktig å holde på de unge spillerne uansett om det er en stjerne, et talent, eller en normal ung fotballgutt. Som R.M Malina (jfr. s. 23) er inne på; flest mulig frem til postpubertet er hensiktsmessig for folkehelsen og toppidretten.

6.7 Tilpasning og differensiering

Resultatene vitner om at ønsketenkning vedrørende tilpasning og differensiering kommer tydeligere frem enn hvordan tilpasningen utføres i dagens fotball arena jfr.: *"Du skal ta vare på alle, men du skal gi vekst muligheter for de beste, så skal du gi utviklingsmuligheter til de som er svakere og"* (s. 44). Med dette til grunn er det treneren sin oppgave å finne behovet spilleren skal ha ut i fra status. Dermed inntreffer en mulig ny klassifisering, eller utvelgelse. Det viser seg i argumenter fra informantene, der de som blir valgt til talentgrupper skal ha et behov for utfordringer de ikke får i klubb og hvor de svake får nok utfordringer i klubb. Hvorvidt de svake får rett type utfordring i klubb vites ikke, heller ikke om noen av de svake blir klassifisert som treningstalenter ved neste korsvei.

Resultatet av samtalene viser ulike oppfatninger vedrørende oppdelingen av unge fotballspillere i 1., 2., og 3. lag. Dette indikerer at differensieringen får et forklaringsproblem når det betraktes som topping, altså at de beste p.t. blir satt sammen for å oppnå kortvarig resultat. Såkalte misforståelser omkring tilpasning *"[...]ender dessverre ofte opp med topping mentalitet, og det har ingen ting med differensiering å gjøre. Fordi at topping gir mye mer uttrykk for en holdning som handler om å vinne"* (s. 36). Motstridende forklarer fotballfaglige som tolker differensiering og topping likt, at modenheten avgjør hvilket lag spilleren skal spille på jfr.: *"Når vi differensierer sånn da, folk kan kalle det at vi "topper",*

men i mine øyne så gjør vi ikke det. Vi bare lar de guttene som har kommet så langt i utviklingen sin, modenheten, vi bare gir de en utfordring” (s. 44). Sannsynligvis er det bekymringen for at de beste ikke skal få god nok trening og god nok kamparena, som er grunnen til slik praksis, men topping og kortvarige resultater *”[...] har ikke noe med hvem som blir gode når de blir 20 år[...]”* (s. 55).

Relativt utdypende historier fra informantene om topping av lag, og fokus på hva som kan vinnes, bevitner resultatorientert praksis i norske klubber for unge spillere jfr.: *[...] men så topper jeg opp sånn at jeg vinner, sånn at vi kommer i 1.divisjon med et lag*” (s. 44). Det kan likeledes vitne om at elitetankegang for seniorfotball er overført til unge spillere. Begrunnet i bevisst valg av spillere til visse kamper uten betydning, og andre valg i kamper med betydning. Det kan skjule tendenser til å vektlegge resultat i en kamp, mer enn tilpasning av individuell utvikling. Det er påfallende mange av informantene som nevner at resultatfokus er i veien for optimal utvikling, både av unge spillerne som er best og dårligst p.t..

Det er ikke nødvendigvis noe motstridende i å tilpasse treninger og kamparena for både de som blir ansett som gode, og de som blir ansett som dårlige i ung alder. Derimot kan det bli motstridende dersom fokuset er på resultat av kampen istedenfor utvikling av laget/individer. Dermed benyttes mest sannsynlig spillere som er stjerner hyppigst, og de som er svake overses. Sannsynligvis fører dette til svært ulik spilletid for unge guttefotballspillere, noe en informant *”syns er helt uhørt, at en guttunge skal få et minutt på banen i en kamp[...]”* (s. 55).

Tilpasning og differensiering blir benyttet synonymt av informantene. Differensiering er avledet av det latinske ordet for forskjell, og tilpasning indikerer å legge til rette for. Sammen vil de jo mest sannsynlig i fotballkontekst bety at det er forskjell i måten trening skal legges til rette. Dette antyder at det probabilistiske synet på utvikling er svært gjeldende.

Spillerne er i så måte avhengig av hvordan sin trener tolker differensiering og tilpasning. Andy og Tommy viser til at det må forlanges at trenere for unge fotballspillere skal kunne legge tilrette øvelser med forskjellig vanskelighetsgrad innenfor samme emne på trening. Dette vil føre til god tilpasning og differensiering, hvor unge spillere kan få spille i den gruppen de ønsker med ulike utfordringer. Differensieringsbegrepet fører da forhåpentligvis til optimal tilpasning for utvikling, for alle delaktige unge fotballutøvere.

6.8 Generell diskusjon

Det er sannsynligvis nødvendig å kombinere fagområder innenfor vitenskapen og fotballfaglige for å skape et reelt bilde av virkeligheten. Dermed er det også behov for en koordinering av vitenskapelige undersøkelser dersom en skal konkludere med hva som er hensiktsmessig praksis innenfor utvelgelse og utvikling av unge fotballspillere.

Informantene i denne undersøkelsen viser at subjektiviteten råder ved vurderinger på fotballarenaen. Tidligere vitenskapelige undersøkelser (Reilly et al., 2000) har også vist at jakten på de unge stjernene i fotball blir utført ved subjektive prosesser. Christensen (2009) viste at danske spillerutviklere er smaksdommere ved utvelgelse, vurdering blir grunnlagt ved hva som er synlig for øyet til hver enkelt utvelger. Det fører til at spillere som satses på er tilfeller av spillerutvelgerens smak. Reilly & Williams (2003) har påpekt at identifisering og utvelgelse av gode unge spillere ikke nødvendigvis foregår etter hensiktsmessig praksis. Som Andy (s. 34) påpeker er det også et ønske om en mer kunnskapsbasert tilnærming til utvelgelse og identifisering av fotballtalent. Regnier et al. (1993) har i sin review artikkel vist til en rekke ulike identifiseringsmodeller vedrørende gode unge utøvere, som ikke er adekvate. Erfaringer fra denne undersøkelsen viser at selv om modeller for identifisering eller spillerutvikling foreligger, så vil mest sannsynlig personlige preferanser, og tradisjoner ligge til grunn ved utvelgelse og syn på utvikling av unge guttefotballspillere.

Det er nærliggende å tro at studier på et så omfattende emne ikke kan være eksakt i forhold til de prosessene som styrer, verken om de blir sett på fra vitenskapelig ønskelig prediktorer, eller ved å avdekke hva gode seniorspillere gjorde i ung alder. Valid predikering vedrørende mennesker er svært vanskelig, noe informantene i denne undersøkelsen bekrefter. I seg selv kan for eksempel målinger fortelle om hva toppspillere i senior, junior, eller yngre alder skårer på tester av isolerte variabler. Problemet er at utvikling sjeldent foregår i lineære prosesser. Variabler som kjennetegner en senior utøver er ikke nødvendigvis lineært i sammenheng med det som kan avdekke en ung og lovende utøver (Bloom, 1985; Martindale et al., 2005). Ifølge Gottlieb (i Hopkins et al., 2005) vil trolig utviklingen være bidireksjonal mellom gener, nevralt prosesser, adferd og miljø. Dette fører sannsynligvis til at mulighetene for valid prediksjon i prestasjonskontekst, vil være fånyttede fordi utviklingen/resultatet ikke er kjent før en har prøvd over tid.

Ulike fagområder har forsøkt å belyse problematikken med talent og utvikling fra sitt ståsted (Booyesen, 2007). Ved hjelp av biologi, psykologi, sosiologi, bevegelsesvitenskap o.l. har ulike utvalg, innenfor ulike prestasjonsemner, fått avgjøre hvem som er et talent, og hva som kreves for å bli klassifisert som et talent. Det er likevel et sammensatt bilde hva begrepet eksakt beviser i henhold til prestasjon, om det refererer til evner eller om det klassifiserer status. Informantene i denne undersøkelsen benytter begrepet både om evner og status. Undersøkelsene til Gagné (2004) tolker talent som en form for trent ferdighet, det fotballfaglige etter uttalelser kaller treningstalent, som viser seg etter tid, uten nødvendig avhengighet til arv. Altså kan Gagné sin fremstilling (jfr. s. 15) av talent sammenstilles med Gottlieb (s. 13 & 14) sin fremstilling av probabilistisk epigense. Dette er interessant fordi det kan ha implikasjoner for talentutvelgelse i tidlig alder. Blir det probabilistiske synet mer gjeldende, vil dette innebære større tålmodighet i fotballutviklingsarbeidet, redusert utvelgelse før puberteten, og nødvendig tilpasning av trening. Undersøkelser (Regnier et al., 1993; Abbot & Collins, 2005) tenderer mot at Gagné og Gottlieb sine fremstillinger er hensiktsmessig i syn på utvikling og utvelgelse av unge talenter.

Det er mulig at NFF indirekte er med på å fremme utvelgelse av unge spillere, da tolkning av deres spillerutviklingsmodell fører til et utall utvelgelser før fylte 15 år, nettopp fra små klubber for unge spillere. Sannsynligvis er tanken til NFF med yngre landslag å oppnå resultat, mens det uskrevne hovedmål er best mulig senior landslagsspillere. Ved argumenter og synspunkter i denne undersøkelsen kan det delvis fostres tvil om yngre landslag sin funksjon, i alle fall før prediksjonen av fremtidig toppspillere er relativt sikkert. Hva er egentlig poenget med å ha en omfattende utvelgelsesprosess, for at noen unge utøvere skal få bekreftet at de er best i øyeblikket, når det etter alt å dømme er svært sannsynlig at andre spillere vil overta deres plass i senior alder? Det kan virke som underlig bruk av NFF sine ressurser.

Informantene i denne undersøkelsen har gitt flere perspektiv på ulike emner som vil påvirke unge fotballspilleres utvikling, og måten en ser et talent. Martindale, Collins og Abraham (2007) undersøkte engelske elitetreneres perspektiv på talentutvikling. Deres intervjuundersøkelse fremmet fem sentrale trekk vedrørende god tilpasning for givende utvikling i idrett. Det ble vektlagt langsiktige mål og metoder, oppmuntring og konsekvente tilbakemeldinger, hensiktsmessig utvikling i stedet for tidlig utvelgelse, individualisert utvikling, og holistisk, systematisk utvikling. Problemet virker bare å få overført dette til praksis – å vite hva en skal si er ikke det samme som å utføre det rette.

Er målet for trenere, eller for den saks skyld spillere, å være bedre enn jevnaldrende i tidlig alder, vil nok tidlig stimulering av motoriske prosesser (jfr. McGraw sine funn s. 12 & 13) være gunstig. Men samtidig viser også McGraw sitt "readiness" punkt at det er lite nødvendig å plundre med en ferdighet en ikke er klar for å lære, istedenfor å vente til en er klar for det. Noen av informantene forteller likeledes at det ikke er ekstra stimulering i barneårene som er viktig, men systematisk trening i eldre alder (>16 år). Tålmodigheten til spillerne, så vel som spillerutviklerne, blir satt på prøve i en kontekst som virker svært opptatt av kortsiktige resultater.

Et mål om å bli god som senior fotballspiller bør ikke fratas fra fotballspillere i ung alder, det viser undersøkelsene til Bloom (1985), Martindale et al. (2005) og Ommundsen (2009). Det er ikke nødvendigvis korrelasjon mellom det å være god som ung og oppnå senere suksess. Dermed vil sannsynligvis lystbetont aktivisering, og autonomi i ung alder være vel så viktig for å skape motivasjon til å trene massivt og systematisk i senere år. Forhåpentligvis vil dette frembringe nye gode fotballspillere i tiden som kommer.

6.9 Avsluttende betraktninger

Hensikten med denne studien har vært å avdekke begrunnelse for utvelgelse og utvikling av unge fotballspillere i Norge. Gjennom møte med de som direkte står for utvelgelsen og utviklingen, og de som legger føringer omkring det som kalles talenter, stjerner eller svake i fotball. Hensikten er å fortelle en historie som tar del i de fotballfagliges verden, vise deres perspektiv, og fortelle hvordan de begrunner dagens praksis.

Informantene sine synspunkter kan være farget av situasjonen de befinner seg i. Dermed kan tolkningen av deres tolkning føre til at fragmenter av faktum forsvinner. Deres uttalelser er grunnlag for tolkning, men ikke nødvendigvis for konkludering vedrørende praksis. Likevel kan kunnskapsbasert praksis føre til mer hensiktsmessige metoder mot det eventuelle målet. I så måte påstår jeg at denne begrensede undersøkelsen kan være et lite bidrag.

Det teoretiske perspektivet har vist ulike måter å vurdere utvikling på fra motorisk og psykologisk historisk teori. Sammen med vitenskapelige undersøkelser og begrunnelser vedrørende talent, har dette forhåpentligvis gitt leseren et forbedret bilde på utvelgelse og utvikling av unge guttefotballspillere.

Utvelgelse er et vanskelig og sensitivt emne. Det kommer sannsynligvis av at vi etisk forbinder seleksjonsprosesser med kyniske antropologiske forskjellsbehandlinger. Overføringen til lystbetont idrett vil derfor ofte bli ansett som kynisk. I toppidrett for seniorer finner vi kyniske prosesser hele tiden. Kravet om resultater i seniortoppidrett må sannsynligvis bestå av utvelgelse, men det er dermed ikke sagt at idrett for unge utøvere bør bestå av utvelgelse og fokus på resultater.

Denne undersøkelsen viser ikke hva som faktisk utøves av seleksjon, fordi det ikke er utført direkte observasjon av de mange utvelgelsesprosessene. Undersøkelsen viser heller ikke de direkte sosiale konsekvensene for unge spillere som ikke blir valgt, likeledes vises ikke de unge spillernes side av historien. Problemene ved denne undersøkelsen kan også være at det mangler direkte spørsmål som knytter seg til NFF sine utvalg og legitimiteten rundt disse.

Fremtidig forskning innenfor dette feltet bør undersøke problemene ovenfor. Sannsynligvis vil deltagende observasjon av praksis med en direkte vurdering av faktiske utvalg gi tydeligere innblikk. For å skape større innsikt bør historien fra spillerne komme frem med vitenskapelige øyne. Samtidig bør longitudinelle undersøkelser omkring prediksjon av de som blir/ikke blir klassifisert som talenter i fotball vektlegges fra forskningens side.

6.10 Svar på problemstillingen

Undersøkelsen gir innsikt i hvordan de ulike fotballfaglige informantene begrunner sine valg, og tolkninger av deres synspunkter. Hvordan utvelgelse og utvikling av unge guttefotballspillere begrunnes er svært sammensatt. Unge guttefotballspillere er prisgitt den fotballfaglige utvelgeren eller utvikleren de møter dersom de skal få være med på laget.

Talent i fotball betraktes av informantene på ulike måter, med ulikt innhold og med ulike konsekvenser. ”Merkelapp”- tendensen med talent eller stjerne, kan være med på å begrunne utvalg og forklare syn på utvikling.

Begrunnelsene til informantene kan settes opp mot forskning innenfor utvikling. Her viser det seg at få har forståelse for hva det vil si å drive probabilistisk, både når det gjelder utvikling, utvelgelse og talent. Selv forskningen på utvelgelse i fotball har klare mangler ved at den ikke tar hensyn til utviklingsperspektivene, men fører en prediksjonsrettet gang ved hjelp av mulige kriterier hentet fra ulike idretter og fagområder.

Utvelgelse blir av informantene tolket som noe negativt dersom det fører til frafall, likevel er tendensene til bruk i praksis synlig, og hevdes fra noen informanter som nødvendig dersom en skal få frem nye toppspillere i senior alder. Dette trosser forskningen på feltet.

Informantene forstår utvikling av unge guttefotballspillere ut i fra deres erfaringsbaserte syn. Det tas lite hensyn til teoretiske begrunnelser omkring hensiktsmessig praksis. Informantenes holdninger kan tolkes mot ulike teoretiske paradigmer vedrørende utvikling, men det er ingen entydig konsensus omkring emnet fra informantene.

Tilpasning fremmes som ønskelig, men er delvis fraværende i form av manglende hensyn til individuelle behov. Informantene deler ikke entydig syn på hvordan optimal tilpasning av trening bør foregå, men har tydelige utsagn som retter fokus mot ønske om et holistisk perspektiv for de unge guttefotballspillerne i trening og kampkontekst.

7.0 Referanser

- Abbott, A. & Collins, D. (2002). *A theoretical and empirical analysis of a 'state of the art' talent identification model*. *High Ability Studies*, 13, 157–178
- Abbott, A. & Collins, D. (2004). *Eliminating the dichotomy between theory and practice in talent identification and development: considering the role of psychology*. *Journal of Sports Sciences*, 2004, 22, 395-408
- Abbott, A., Button, C., Pepping, G.J. & Collins, D. (2005). *Unnatural Selection: Talent Identification and Development in Sport*. *Nonlinear Dynamics, Psychology, and Life Sciences*, 2005, Vol.9, No. 1
- Anastasi, A. (1996). *Psychological testing (7th ed.)*. New York: Macmillian.
- Bloom, B.S. (1985). *Developing talent in young people*. New York: Ballantine Books.
- Bompa, T.O. (1983). *Theory and Methodology of training – The Key to Athletic Performance*. Toronto: Kendall/Hunt.
- Booyesen, C. (2007). *Designing a protocol and comparative norms for the identification and selection of talent among elite age-group rugby players in South Africa*. Doctor Philosophiae, Faculty of Humanities Department of Biokinetics, Sport and Leisure Sciences, University of Pretoria
- Burgess, D.J., & Naughton, G.A. (2010). *Talent Development in Adolescent Team Sports: A Review*. *International Journal of Sports Physiology and Performance*, 2010, 5, 103-116
- Carling, C., Reilly, T. & Williams, A.M. (2009). *Performance assessment for field sports*. Routledge, New York
- Christensen, M.K. (2009). *“An Eye for Talent”: Talent Identification and the “Practical Sense” of Top-Level Soccer Coaches*. *Sociology of Sport Journal*, 2009, 365-382
- Dalton, T.C. & Bergenn, V.W. (1995). *Beyond heredity and environment – Myrtle McGraw and the Maturation Controversy*. Colorado, USA: Westview Press, Inc.
- Delorme, N., Boiché, J., Raspaud, M. (2010). *Relative age effect in elite sports: Methodological bias or real discrimination?* *European Journal of Sport Science*, March 2010, 10(2), 91-96
- Ericsson. K.A., Charness, N., Feltovich, P.J. & Hoffmann, R.R. (2006). *The Cambridge Handbook of Expertise and Expert Performance*. New York: Cambridge University Press
- Ericsson, K.A., Krampe, R.T. & Tesch-Römer, C. (1993). *The role of deliberate practice in the acquisition of expert performance*. *Psychological Review*, 100, 363-406.

- Ford, P.R., Ward, P., Hodges, N.J. & Williams, A.M. (2009). *The role of deliberate practice and play in career progression in sport: the early engagement hypothesis*. High Ability Studies, Vol. 20, No. 1, 65–75
- Franks, A.M., Williams, A.M., Reilly, T. & Nevill, A.M. (2002). *Talent identification in elite youth soccer players: Physical and physiological characteristics*. Science and Football IV, London: Routledge.
- Fraser-Thomas, J., Côté, J. & Deakin, J. (2008). *Understanding dropout and prolonged engagement in adolescent competitive sport*. Psychology of Sport and Exercise, 2008, 9, 645–662
- Gagné, F. (2004). *Transforming gifts into talents: the DMGT as a developmental theory*. High Ability Studies, 2004, Vol 15, No. 2
- Gil, S., Ruiz, F., Irazusta, A., Gil, J. & Irazusta, J. (2006). *Selection of young soccer players in terms of anthropometric and physiological factors*. Journal of Sports Medicine and Physical Fitness, Mar 2007, 47, 25-32
- Gilberg, R., Breivik, G. (1998). *Hvorfor ble de beste best? Barndom, oppvekst og idrettslig utvikling hos 18 av Norges mestvinnende idrettsutøvere*. Olympiatoppen, Norges idrettshøgskole, Oslo.
- Gottlieb G (2000). Environmental and Behavioral Influences on Gene Activity. American Psychological Press, 2000, Vol 9, No. 3, 93-97
- Hellevik, O. (2002). *Forskningsmetode i sosiologi og statsvitenskap*. Oslo: Universitetsforlaget,
- Helsen, W.F., Winckel, J.V. & Williams, A.M. (2005). *The relative age effect in youth soccer across Europe*. Journal of Sports Sciences, June 2005; 23(6): 629-636
- Helsen, W.F., Hodges, N.J., Winckel, J.V. & Starkes, J.L. (2000). *The roles of talent, physical precocity and practice in the development of soccer expertise*. Journal of Sports Sciences, 2000, 18, 727 - 736
- Helsen, W.F., Hodges, N.J. & Starkes JL (1998). Team sports and the theory of deliberate practice. Journal of Sport & Exercise Psychology, 1998, 20, 12-34.
- Holme, I.M. & Solvang, B.K. (1986): *Metodevalg og metodebruk*. Oslo: TANO
- Hompland, A. (2007). *Idrettens dilemmaer – Rapport fra forskningsprogrammet "Idrett, samfunn og frivillig organisering"* Akilles, Oslo. Elektronisk artikkel lastet ned mai 2009 fra Verdensveven:
<http://www.forskningsradet.no/servlet/Satellite?c=Page&pagename=idrett%2FHoveds idemal&cid=1232959102457>>
- Hopkins, B., Barr, R.G., Michel, G.F. & Rochat, P. (2005). *The Cambridge Encyclopedia of Child Development*. Cambridge University Press, New York

- Howe, M.J.A., Davidson, J.W. & Sloboda, J.A. (1998). Innate talents: Reality or myth?. Behavioral and brain science, 1998, Vol.21, 399-442
- Ingvaldsen, R.P. (2007 a). *Utvikling og motorikk*. PPT i forelesning ved HiNT master i kroppsøving
- Ingvaldsen, R.P. (2007 b). Toppidrett som negative faktor for barneidrett. PPT i forelesning ved HiNT master i kroppsøving
- Ingvaldsen, R.P. (1986). *Konkurransorientert barneidrett – En negativ faktor for utvikling av toppidrett?!* Artikkel hentet fra Rapport fra et tverrfaglig forskningsseminar Sole Turisthotell, Noresund 26-28 mai 1986
- Jiménez, I.P. & Pain, M.T.G. (2008). *Relative age effect in Spanish association football: Its extent and implications for wasted potential*. Journal of Sports Sciences, August 2008, 26(10), 995-103
- Jones, M. (2003). *Losing our late bloomers – Today's youth sports system fails to recognize that children develop at different rates*. Soccer Journal, May/June 2003, 19-23
- Kent, M. (2006). *Oxford dictionary of sports science and medicine - Third edition*. New York: Oxford University Press
- Kvale, S. (1997). *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Ad Notam Gyldendal AS
- Lidor, R., Côté, J. & Hackfort, D. (2009). *ISSP position stand: To test or not to test? The use of physical skill tests in talent detection and in early phases of sport development*. International Journal of Sport and Exercise Psychology, 2009,7,131-146
- Malina, R.M. (1999). *Talent identification and selection in sport*. Technique, 1999, 19, 16 – 19.
- Malina, R.M., Cumming, S.P., Kontos, A.P., Eisenmann, J.C., Ribeiro, B. & Aroso, J. (2004). *Maturity-associated variation in sport-specific skills of youth soccer players aged 13-15 years* Journal of Sports Sciences, May 2005,23(5),515-522
- Martindale, R.J.J., Collins, D. & Daubney (2005). *Talent Development: A Guide for Practice and Research Within Sport*. Quest, 2005, 57, 353-375
- Martindale, R.J.J., Collins, D. & Abraham, A. (2007). *Effective Talent Development: The Elite Coach Perspective in UK Sport*. Journal of Applied Sport Psychology, 2007, Vol 19, 187-206
- Mechikoff, R.A. & Estes, S.G. (2002). *A History and Philosophy of Sport and physical education – from ancient civilization to the modern world- third edition*. New York: McGraw-Hill Higher Education
- Morris, T. (2000). *Psychological characteristics and talent identification in soccer*. Journal of Sports Sciences, 2000, Vol 18, 715-726

- Mujika, I., Vaeyens, R., Matthys, S.P.J., Santisteban, J., Goiriena, J. & Philippaerts, R. (2009). *The relative age effect in a professional football club setting*. Journal of Sports Sciences, September 2009, 27(11), 1153-1158
- Ommundsen, Y. (2008). *Talentbegrep, trenerroller og allsidighet versus tidlig spesialisering – Vegvalg og konsekvenser i barneidretten*. PPT fra foredrag i Sogndal 8.mai 2008.
- Ommundsen, Y. (2009). *Hvem er talentene, må vi spesialisere tidlig og hva er en god trener – Spenningsfeltet mellom barne- og ungdomsidrett og eliteidrett*. Kap 10 i Nyere perspektiv innen idrett og idrettspedagogikk, Besse, J.F. (red.), Oslo: Høgskoleforlaget
- Payne, V.G. & Isaacs, L.D. (2008). *Human Motor Development – A Lifespan Approach*. 7-th ed. New York: McGraw-Hill.
- Pearson, D.T., Naughton, G.A. & Torode, M. (2006). *Predictability of physiological testing and the role of maturation in talent identification for adolescent team sports*. Journal of Science and Medicine in Sport, 2006, 9, 277—287
- Peterson, T. (2004). *Selektions- och rangordningslogiker inom svensk ungdoms fotboll*. Idrottsvetenskap, Lärarutbildningen, Malmö högskola.
<http://www.idrottsforum.org/articles/peterson/peterson.html>
- Regnier, G., Salmela, J.H. & Russell, S.J. (1993). *Talent detection and development in sport*. I A Handbook of Research on Sports Psychology, s.290-313, New York: Macmillan
- Reilly, T., Williams, A.M., Nevill, A. & Franks, A. (2000). *A multidisciplinary approach to talent identification in soccer*. Journal of Sports Science, 2000, Vol.18, 695-702
- Reilly, T. & Williams, A.M. (2003). *Science and soccer – Second edition*. Eastbourne: Routledge Taylor & Francis Group
- Reilly, T. & Gilbourne, D. (2003). *Science and football: a review of applied research in the football codes*. Journal of Sports Sciences, 2003, Vol.21, 693-705
- Sigmundsson, H. & Haga, M. (red.) (2004). *Motorikk og samfunn – En samfunnsvitenskapelig tilnærming til motorisk adferd*. Oslo: SEBU Forlag
- Simonton, D.K. (1999). *Talent and Its Development: An Emergent and Epigenetic Model*. Psychological Review, 1999, Vol. 106, No 3, 435-457
- Smith, D.J. (2003). *A framework for understanding the training process leading to elite performance*. Sports Med, 2003, 33(15),1103-1126
- Stratton, G., Reilly, T., Williams, A.M. & Richardson, D. (2004). *Youth Soccer – From Science to Performance*. New York: Routledge Taylor & Francis group
- Svensson, M. & Drust, B. (2005). *Testing soccer players*. Journal of Sports Sciences, June 2005, 23(6), 601 – 618

- Sæther, S.A. (2004). *Fotball og talent – En studie av norske eliteserietrenere sin forståelse av talent i fotball – En hovedoppgave i idrettsvitenskap*. NTNU Trondheim
- Thagaard, T. (2002). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode*. Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS.
- Vaeyens, R., Philippaerts, R.M. & Malina, R.M. (2004). *The relative age effect in soccer: A match-related perspective*. *Journal of Sport Science*, July 2005, 23(7), 747-756
- Vaeyens, R., Malina, R.M., Janssens, M., Van Renterghem, B., Bourgois, J., Vrijens, J. & Philippaerts, R.M. (2006). *A multidisciplinary selection model for youth soccer: the Ghent Youth Soccer Project*. *Br J Sports Med*, 2006, 40, 928-934
- Vaeyens, R., Lenoir, M., Williams, A.M. & Philippaerts, R.M. (2008). *Talent Identification and Development Programmes in Sport - Current Models and Future Directions*. *Sports Med*, 2008, Vol 38 (9), 703-714
- Vanderford, M.L., Meyers, M.C., Skelly, W.A., Stewart, C.C. & Hamilton, K.L. (2004). *Physiological and sport-specific skill response of olympic youth soccer athletes*. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 2004, 18 (2), 334-342
- Williams, A.M. (2000). *Perceptual skill in soccer: Implications for talent identification and development*. *Journal of Sports Sciences*, 2000, 18, 737- 750

7.1 Referanser fra internett

- Ajax Football Club. Fane - Youth Academy. Lokalisert februar 2010 på Verdensveven: <http://english.ajax.nl/Youth-Academy.htm>
- Norges Idretts Forbund. Idrettens barnerettigheter og Bestemmelser om barneidrett. Lokalisert mai 2011 som elektronisk brosjyre i NIF database på Verdensveven: http://www.idrett.no/tema/barneidrett/bestemmelserogrettigheter/Documents/Barnerettigheter_2011.pdf
- Tranøy, K.E. (2011). Store norske leksikon: Dialektikk. Lokalisert mai 2011 i SNL database på Verdensveven: <http://www.snl.no/dialektikk/filosofi>

Figurer

Figur 1. Bidirectional influence (Bidireksjonal innvirkning).

Hopkins B, Barr RG, Michel GF, Rochat P (2005). *The Cambridge Encyclopedia of Child Development*. Cambridge University Press, New York. Side 12.

Figur 2. Oppdagelsen av et fotballtalent består av samspillet mellom identifikasjon, utvikling og utvelgelse.

Reilly T & Williams AM (2003). *Science and soccer – Second edition*. Routledge Taylor & Francis Group, Eastbourne. Side 308

Figur 3. Potensielle prediktorer for talent i fotball fra ulike idrettsvitenskapelige disipliner.

Reilly T & Williams AM (2003). *Science and soccer – Second edition*. Routledge Taylor & Francis Group, Eastbourne. Side 321

Tabeller

Tabell 1. Tolkning av informantenes erfaringsnivå og begrunnelser med bakgrunn i deres erfaring.

Tabell 2. Tolkning av informantenes uttalelser plassert innenfor et teoretisk syn, relatert til preformasjon, predeterministisk epigense, eller predeterministisk epigense.

Appendiks 1

Utvelgelse, utvikling, og talent relatert til fotball i norsk presse

Søkemotor: <https://web.retriever-info.com/services/archive.html>

[Dette er et utdrag av de om lag 400 oppslagene]

ID	Avis	Overskrift	Dato
A	Adressa	En sjanseseilas å ta etter de største nasjonene	08.09.2009
B	Aftenposten	Født fotballspiller – eller treningsprodukt?	01.09.1988
C	Aftenposten	8 – 12 år er gullalderen	03.03.2011
D	Aftenposten	Slakter norsk talentsatsing	22.07.2009
E	Bergens Tidene	Det er allsidig trening som må til	24.11.2009
F	Bladet Tromsø	Vil finne en verdensstjerne	18.02.2009
G	Budstikka	Talent aktuell for Bærum	21.05.2010
H	Dagbladet	Fotballen må utkonkurrere dataspillene	24.06.2009
I	Diverse	Om salg av talenter...	2001-2009
J	Fædrelandsvennen	Håndplukker 8 – åringene til talentgruppe	13.06.2009
K	Harstad Tidene	Fra Manchester med impulser	25.06.2009
L	Stavanger Aftenblad	Viking lager elitegruppe for barn	24.02.2007
M	Stavanger Aftenblad	Har kartlagt alle 13 åringene...	27.12.2007
N	Tønsberg Blad	Proff fotballskole for unge i sommer	05.05.2009
O	VG	Hvorfor slår ingen 16-åringene til i Norge?	03.01.2003
P	VG	Talentjakt uten fasit	12.01.2008
Q	VG	Vil gi 7-åringene profitt tilbud	15.11.2008
R	Vårt Land	Utskjelt talentutvikling	05.08.2009

– En sjanseseilas å ta etter de største nasjonene

Bjørn Hansen mener «smilene blir borte» om barn tvinges til tidlig spesialisering. Han er uenig i at 7-8-åringer trenger spesifikk fotballtrening etter skoletid for at Norge skal utvikle bedre spillere.

Talentutvikling

– Her om dagen telte jeg 90 barn som lekte seg på kunstgresset i nabolaget mitt på Flatåsen, uten at de var under veiledning av noen instruktør. Slikt gjør meg veldig glad, sier Bjørn Hansen til Adresseavisen.

Lørdag rotet Norge i Reykjavik, og mistet alt å domme muligheten for spill i VM neste år. Det mot en nasjon med langt færre innbyggere, men med flere utenlandsproffer i troppen. Det i en sesong uten norske lag i Mesterligaen eller Europa League.

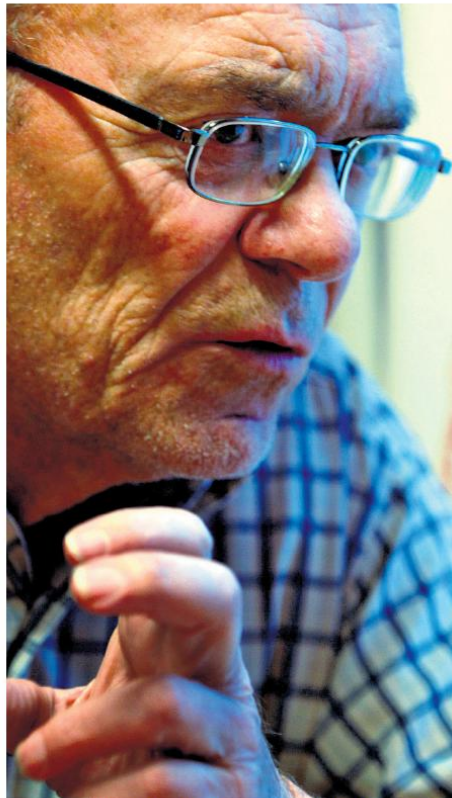
Eggen så til Spania

Etter kampen kom diskusjonen om spillerutvikling opp igjen, hvor det blant annet ble vist til hvordan islandingene spesialiserte gutter og jenter fra ung alder til fotballtrening, med utdannede trenere. Under fotballseminaret i Orkdal forrige helg mente Nils Arne Eggen at vi må se til Spania om vi skal klare å utvikle bedre spillere i framtida. Der pekte han på modellen hvor gutter og jenter helt ned i syv-åttårsalderen blir trent av utdannede trenere etter endt skoledag.

– Men begrepet om å bevare flest mulig, lengst mulig, blir for snevert så lenge det handler kun om fotball. For meg handler det om flest mulig, lengst mulig i idretten generelt, mener Hansen.

– Ren sjanseseilas

Den tidligere RBK-treneren mener kulturforskjellene mellom ulike europeiske nasjoner er så stort at Norge ikke har «råd» til å

Kritisk Den tidligere Rosenborg-treneren Bjørn Hansen, mener kulturforskjellene mellom ulike europeiske nasjoner er så stor at Norge ikke har «råd» til å gå samme vei. Foto: KJELL A. OLSEN

gå samme vei:

– Med tanke på å holde folk i idretten, vil det være en ren sjanseseilas å se til mange av de største fotballnasjonene. At barn i tiårsalderen skal trene organisert fotball, og bare fotball, vil skape en uheldig selektering. Det kan gi noen stor utvikling med en gang, men når denne flater ut, vil mange falle av.

– Og hvor er det blitt av 99 prosent av dem som har vært innom barne- og ungdomsavdelingene i de største europeiske klubbene, spør Hansen, som også mener det er håpløst å kunne kategorisere en utåring som et «talent».

– Over halvparten av spillerne som var med under åpent nordisk mesterskap for G-16-lands-

Adresseavisen 29. august.

Med tanke på å holde folk i idretten, vil det være en ren sjanseseilas å se til mange av de største fotballnasjonene. At barn i tiårsalderen skal trene fotball under en veileder, og bare fotball, vil skape en uheldig selektering.

Jeg synes det er unødvendig at RBK har eget guttelag (15-16 år). Smilene blir borte om man kommer til Lerkendal for tidlig. Man settes inn i rene konkurranse-rammer i for ung alder, og risikerer stort frafall.

Bjørn Hansen

lag i Trøndelag i sommer, var født i januar, februar eller mars. Nesten ingen var født på slutten av året. Det sier litt om de ulike forutsetningene man har i denne alderen. Barn i 12-årsalderen kan ha fysiske og psykiske forskjeller som tilsvarer tre år. Da er det vanskelig å se hvem som har talentet, eller ikke, sier han.

Hansen mener man i stedet bør benytte seg av en modell som handler om å se talentbegrepet i en større sammenheng. Her er allsidighet viktig, det handler om mestring framfor resultater, og at man tar hensyn til utøverens «eksterne klima» – totalsituasjon i forhold til venner, familie.

– Fram til tolvårsalderen bør treneren være en ren veileder, og ingen ekspert. Idretten – og fotballen – bør foregå på barnas premisser. Hiv ut en ball til dem, og se hva som skjer. Da vil de gjøre sine erfaringer, og etter hvert forstå, sier han, som også mener det er i tidligste laget at toppklubbene har egne guttelag.

– Jeg synes det er unødvendig at RBK har eget guttelag (15-16 år). Smilene blir borte om man kommer til Lerkendal for tidlig. Man settes inn i rene konkurranse-rammer i for ung alder, og risikerer stort frafall. Det samme mener jeg om samlingene klubben har for enda yngre spillere. Følg gjerne opp unge spillere i RBK-regi, men ikke på Lerkendal. Jeg er spent på hvor mange av guttespillerne som kommer opp på A-laget, sier han.

– Dreper kreativiteten

Hansen roser samtidig mye av talentjobben som gjøres i klubben i dag.

– Nå reiser man mer ut i miljøene, og treffer spillerne der de hører hjemme. Jeg mener det er veien å gå.

– Hvorfor mener du det er feil å trene unge spillere i organiserte former for tidlig, da?

– I Norge er vi veldig dyktige på lagtaktikk. Men noe av det vanskeligste innen fotballen, er å trene opp spilleres individuelle taktikk, eller spilleforståelse. Jeg mener at man i ung alder lærer dette best ved å spille fire mot fire, fem-mot-fem, uten kjeletter eller andre begrensninger.

– I dag er det for mange opptrukne linjer. Det dreper kreativiteten, advarer Bjørn Hansen.

OLE K. SAGBAKKEN 415 21 891
ole.sagbakken@adresseavisen.no

Aftenposten

Født fotballspiller - eller treningsprodukt?

Aftenposten Aften - 01.09.1988 - Side: 4 - Del: 2

Forfatter: NESBØ KNUT - Klasse: Idrett - Emne: Fotball

Er Ruud Gullit og Diego Maradona de fødte balltalenter, eller er det takket være enorme treningsmengder at de kan kalle seg "verdens beste fotballspillere"?

Vi hører det ofte, det være seg fra TVoverførte superkamper ute i verden eller på Ekebergsetta under Norway Cup: Han er den fødte fotballspiller. Med fullkommen teknikk som nådegave. Derfor stiller vi spørsmålet om det finnes fotballspillere som har fått det meste gratis takket være gunstig genetikk.

På forskningsplan har problemstillingen i liten grad blitt viet oppmerksomhet. Vi har imidlertid fått noen synspunkter på saken fra personer med både idrettslig og medisinsk bakgrunn. Tendensen er ganske klar: Miljøet er viktigere enn arven når en fotballspillers ferdigheter bestemmes, men et lite forsprang kan man skaffe seg fra fødselen av. Trening gjør mester Egil "Drillo" Olsen ved Norges idrettshøgskole vet omtrent det som er verdt å vite om fotball. Han er ikke videre begeistret over teorien om at fotballfølelse og teknikk er noe medfødt. - Man blir en teknisk god fotballspiller hovedsakelig gjennom trening, sier Olsen, som nevner tre forutsetninger for god teknikk på fotballbanen: koordinasjon, hurtighet, og "timing" - dvs. evnen til å komme i riktig posisjon i forhold til en gjenstand i bevegelse. - Når jeg snakker om hurtighet, mener jeg hurtighet i aller videste forstand. Ikke bare det å kunne løpe fort. Hurtighet er i stor grad medfødt, men kan utvikles betydelig. Tidspunktet for en slik forbedring er mest gunstig i 9-11 årsalderen, men det er det få fotballtrenere som tar særlig hensyn til. Koordinasjonsevnen er også noe man får utlevert mer eller mindre av. Slik er det ikke med det vi kaller "timing". Det lærer man seg gjennom trening med et utall repetisjoner.

Denne egenskapen er også overførbart til andre ballidretter. En god fotballspiller har derfor lettere for å beherske f.eks. tennis enn de som aldri har drevet med en ballidrett, sier Egil "Drillo" Olsen, som mener at det er drøyt å påstå at noen er født med en ballfølelse utenom det vanlige. - En god tekniker er nok heller et produkt av riktig trening og en gunstig fysisk utvikling. Samtidig er det farlig å trekke for enkle konklusjoner omkring dette spørsmålet, som er interessant, men lite gjennomforsket så langt, avslutter "fotballprofessoren" Egil Olsen.

Jo tidligere, jo bedre Knut Kalle er kirurg og en av Lys berømte 68ere, med kvartfinale i Europacupen mot Barcelona som høydepunkt. Som unggutt fløt han på sin gode teknikk, mens han som seniorspiller var mer kjent, eller skal vi si fryktet, for andre kvaliteter. Kalle var en "slugger" som elsket beinharde dueller helt på kanten av regelverket. I dag har han to fotballspillende sønner som er spådd en lysende fotballframtid, mye takket være sin blendende teknikk. - Talent er noe man har arvet, mens ferdigheter er en kombinasjon av arv

og miljø, mener Knut Kolle. - Både koordinasjon og hurtighet er noe som går i arv, men som også kan videreutvikles. Jeg tror det er gunstig å starte med balltrening allerede i tre-fireårs alder. De som ønsker å bli virkelig gode fotballspillere, bør trene daglig fra de begynner i skolen. De som mener at en 20 åring, uten bakgrunn innen ballidretter, kan trene seg opp til å bli en habil fotballspiller, tar nok feil. Da snakker vi isåfall om ekstreme tilfelle, sier Knut Kolle. - Hvor mye som er medfødt, og hvor mye som skyldes miljøpåvirkning når det gjelder en fotballspillers teknikk, er vanskelig å måle. Jeg vil likevel anta at 3/4 hentes gjennom miljø og trening, mens 1/4 er medfødte egenskaper, avslutter kirurg og fotballfar Knut Kolle.

Dermed kan vi kanskje slå fast at det er håp for de fleste. Man kan bli en bra fotballspiller uten å være sønn eller datter av en ballbegavelse. Moralen får være: Du kan få med deg en "kvartering" med nedarvet talent, men resten må du sørge for selv. Øvelse gjør mester, og jo tidligere man begynner, jo større er muligheten for å lykkes.

Bildetekst: Hvilke sjanser har pjokken til å bli en stor fotballspiller? Blir han et "arbeidsjern", eller en balljonglør som Diego Maradona? Arv og miljø bestemmer, men hvor mye?

© Aftenposten

8 til 12 er gullalderen

Talentutvikling i fotballen må starte tidlig

Thierry Kopp
sportslig ansvarlig
Norsk
Fotballakademi

Terje Lübeck
ansvarlig
Norsk
Fotballakademi

Begrensninger. Er det noen gode grunner til at de fleste norske klubbene ikke tilbyr sine yngste fotballspillere fra seks år et godt og tilpasset trenings-tilbud? Er det mulig at norske klubber skal klare å etablere utviklingsmodeller på lik linje med de beste fotballakademiene i Europa? Eller er vi fornøyd med dagens ordning der de fleste spillerne i alderen 6-12 år får et passe bra tilbud?

I Norge begrenses trening av barn av flere forhold. Bestemmelsene om barneidrett begrenser konkurranse og differensiering til barna har fylt 12 år. Barnefotballen baseres ofte på frivillige foreldretrere og det er lite sammenhengende treningskontinuitet i barnefotballen. I tillegg er det dårlige treningsfasiliteter, spesielt om vinteren.

Den beste alderen

Mindre mengdetrening begrenser muligheten for utvikling av spesifikk motorikk og koordinasjon i gullalderen som er fra 6-12 år, i tillegg til utvikling av de tekniske grunnferdighetene.

Det er da begrenset hva man kan ta igjen av dette når spillerne blir eldre. Vi ser av og til norske enkeltspillere som klarer å hevde seg på et middels europeisk nivå, men dette er ofte spesielle tilfeller og ikke som resultat av en bevisst klubsatsing i utvikling av spillere. Sammenligner vi med Frankrike og deres utviklingsmodell, viser den at de produserer verdensstjerner på løpende bånd. De har et bevisst opplegg på sine akademier for barn fra seks år der de legger vekt på motorikk og koordinasjon, trening i tekniske grunnferdigheter, spilleforståelse, fysisk og mental utvikling. Dette er en rød tråd i utviklingsløpet fra barna er seks til de er 19 år.

Trenerne er lønnet, og har spesialkompetanse i å trene barn. Det er ikke noe i veien for at Norge kan etablere en bedre tilpasset modell enn dagens for å utvikle fremtidens norske fotballspillere.

Større skille

Med dagens manglende tilrettelegging av utvikling av unge norske fotballtalenter vil vi kunne oppleve at skillet til de andre nasjonene blir enda større. De utenlandske klubbene er i stadig utvikling for å forbedre barnefotballen, mens vi her hjemme legger lite til rette for de beste og satser heller på å bli verdensmestere i bredde.

Stor bredde innen fotballen skaper ikke den ønskede kvaliteten på eliten som man kunne ønske seg. Kanskje kan et lite fotballand som Island lære oss noe når det gjelder viljen og evnen til å utvikle mange unge spillere. Sam-

Fra cupfinaleseminar i fjor der Thierry Kopp hadde en teoretisk og en praktisk presentasjon med Norsk Fotballakademi-spillere i Vallhall.

FOTO: TERJE LÜBECK

Norsk Fotballakademi

Stiftet i 2005 og er registrert i Brønnøysundregisteret som Ansvarlig selskap

Priser for barn født 1998-2002 for perioden januar t.o.m. april:

En trening pr. uke kr 3.200

To treninger pr. uke kr 4.200

Tre treninger pr. uke kr 5.200

En trening pr. uke hele året ca kr. 8000

menlignet med antall innbyggere klarer de relativt sett å utvikle imponerende mange spillere til spill i europeiske ligaer.

Forbilder i Europa

Norsk Fotballakademi (NFA) er basert på de samme treningsprinsippene som i de store franske og europeiske toppklubbene, med fokus på utvikling av tekniske- og koordinative ferdigheter, spilleforståelse og den mentale delen i tillegg til riktig fysisk utvikling for barn. Med dette som basis ser vi en positiv utvikling av spillere mellom 8-12 år som trener med NFA. Vi har de siste fire årene deltatt i VM for yngre (Mundialito) og fått bekreftet at vi fortsatt ligger langt bak de beste (Benfica, Vasco da Gama, Ajax og andre). De største forskjellene består i tekniske ferdigheter, spilleforståelse, bevegelses- og reaksjonshurtighet og holdninger/mental styrke. Når det gjelder de fysiske egenskapene er det små forskjeller. For å lykkes med utvikling av unge spillere må statusen og kompetansen heves for trenerne i barnefotballen. De mest motiverte og evnerike spillerne må få et tilpasset og riktig tilbud. Det må differensieres i grupper på trening og i kamper, og flere må delta i cuper utenlands. Og barna må få gode treningsfasiliteter hele året fra tidlig alder.

Tilpasset trening

Det er generelt vanskelig å si om en veldig ung spiller med gode ferdigheter blir en toppspiller/profesjonell fotballspiller. Med toppspiller mener vi en spiller med et bredt teknisk repertoar,

riktig spilleforståelse, et allsidig fysisk potensial og et sterkt hode.

Avgjørende for å komme dit er å gi unge spillere med gode ferdigheter tilgang til riktige treningsomgivelser basert på et tilpasset, allsidig og progresivt treningsopplegg. Det kan dokumenteres at det er nødvendig med en slik tilrettelegging for å bli toppspiller. Dette underbygges ytterligere når vi ser hvordan fotballen har utviklet seg de siste 20-30 årene. Den fotballen som spilles i 2011 krever mange flere og annerledes tekniske, fysiske og mentale ferdigheter enn det som gjaldt for noen år siden. Alt går nå mye hurtigere og krever mer styrke. Derfor er det enda viktigere med utvikling av riktige ferdigheter fra tidlig alder.

Mister spissutviklingen

En misforstått påstand er at man må drive med mange forskjellige idretter i ung alder for å bli god i en. Ofte driver mange med flere idretter, spesielt om vinteren, i ca. seks måneder hvert år fra 6-12 års alder. Sammenlignet med f.eks. en Barcelonaspiller (som ikke går langrenn om vinteren) i samme alder, forsvinner altså ca. tre års fotballtrening for mange barn i Norge. Er målet å bli fotballspiller på et godt europeisk nivå, er det nærmest avgjørende å spisse tidlig, men være bevisst på å drive allsidig og riktig trening tilpasset den idretten man driver med. Som de gjør i Lyon, Barcelona, Benfica, NFA osv. Så er spørsmålet om det i Norge er evne og vilje til å spisse tidligere og endre rammebetingelsene for å nå målet om å utvikle flere og bedre toppspillere.

Hva mener du?

■ Er talentutviklingen i barnefotballen god nok?

■ SMS: Skriv AFTEN, mellomrom, din mening og send til 1905.

Pris pr. melding kr. 1.

■ Eller send en epost til aftenforum@aftenposten.no

■ Du kan også si din mening på aftenposten.no

Publisert: 22.07.09 kl. 00:07

Slakter norsk talentsatsing

Ajax Fotballskole avvikles i Norge for første gang. Her er de nederlandske trenerne Peter van der Hengst (t.v.) og Patrick Ladru under sin første trening på Ullern kunstgress. FOTO: THOMAS LARSEN ROED

THOMAS LARSEN RØED

Oppdatert: 22.07.09 kl. 13:22 Publisert: 22.07.09 kl. 00:07

En av Ajax-akademiets stjerneklekkere er på norgesbesøk. Han mener Rosenborg og andre klubber må hente inn 8- og 9-åringer dersom Norge igjen skal heve seg internasjonalt.

Han har stått bak utviklingen til spillere som Wesley Sneijder og Ryan Babel. Nå er trener og teknisk direktør ved Ajax-akademiet, Patrick Ladru, på besøk i Oslo for å utvikle norske talenter.

Og nettopp denne utviklingen starter for sent, mener nederlenderen.

– Jeg synes det er veldig rart at de starter så sent som ved 13-årsalderen i Rosenborg, i Ajax starter vi når spillerne er åtte, sier han til Aftenposten.

Sittende på innbytterbenken ved regnvåte Ullern kunstgressbane har han nettopp gjennomført sine første treninger med en gjeng unge norske fotballspillerne på «Ajax fotballskole».

– De må ta ansvar for ungdommene i klubber som Rosenborg, og jeg mener at barna lærer mer fra de er åtte til tolv, enn fra 13 til 17. Det er da de lærer basisferdighetene, forklarer 41-åringen.

Rosenborg spiller i morgen returkamp i Europaliga-kvalifiseringens 2. runde, borte mot aserbajdsjanske Karabakh (0-0 i første kamp).

Ettertraktet skole

Fotballhåpene på kunstgresset har nervøst løpt rundt, spilt ball og pratet stotrende engelsk, stinne av respekt for de nederlandske trenerne. Selv om fellesferien regjerer, står en rekke barn på venteliste dersom noen andre skulle melde forfall. Tilbudet arrangert av Ullern IF er ettertraktet, og fotballtalentene kommer fra hele Norge.

Det er kun gutter som har får sjansen i dette tilfellet, og årskullene 97-98, 96, 95 og 94-93.

Johan Egil Rudi og Alexander Bendiksen i Ullern Fotball er initiativtagerne bak fotballskolen. Men ubestridt sjef på skolen er Patrick Ladru, som til vanlig er teknisk direktør for Ajax-akademiet, med ansvar for aldersklassene 8-13. Hans første møte med de norske spillerne var som forventet.

– De holder et fint nivå, men er ganske stille og sjenerte, kanskje det kommer seg etter hvert, oppsummerer han like etter den første dagen med de håpefulle er unnagjort.

I fem dager skal han og de andre nederlandske trenerne vise hvilke metoder de bruker i kanskje verdens mest kjente fotballakademi.

Sneijder og Babel

Ladru trekker raskt frem navn som Wesley Sneijder (Real Madrid) og Ryan Babel (Liverpool) når Aftenposten spør om hans erfaring, men kunne godt fortsatt dersom han ville. Talentene som har blitt til superstjerner gjennom akademiet er mange. Legender som Johan Cruyff, Marco van Basten og Dennis Bergkamp har også gått gradene i Ajax – riktignok før Ladrus tid.

– Wesley var veldig god med begge ben, mens Babel alltid var utrolig rask. Men det holder ikke med å være god i kun én ting, forteller han.

– Vi jobber ut ifra TIPS-modellen, som står for teknikk, innsikt, personlighet og fart (speed). Mangler man én av delene betyr det at man må være veldig god i de andre, forklarer Ladru.

– Den nederlandske måten å spille fotball på er uvant for de norske. Vi driver mye med posisjonstrening og gjør mange øvelser som ligner på spillet. Nederlandske barn er mer åpne for hele læringsprosessen, forteller han.

Treneren så forrige landskamp mellom Norge og Nederland, men lot seg ikke imponere av det norske landslaget.

Skal det forandres mener Ladru at spillerutviklingen må starte tidligere.

Fakta:

Ajax-akademiet

Verdenskjent fotballakademi for unge fotballspillere.

Har fostret opp spillere som Johan Cruyff, Marco van Basten, Patrick Kluivert, Dennis Bergkamp, Frank Rijkaard, Clarence Seedorf og Rafael van der Vaart. De har også utviklet blant andre Zlatan Ibrahimovic og Christian Chivu.

Ungdomslagene blir trent på eksakt samme måte som A-laget.

Spillerne drilles i 4-3-3-formasjonen.

Ajax har utviklet det de kaller «TIPS-modellen». Står for teknikk, innsikt, personlighet og fart (speed).

Legger vekt på attraktiv, offensiv, kreativ, rask, fair fotball på motstanderens banehalvdel.

Akademiet tar kun inn spillere etter lang tids speiding.

Utvikler spillere fra de er åtte år gamle.

Retningslinjene

Utdrag fra Norges Fotballforbunds retningslinjer for «Barnefotball 6-12 år»:

Vi skal ta vare på alle – både de flinke og de mindre flinke. Derfor bør alle spille like mye i kamper. Og vi ønsker å tone ned betydningen av resultatet.

All erfaring tilsier at «topping» av lag er negativt (innebærer at noen får vesentlig mer spilletid enn andre). Det å spille på et best mulig lag har liten betydning for det enkelte barns fotballmessige utvikling.

En bør også unngå å dele inn lag ut fra hvor gode spillerne er. Slik forskjellsbehandling bør en vente med

I barnefotballen er det «viktigere å være en god aktivitetsleder enn en god trener».

Det er tvilsomt om et fotballakademi for åtteåringer, slik Løv-Ham legger opp til, er veien å gå for å utvikle fremtidige fotballtalenter. Tidlig spesialisering kan tvert imot virke mot sin hensikt.

Det er allsidig trening som må til

BARNEFOTBALL

Av Jan Emil Ellingsen, 1. amanuensis i idrett, HiB

Ann-Kristin Nilsen, høgskolelektor i idrett, HiB

FOTBALL ENGASJERER, og er en idrett mange har tanker og meninger om. BT skriver 18.10. om Løv-Hams fotballakademi for barn helt ned i åtteårsalderen.

I utgangspunktet positivt at det legges til rette for at barn og unge skal få drive med fotball. Imidlertid stiller vi oss kritiske til at barn helt ned i åtteårsalderen skal delta i et fotballakademi forbeholdt de såkalte beste og mest talentfulle. At også de beste har behov for utfordringer, bør det ikke herske noen tvil om. Men at det skal skje på bekostning av andre og på et så tidlig tidspunkt, er mildt sagt tvilsomt.

BÅDE NASJONAL OG internasjonal forskning viser at dersom man ønsker å utvikle unge mennesker til fremtidige toppidrettsutøvere og dyktige fotballspillere, er oppskriften ikke tidlig talentutvelgelse og spesialisering i enkeltidretter, slik Løv-Ham legger opp til. Tvert imot viser forskningen at prestasjonsnivå i ung alder i liten grad sier noe om ferdigheter og prestasjonsnivå senere i livet.

At noen tidlig presterer bedre i fotball enn andre, er ikke god nok grunn til å ensidig satse på dem verken fra et etisk eller prestasjonsmessig perspektiv.

Å FÅ ØYE PÅ TALENT er komplisert, blant annet fordi medfødte evner ofte viser seg senere i livet. Selv om en person har egenskaper som med god oppfølging kan gjøre ham eller henne til en god fotballspiller, er det ofte slik at disse ikke kan identifiseres før i 14 – 15 års alderen.

Trolig er mange toppfotballspillere gått tapt fordi de ikke utmerket seg tydelig nok i barn-

ULIK MODNING: Medfødte evner viser seg ikke alltid tidlig i livet. Mange toppfotballtalenter er trolig gått tapt fordi de ikke har utmerket seg i ung alder. Disse seksdringene spiller fotball i Fyllingen.

ARKIVFOTO: JAN M. LILLESØ

dommen. Motsatt opplever vi at idrettsutøvere som utmerker seg i ung alder, ikke nødvendigvis blir de beste fotballspillerne når de blir eldre.

DET ER GRUNN TIL å stille spørsmål ved hvorfor så mange fotballtrenere mener de er i stand til å oppdage et talent, ofte uten at de selv har de nødvendige faglige kvalifikasjoner.

Oftest kan de ikke gi noen fullgod begrunnelse, slik at utvelgelsen som regel skjer på feilaktig grunnlag.

Forskningen viser at trenere i stor grad velger ut de eldste i et årskull. De profilerer selvsagt på at de er kommet lenger i modning og utvikling enn de som er født senere på året. De som allerede har en aldersfordel, får også mest oppmerksomhet og tettest oppfølging av treneren.

FOR Å BLI GOD i fotball (og andre

idretter), kreves mye trening over lang tid. Men ikke at du så tidlig som mulig i livet bare skal trene fotball. Tvert imot vet vi i dag at tidlig, ensidig spesialisering innenfor en enkeltidrett faktisk fungerer mot sin hensikt.

Både når det gjelder motivasjon og ikke minst utvikling av tekniske ferdigheter. En studie av Baker m.fl. er et eksempel på dette.

UTØVERE SOM i tidlig alder stort sett bare drev

De som allerede har en aldersfordel, får også tettest oppfølging av treneren

med en idrett, måtte trene dobbelt så mye som de som i tillegg også drev andre aktiviteter. Dette innebærer at jo mer allsidig treningen har vært

i tidlig barndom, desto mindre nødvendig er idrettsspesifikk trening senere for å oppnå gode, idrettslige prestasjoner.

Tidlig, ensidig trening i fotball slik Løv-Ham legger opp til med sitt fotballakademi, er der-

for ikke nødvendig for å utvikle gode fotballprestasjoner over tid. En allsidig bevegelseserfaring der en tar hensyn barns og unges utvikling, vil ikke bare være det beste grunnlaget for alle barn, men er også være viktig i forhold for å utvikle fotballspillere til topputøvere. Innenfor disse rammene ønsker vi Løv-Ham lykke til i arbeidet!

Kilder

Baker, J (2003): Early specialization in youth sport: a requirement for adults expertise? *High Ability Studies*, 14, 85-94.

Baker, J, Cote, J & Abernethy, B (2003): Learning from the experts. Practice activities of expert decision makers in sport. *Research Quarterly for exercise and Sport*, 74, 342-347.

Cote, J, Baker, J & Abernethy, B (2003): From play to practice: A developmental framework for the acquisition of expertise in team sports. In Starkes, J & Ericsson, K.A. (Eds.), *Expert performance in sports. Advances in research on sport expertise*. Champaign, Illinois: Human Kinetics (ss. 89-113).

Ellingsen, Jan E. (2009): Å forstå talent. *Kronikk Bergens Tidende*. 13. juni 2009.

Ellingsen, Jan E./Lundhaug, Torbjørn (2007): Bare toppidrett som teller? *Kronikk i Bergens Tidende*. 17. april 2007.

Gode skussmål fra Solskjær

Mark Dempsey betegnes som en trener av ypperste kvalitet av sin tidligere kollega Ole Gunnar Solskjær. Engelskmannen rådførte seg

med både Solskjær og Manchester United-manager Alex Ferguson før han valgte å ta jobben i Norge. Et opptak med kommentarer

fra Solskjær ble presentert på gårdsdagens pressekonferanse. – Her har TIL og yngre avdelinger i nordnorsk fotball gjort et scoop. Mark Dempsey er en

mester i å trene unge talenter, sier Manchester Uniteds reservelagstrener.

per.m.petterson@itromso.no

Vil finne en VERDENS-STJERNE

ordligste kretsene. I bakgrunnen sitter en fornøyd TIL-trener Per-Mathias Høgmo.

Per Møller Petterson og Lars Åke Andersen (foto)

Mark Dempsey (45) håper å finne landets neste internasjonale fotballstjerne i Nord-Norge.

Den tidligere ungdomstreneren i Manchester United, med ti års erfaring fra spillerutvikling i klubben, ble i går presentert som leder for Sparebanken Nord-Norge og landets tre nordligste fotballkretsers nye prosjekt for utvikling av talenter og trenere.

– Det ville være fantastisk om vi fant den neste Ole Gunnar Solskjær eller Morten Gamst Pedersen gjennom dette prosjektet. Det er også det vi setter oss som mål å gjøre, sier Dempsey.

– Hva taler for at man vil finne en ny stor fotballstjerne i denne regionen?

– Vi må reise mye rundt og få tilgang til å lede treninger med yngre lag. Samtidig må vi gjøre vårt beste for å utvikle trenerne slik at talentene får best mulig treningsutbytte.

– Finnes alltid talenter

Dempsey er klar over at innbygertallet taler imot at Nord-Norge vil eksportere mange spillere til utlandet, men han er overbevist om at mulighetene er der.

– Før man bygde Manchester Velodrome (engelsk nasjonalanlegg for banesykling, red.anm.) for 15 år siden, var de britiske banesyklerne langt unna verdenstoppen. Nå er Storbritannia en av de ledende nasjonene, fordi mange flere talenter ble oppdaget da man fikk muligheten til å trene mer spesifikt og med bedre kvalitet.

– Det vil alltid finnes talenter der ute, uansett om man er få

menneker som er spredt ut over et stort område. Man må bare håndtere slik situasjonen er, og jobbe best mulig ut i fra det, sier Dempsey.

Han vil ha sin base innenfor TIL, men vil hele tiden jobbe ut mot klubber fra de tre fotballkretsene i Troms, Hålogaland og Finnmark.

Enorm ressurs

Talent- og trenerutviklingsprosjektet skal finansieres av Sparebanken Nord-Norge som gir seks millioner kroner fordelt på tre år.

TIL-trener Per-Mathias Høgmo har vært med å få prosjektet på plass, og skal også lede styringsgruppa for det hele.

– Mark er en mann som sverger til Manchester Uniteds fotballfilosofi. De står for offensiv og pasningsorientert fotball. Han er en dyktig på detaljer, og vil bli en enorm ressurs for fotballen i Nord-Norge.

Kunnskap fra høyeste nivå

Selv om Dempsey nå har avsluttet arbeidsforholdet i Manchester United, tror Per-Mathias Høgmo at TIL og fotballkretsene kan nytte godt av kontaktene han har i hos den engelske toppklubben.

– Mark flytter hit, og er nå kun ansatt i prosjektet. Han har vært i United i mange år, og det er utvilsomt et pluss for oss å kunne hente kompetanse fra en slik klubb. Dette gir oss referanser på høyeste nivå, sier Høgmo.

per.m.petterson@itromso.no

Talent aktuell for Bærum

Fotball. Mergim Hereqi (17, bildet) kan bli et nytt fjes i Bærum-laget.

– Dette er akkurat vår nisje, å hente unge spillere og utvikle dem, sier daglig leder Jan-Erik Aalbu i Bærum om den mulige overgangen for Hereqi.

Den 17 år gamle spissen er landslagsspiller for Norge i 1992-årgangen og har ett innhopp i eliteserien for Strømsgodset i 2009-sesongen. Nå ønsker Hereqi og hans agent Jack Karadas å få fart på fotballkarrieren igjen, med Bærum som mulig ny arbeidsgiver.

– Det er foreløpig ikke noe mer konkret enn at Karadas ringte meg onsdag og spurte om det var mulig

for Mergim å vise seg frem på treningene hos oss. Da svarte jeg at det selvsagt er muligheter for det, sier Aalbu.

Scoret for Chelsea

Hereqi har tidligere prøvespilt i den engelske storklubben Chelsea. Som 14-åring scoret han to mål for Chelseas 16-årslag i en treningskamp. Også tyske klubber har tidligere vist interesse for unggutten.

– Vi har lag i 2. og 3. divisjon og et meget godt juniorlag, så agenten hans ser nok på Bærum som en god kamparena for videre utvikling av spilleren, sier Jan-Erik Aalbu.

Jørgen Dahl Kristensen

jdk@budstikka.no

» Fotballen må utkonkurrere dataspillene

fra ung alder og så må dataspillene bli satt på pause.
Foto: Trym Oust Sonstad

Ole Gunnar Solskjær synes det er helt greit at unge fotballspillere spiller dataspill. Men først etter at de har spilt fotball sjøl.

FOTBALLENS FRAMTID

Tekst: Trym Oust Sonstad
tos@dagbladet.no

KRISTIANSUND (Dagbladet): Ute på Atlanten stadion står Ole Gunnar Solskjær og viser fram hvordan man vender bort en morspiller. Denne uka leder han 50 talentfulle 14-åringere på Solskjærs fotballskole i Folkeparken i Kristiansund, området hvor han sjøl trådte sine barnefotballsko.

– Jeg VILLE bli god, og jeg trenet mer enn de fleste. I tillegg var jeg heldig og hadde en god trener og et godt miljø rundt meg. Men som Kjetil André Aamodt sier: Det handler til syvende og sist om å trene mest og å ville mest, sier Solskjær til Dagbladet.

Alene foran et mål

Men han innsier at ungdom i dag møter en annen hverdag enn den han møtte som ung.

– Det er mye i samfunnet som har forandret seg siden jeg var ung. Da var vi heldige hvis vi hadde tilgang til en Commodore 64 eller VIC-20. Nå er det mye mer data og spill som frister, og dette er kanskje den største konkurrenten for fotballen, mener Solskjær.

Så innrømmer han smilende at han sjøl også har spilt en del dataspill, som *Football Manager*.

– Jeg er veldig glad i fotball, og også fotballspill. Men det som er viktig, er at en først spiller fotball sjøl, før en eventuelt spiller fotball på datamaskinen. Fotballen har en utfordring i det å utkon-

FAKTA

Solskjærs fotballskole

- Består av 25 jenter og 25 gutter fra hele landet og arrangeres i samarbeid med Norges Fotballforbund (NFF).
- Spillerne er i alderen 14-15 år.
- Skolens deltakere «må ha et talent for fotball. De trenger ikke nødvendigvis være en av de beste akkurat nå, men ha et stort utviklingspotensiale og en indre glød for spillet».
- I tillegg til Ole Gunnar Solskjær og fotballvenner av ham, trenes spillerne av lokale trenerkrefter og mannskap fra Norges Fotballforbund.

kurrere dataspillene, understreker han.

– Hvordan kan fotballen vinne denne kampen?

– Jeg tror vi må sikre oss at når ungdommene kommer på trening, så har de det artig – og de får muligheten til å lære noe nytt, svarer Solskjær.

Kvalifiserte trenere

Med det er han inne på noe av det han mener er sentralt hvis norsk fotball skal få fram flere talenter enn i dag.

– Jeg har blitt presentert som at jeg vil ha vekk foreldre som trenere, men det stemmer overhodet ikke. Foreldre i disse rollene er kjempviktige, og de danner basisen. Men i tillegg trenger ungdommene innimellom å få rettleiding av noen som virkelig kan fotball, fordi de har spilt på høyt nivå eller gått trenerkurs, sier Solskjær.

– Kvalifiserte trenere bør komme på banen så tidlig som mulig, i dag kommer dette for seint. For det er en ting at øvelse gjør mester, men øvelse gjør også permanent. Derfor bør ungene lære seg

ting så riktig og tidlig som mulig. 8-12-årsalderen, den motoriske gullalderen, er spesielt viktig, sier den tidligere Clausenengen-, Molde- og Manchester United-spilleren.

– Er det ikke farlig at det blir for mye alvor for tidlig?

– Det trenger ikke bli mer alvor av at man benytter kvalifiserte trenere. Men alle ønsker vel å bli instruert riktig og bli så gode som mulig. Når det er sagt: Resultatene trenger ikke stå i sentrum på unge årstrinn. Det som teller, er å lære å utvikle seg riktig, sier Solskjær.

Innimellom kommer autograffagere bort til ham og ber pent om en autograf, det synlige beviset på at han også er populær på hjemmebane. I Manchester er han klubbens reservelagstrener, og dermed ansvarlig for mye av framtida til gigantklubben i Nordvest-England. Både der og i Norge mener han at de som har noe spesielt kan oppdages tidlige-re.

Kan se talent hos barna

– Jeg mener helt klart at det er mulig å se at en åtteåring har noe spesielt. På meg var det lettere å se dette da jeg var åtte enn da jeg var 15 år gammel, tror jeg. I 15-årsalderen er det større forskjeller i utvikling. Og i åtteårsalderen bryr man seg gjerne 100 prosent om fotballen, sier Solskjær.

Alene med mål

På spørsmål om hvor mye egen-trening Ole Gunnar Solskjær drev som ung, svarer han «ingen». For han tenkte ikke på det som egen-trening.

– Det var bare noe jeg gjorde, som en aktivitet, fordi det var artig. Jeg sto gjerne alene foran et mål og innbilte meg at det var europacupfinale, at keeper var sjanseløs og at jeg scoret mål. Så jeg hadde gjort det mange ganger før da det faktisk skjedde, forklarer han, med henvisning til matchvinnermålet i mestertligafinalen i 1999.

» Kvalifiserte trenere bør komme på banen så tidlig som mulig, i dag kommer dette for seint.

Aftenposten 01.10.2008

Skeid vil holde på talentene

NORDRE ÅSEN Forrige uke ble det klart at Vålerenga kjøper Skeids **Mostafa Abdellaoue** og **Dawda Leigh**. Nå er Skeidstyret lei av å miste unge fotballtalenter. De vil opprette et investeringsselskap for å bedre kunne ta vare på sine mest talentfulle spillere, samt få mer igjen for dem ved salg. Selskapet skal hete Skeid Talent Invest AS, skriver Skeid.no.

Aftenposten

Bli ikke rik av det!

Aftenposten Morgen - 30.05.2001 - Side: 48 - Seksjon: SPORT

”[...] Solér regner ikke med å bli rik på dette prosjektet, men han tror det er mulig å tjene penger på å drive fotballklubb i Norge. Selv om bare Rosenborg klarer det i Norge i dag. - Det er fordi de ikke er sterkt nok fokusert på å drive butikk. Ved å utvikle og selge talenter er det mulig å tjene penger, sier Solér som ikke har ambisjoner om å starte et stutteri som skal ale opp unge og lovende spillere for storklubber [...] - Men norske klubber får det ikke til, hvorfor skal du klare det? - Mange norske klubber driver bra, spesielt er jeg imponert over det Stabæk har fått til. Jeg mener jeg er spesielt god til å kjøpe og selge talenter. Og jeg har et fantastisk nett av talentspeidere. Agentfirmaet jeg eier 40 prosent i har tilgang til et nett med hundre personer som ikke gjør annet enn å speide etter fotball-talenter, sier Solér som vil kunne styre talenter fra nettet til klubben sin.”

Dagsavisen 06.10.2009

På 90-tallet fostret Skeid spillere som Mike Kjølø, Dagfinn Enerly, Morten Berre, Freddy dos Santos og Jan Derek Sørensen. Alle disse har spilt i eliteserien med andre lag enn Skeid. De siste årene har «talentfabrikken» produsert landslagsspillere i Daniel Braaten, Daniel Fredheim Holm og Mohammed Abdellaoue.

I fjor mistet klubben sine to stjernepillere Dawda Leigh og Mostafa Abdellaoue til Vålerenga. Spillerne sto uten kontrakt, og gikk gratis til Vålerenga. Også tidligere har gevinsten av spillersalg vært minimal for Skeid. Helst vil Skeid beholde sine talenter, men håper i det minste å få penger ved salg. Derfor har man etablert Skeid Talent Invest, for å sikre en god økonomisk framtid både for spillerne og klubben.

- Foreløpig har vi alle våre største talenter på kontrakt ut 2011, forteller formann Hansen.

Så gjenstår det å se om Skeid beholder sine talenter i framtida, og om klubben fortsetter sin elevatorferd i det norske ligasystemet.

simen.moller@dagsavisen.no

Håndplukker 8-åringene t

► Fløy går nye veier i barnefotballen ► Tilbyr spesialtrening

Kun de åtteåringene som Fløy mener er mest talentfulle får være med på ekstratreninger på Flekkerøy. Det mener klubben er et av virkemidlene for å utvikle fremtidige toppspillere.

FOTBALL

► FLEKKERØY

– Noen vil hevde at utvelgelse i ung alder er negativt, men jeg ser overhodet ikke noe negativt med det. For meg er det et tankesett på alt skal være så forsiktig. Vi må begynne med talentarbeid i åtteårsalderen, sier Terje Marcussen til Fædrelandsveven.

Etter en svart uke for norsk landslagsfotball diskuteres talentarbeid og treningskultur for alvor i Fotball-Norge. Fløy tror de har noe av svaret på hvordan norske talenter skal utvikles. Det gjør de uten å bryte med Norges Idrettsforbunds regler om barneidrett, som utelukker topping av lag for spillere under 12 år – det betyr forbud mot rangering av lag og utøvere i barneidretten.

UTVELGELSE. A-lagstrener Kjell Pettersson og Fløy-spiller Ruben Kleiven har fått ansvaret for å utvikle fotballferdighetene til 20 gutter i alderen 8-16 år på øya. Guttene er delt inn i tre talentgrupper som får spesialtrening av trenerne flere ganger i uken. I den yngste gruppen er noen av barna åtte år, og for tiden er to-tre åtteåringene med på ekstratreningene.

– Vi velger ut. Det har med treningsvillighet og talent å gjøre, sier Marcussen.

Han bekrefter at Fløy kan si nei til åtteåringene som ikke er «gode» nok. Han vet at det han presenterer for Fædrelandsveven er kontroversielt for flere.

– For å være med krever vi disiplin. Vi tror også at dette kan være med å trigge dem som ikke er i gruppene til å trene mer dersom de vil bli gode fotballspillere, forklarer han.

Den yngste talentgruppen får en veiledningsøkt i uken.

– **UETISK.** Teddy Moen, leder i den norske trenerforeningen, reagerer på Fløys nye linje.

– Hvilke fotballtrenere har erfaring og forutsetninger for å velge ut på åtteåringene og så du har muligheten til å bli toppspil-

ler, mens deg har vi ikke tro på, sier daglig leder i trenerforeningen, Teddy Moen.

– Jeg mener dette er både dumt og uetisk. Hvordan kan ledere og trenere i en fotballklubb som Fløy påta seg å være dommere over hvilke barn som vil nå et høyt nivå på fotballbanen. Det er flott at det gis ekstratilbud til ivrige barn, men å velge ut hvem som skal få tilbudet eller ikke i åtteårsalderen er feil, sier Moen, som ikke tror at tidlig utvelgelse av barn og egne talentgrupper i åtteårsalderen er veien å gå for å heve nivået i norsk fotball.

ENGELSK TILSTANDER. – Velger vi å gå i en slik retning, vil vi få det som i England, der fotballindustrien søker etter talenter helt ned i seksårsalderen. Fokuset og ressursene i fotballen vil bli kanalisert til noen få prosent av dem som spiller fotball, og de andre vil «gå for lut og kaldt vann». Dette vil undergrave hele fundamentet som norsk fotball hviler på. Norge ligger i verdenstoppen i deltakelse av fotballspillere i forhold til innbyggertall. Det er viktig for oss, for uten en solid breddefotball, vil vi heller ikke kunne utvikle toppfotballen. Blir vi for opptatt av kun de beste i for ung alder, vil frafallet i fotballen økes dramatisk, sier Moen.

Målet for Fløy er å produsere spillere til kretslag, aldersbestemte landslag og til A-laget, som dersom klubben når sin målsetting, skal etablere seg i førstedivisjon.

Målet i 2010 er å ha seks-åtte kretslagsspillere, to landslagsspillere og to spillere fra den eldste talentgruppen tas opp i Fløys A-stall.

– Det handler om å dyrke fram dem som ønsker å bli noe. Vi skal vise at du ikke trenger å spille i Start for å bli god fotballspiller, sier Terje Marcussen.

Tekst: Pål Wollebæk Jørgensen
paa.ljoergensen@fvn.no - 38 11 33 13

TRENER EKSTRA: Disse Fløy-guttene er blant de som får tilbud om ekstratrening med klubben. Fra venstre: Markus Martinsen (8), Erik Marcussen (9), Alexander Rødland Upstad (10) og Daniel Moi Pedersen (9). FOTO: JON ANDERS SKAU

Stiller spørsmål ved Fløys kunnskap

Anja Rynning Veum, assisterende utviklingsjef i Norges Idrettsforbund, mener Fløy holder seg på riktig linje så lenge de ikke topper de aldersbestemte lagene. NIF stiller seg likevel kritisk til å plukke

ut unger under 12 år i talentgrupper.

– Spørsmålet er om de har kunnskap om hva god barneidrett er. I stedet for mye fotballtrening ønsker vi at ungene driver med flere idretter. Vi

mener allsidighet er kjempeviktig, sier Veum, som ser det samme som Teddy Moen.

– Vi ser en tendens til at det blir mer og tidligere spesialisering innen barnefotballen, sier hun. PÅL WOLLEBÆK JØRGENSEN

Fra Manchester med impulser

● **STINE FRANTZEN** fra Harstad scoret det ene målet da Floya slo Sandviken 5-0 i fotballens toppserie sankthansaften. Tidligere lagvenninne i Medkila, Annell Giske, scoret to av de øvrige målene. Også mangeårig Medkila-spiller Cathrine Roiness spilte fra start. Floya har femteplassen på tabellen etter 14 serierunder.

Harstad:

– Uansett om man kommer fra Harstad eller Manchester, er det opp til en selv om man vil lykkes. Men litt fotballhjerne må man nesten ha med på veien.

Fotball

Ivar Hjelvik
ihj@ht.no - 476 09 932

Manne bak ordene vet hva han snakker om. Mark Dempsey har erfaring både som spiller og trener fra verdens største klubb, Manchester United. Midt på 80-tallet bidro engelskmannen på fotballfeltet sammen med stjernene som Paul McGrath, Kevin Moran og Mark Hughes. I 1999 ble han trenerassistent i klubben. Han vokste fort med oppgavene, og fikk etter hvert mer ansvar som en av flere ungdomstrenerne. Etter ti år, som blant annet inneholdt daglige samtaler med Sir Alex Ferguson, så han plutselig mot nye trenerutfordringer i Nord-Norge.

– Etter 20 år som fotballtrener for ungdommer hadde jeg lyst på en ny utfordring. Jeg ble tipset om den ledige prosjektstillingen, som gir meg muligheten til å jobbe med senioren i TIL gjennom en treårsperiode. I tillegg fikk jeg også lov til å reise rundt i Nord-Norge for å holde samlinger for trenere, forklarer den engelske trenerkapasiteten.

Ingen stor overgang

Man skulle tro at oppbruddet fra livet i en engelsk storklubb til norsk lokal fotball på 3.-divisjonsnivået utgjorde en enorm

PROFIL: De neste tre årene skal Manchester United-treneren, Mark Dempsey (foran) jobbe med å gi nordnorske trenere og spillere impulser og ideer for hvordan man best kan ivareta og utvikle lokale fotballtalenter. 23 lokale trenere møtte opp for å delta under HILs trenerforum på Harstad stadion sist torsdag. Foto: privat

overgang for Dempsey. Slik har slett ikke Dempsey opplevd sitt nye trenervirke.

– Det er ikke så mye som er forskjellig, faktisk. I Nord-Norge er fotballkulturen noenlunde den samme. Språklig går det også an å gjøre seg forstått. Det hadde nok vært langt verre å komme til Italia eller Sør-Amerika, påpeker Dempsey.

Denne dagen skal trenerprofilen holde sin samling for lokale trenere. De er 23 i tallet. De skal lære litt av oppskriften for hvordan trenerne i Manchester lærer opp sine unge talenter.

– Prinsippene fra 20 års erfaring i Manchester er enkle. Det gjelder å jobbe hardt for å lykkes. Uansett om man befinner seg i Manchester, i Tromsø, eller i Harstad er prinsippene for talentutviklingen den samme. Hardt arbeid er den viktigste ingrediensen i resepten for å lykkes som fotballspiller, mener Dempsey.

Tidlig teknikktrening

I Norge har det vært tradisjon for å begynne med utvikling av utøvernes teknikk i alderen mellom 10 og 12 år. Det mener

den engelske treneren er mange år for seint.

– I United regner vi perioden fra seks til ti år som en gullalder for opparbeidelse av teknikk og fysisk utholdenhet. Da er kroppen omtrent som en svamp, og tar til seg læring langt raskere enn senere i fotballkarrieren.

– Ingen vil nekte en sjuåring å øve ekstra på fiolinen, eller matematikkoppgavene sine. Sånn er det også med fotballen. Her handler det om å få maksimalt ut av potensialet til hvert eneste talent. I utviklingen av fotballta-

lentet er fokuset på tekniske ferdigheter det helt grunnleggende mener Dempsey.

– Er det en ulempe å komme fra Harstad kontra Manchester om man vil bli en stor fotballspiller?

– Nei. Til sjuende og sist handler det uansett om hvor mye man ønsker å lykkes på fotballbanen. Dermed er dette hundre prosent opp til en selv så lenge man har en liten porjon fotballintelligens med seg, mener Dempsey.

Byens eneste trenerkoordinator

– Om fem år er det trolig ansatt trenerkoordinatorer i hver eneste fotballklubb.

Ivar Hjelvik

Det sier HILs trenerkoordinator, Tommy Myrland, som kom til klubben fra samme stilling i Landsås for et drøyt halvår siden. Det er essensielt å ivareta behovene til de mange klubbtrenerne, mener han.

– Min rolle i klubben går blant annet ut på å hjelpe klubbens trenere i hverdagen. Det kan eksempelvis dreie seg om å skaffe til veie alt som trengs av utstyr, og ellers gjøre mitt for at

klubbens trenere skal føle seg ivaretatt, mener Myrland.

Jevnlige trenerforum

Det viktigste i Myrlands posisjon som trenerkoordinator er likevel å arrangere jevnlig trenerforum.

– Dette er ett av tiltakene for hvordan vi kan heve det faglige kompetansenivået på trenerne våre. Samtidig er det nødvendig å gi klubbens trenere skoleing, motivasjon og impulser, som bidrar til at man utvikler seg. Det er en tøff utfordring å gjøre dette faglig interessant for trenerne på sjuårlagene og guttelagene samtidig. Med disse jevnlig trenerforumene er målet å hele tida belyse ulike as-

pekter ved trenergjerningen, påpeker Myrland.

Annerledes framtid

Den tidligere 1.-divisjonsspilleren har også forhåpninger om at trenerrollen i klubben vil utvikle seg i framtid.

– På sikt bør alle våre lag fra og med 12 år og oppover ha dyktige faglige trenere utenfra med høy faglig kompetanse. Dette prosjektet involverer også at vi må bygge opp en framtidig økonomisk plattform. Vi vil gjerne godtgjøre alle som tar på seg treneransvar for lag fra 12 år og oppover, sier Myrland.

Han presiserer imidlertid at dette prosjektet nok trenger noen år på tegnebrettet før det lar seg realisere i praksis.

KOORDINERER: Tommy Myrland (t.v.) har et drøyt halvår bak seg som trenerkoordinator i HIL. Hans hovedoppgave er å legge til rette for at HILs trenere kan utøve trenergjerningen i klubben på best mulig vis. Her sammen med Mark Dempsey.

Viking lager elitegruppe for barn

STAVANGER: - I Viking er det lov å være god, sier ungdomsleder i Viking, Christian Rugland. Klubbens beste barn i alderen sju til ti år skal derfor samles i et «knotteprosjekt».

Publisert: 24.02.2007 kl. 10:32 , endret: 24.02.2007 kl. 10:38

Av: [Atle Andersen](#)

Etter vinterferien starter ungdomsavdelingen i Viking opp et nytt prosjekt som de kaller «knotteprosjektet». Dette skal være for spillere født i 1997, 1998 og 1999.

- Vi gjør dette ettersom det er for store forskjeller i kvalitet mellom spillerne, sier Christian Rugland, som leder styret i ungdomsavdelingen. Han har nylig sendt ut brev til foreldrene i klubben med beskjed om at de beste spillerne fra sju til ti år skal samles i en egen gruppe.

Tilbud til alle

Spillerne skal nomineres av de ulike trenerne og velges ut av spillerutvikleren i Viking, Rune Jonassen. Klubbens tilbud til disse spillerne er ekstra kamper mot eldre lag og dessuten flere kamper enn de øvrige spillerne.

- Dette er som vi prøver på i skoleverket også; tilpasset opplæring etter nivå for å stimulere de beste ytterligere, sier Rugland. Bortsett fra samlingene med «knotteprosjektet», skal de ulike spillerne ha tilhold på sine vanlige lag.

- Vi tror at både de beste og de nest beste har større glede av fotball og trening når de spiller med folk på eget nivå, sier Rugland.

A-lagsspillere

Talent-gruppen vil variere gjennom sesongen alt etter skader, sportslig utvikling og treningsvilje.

- Jeg vet at enkelte vil mene at det er for tidlig å lage slike grupper i så ung alder. Vi mener imidlertid at vi gir alle et godt tilbud og de beste et ekstra godt tilbud. I Viking satser vi litt ekstra på de beste og det skal være lov å være god, sier Rugland, som mener Viking er den første klubben i landet med et slikt ekstra tilbud til de beste i såpass ung alder.

Venter kritikk

Han er klar over at mange vil ta fram fingeren og peke på at den opprinnelige kameratgjengen kan bli splittet.

- Etersom ungdomsavdelingen stadig øker, har vi måtte dele opp lag flere ganger allerede. Dette er aldri kjekt når vi må gjøre dette, men spillerne innretter seg raskt. Dette bekymrer som regel foreldrene mer enn det bekymrer barna, sier Rugland, som håper dette kan være et grep for å skape egenproduserte A-lagsspillere. Talentutvikler Rune Jonassen skal drifte prosjektet og rapportere videre til sin sjef, Egil Østenstad.

- I utgangspunktet er dette et grep for å gi både bredde og topp i klubben et bedre tilbud, sier Jonassen, som vil vente med å kommentere prosjektet ytterligere inntil det er skikkelig i gang.

Forsker advarer

Sandnes-karen Eystein Enoksen, fra Norges Idrettshøgskole, har allerede hørt ryktene om eliteprosjektet til Viking.

- Jeg har aldri hørt om tilsvarende og synes det er en svært dårlig ide. Dette er elitetenkning for barn. Barna vil ikke forstå hvorfor kameraten skal få spille på et lag, mens andre ikke får lov. De er ikke modne nok verken fysisk eller psykisk, sier Enoksen, som mener slik siling først bør forekomme i 14-15-årsalderen. Enoksen forstår Vikings argument med å utjevne nivåforskjellene.

- Men jeg ville ikke latt dette argumentet overstyre alle argumentene for ikke å gjøre dette, sier Enoksen

Har kartlagt alle 13-åri

- Slik er foreløpig Viking-akademiet
- Har intern og eksternt rekruttering

Finnes det en spennende spiller på Tastas 13-årslag, har sannsynligvis Svein Fjælberg notert ham på blokka. Viking mener at de har oversikten over regionens største talenter.

Atle Andersen tekst
Fredrik Refvem foto

TALENT-KAMPEN

I en artikkelserie skriver Aftenbladet om den ekte konkurransen om de beste fotballtalentene.

KARTLEGGING: En viktig del av jobben som talentutvikler i Viking er å følge med på andre klubber, særlig lokalt og regionalt. Eller speide. Da Aftenbladet ringte Svein Fjælberg for å gjøre intervjuavtale, var det nemlig det han gjorde. Han speidet etter talenter. Den dagen var det en semifinal i skolecupen. I helgen var det en bylagsturnering i Egersund.

– Viking har som mål å være der det skjer. Det betyr at vi skal være til stede på samlingene til sonelag, krets og landslag. I tillegg er det mange talent-samlinger, skoleturneringer og bylagssamlinger som vi er på, sier Fjælberg, som minner om at Viking gjennom sine aldersbestemte trenere også får med seg et stort antall klubbkamper daglig.

ALLE BIDRAR: Viking har ingen faste speidere, men har et stort sportslig apparat hvor alle bidrar. Det betyr at Fjælberg, Gary Goodchild, Kjell-Inge Olsen, Uwe Rösler, Roger Nilsen og Egil Østenstad alle er med på kartleggingen.

– Vi har ikke oversikten internasjonalt, men kartlegger grovt nasjonalt og nøye i vår region, sier sportsdirektør Egil Østenstad. Fjælberg illustrerer:

– Vi mener vi har oversikten ned til 13-årsalderen. Det innebærer at hvis det finnes en spennende spiller på for eksempel Tasta sitt 13-årslag, skal Viking vite om han, sier Fjælberg.

REKRUTTERING: Du har kanskje hørt om Viking-akademiet? Og tenkt at dette er et slags pensjonat proppfullt av nye Samuel-sen-er eller Danielsen-er? Det er det ikke, ifølge Vikings talentsjef Kjell Inge Olsen.

– «Akademiet» er egentlig bare en arbeidstittel, som rommer 1-laget i de fire årsklassene fra 13 til 16 år, sier Olsen. I alderen 12-

16 år vil Viking drive talentutvikling både internt og eksternt. Satellittprosjektet, eller talentskolen som det også kal-

les, med tre samarbeidsklubber er den eksterne biten, som Aftenbladet skrev om mandag. Viking-akademiet og satsingen på det beste 13-, 14-, 15- og 16-årslaget er den interne biten. De skal trene hver dag og med topp trenere. Og treningene skal ha en rød tråd i alle aldersklasser. Dessuten skal de spille på det aldersnivået de hører hjemme, og det er som regel mot spillere som er både ett og flere år eldre.

Slik er det foreløpige Viking-akademiet.

– Men vi er ikke sikre på veien videre. Vi har hentet impulser fra ulike steder, for eksempel England, Sverige og Danmark. Målet er på sikt å skape vår egen identitet, sier Olsen.

atle.andersen@aftenbladet.no

FØLGER MED: Talentutvikler i Viking, Svein Fjælberg, fulgte Vikings og andre klubbers talenter under bylagsturneringen i Egersund i helgen.

Travel talenthverdag for 14-åring

AKADEMIET: Mathias Thomasgård er 14 år, men har hele denne sesongen spilt mot 15-åring.

– 14-årslaget vårt har blitt flyttet opp et trinn denne sesongen. For å få bedre motstand og utvikling, sier Thomasgård, som spiller på 1-laget i 15-årsklassen, altså et av fire satsninglag, eller

akademiet, som det også kalles. – Det merker vi. Vi får topp trenere, topputstyr og topp baner. Vi trener også veldig mye, sier Kannik-gutten, som trener hver dag, minus lørdag. – Det er travelt, men veldig kjekt, sier 9-klassingen.

Her er treningsuken hans:

Mandag: 17.30
Tirsdag: 18.00. Styrke- og utholdhetstrening med Thor Arne Aasen.
Onsdag: 18.30
Torsdag: 20.30
Fredag: 15.00. Talentskolen.
Lørdag: Fri
Søndag: 19.30. Inn trening i hall.

PROFF FOTBALLSKOLE: Lasse Fretheim (GIL), Brad Douglass og Tomas Pinås (HIF) gleder seg til sommerens fotballskole på Hvitstein. Fram til nå har 110 unge meldt seg på. (Foto: Hege Frostad Dahle)

Proff fotballskole for unge i sommer

Tre klubber samarbeider om å gi et godt tilbud til de unge fotballspillerne i vårt distrikt. Gullhaug idrettslag (GIL), Holmestrand idrettslag (HIF) og Ivrig har fått inn trenerteamet Coerver Coaching en uke i sommer.

HEGE FROSTAD DAHLE

Telefon 33099007

HOLMESTRAND: Coerver Coaching trener opp unge og fremadstormende fotballspillere i flere av storklubbene verden over.

AC Milan, Arsenal, Hammarby IF, Brøndby IF, Djurgårdens IF, Rosenborg BK, Anderlecht og UEFA er bare noen av samarbeidspartnerne.

Høy kvalitet

– I år hadde klubbene et ønske om å gi spillere i alle aldre et tilbud med høy kvalitet, og et tilbud i stedet for SFO, sier Tomas Pinås i HIF stolt.

Brad Douglass er trener i Coerver Coaching og kommer til Holmestrand med sin trenergruppe 22.–26. juni.

– Vi deler spillerne opp i aldersgrupper slik at de får tilpasset opplæring og program etter alder og utvikling, sier Brad Douglass. Hele uken vil de unge fotballspillerne, gutter og jenter, være på fotballskolen hele dagen. Mat og frukt vil bli servert, slik at fotballskolen fungerer som en SFO-ordning, men med et helt annet innhold.

Utvikle hver enkelt spiller

– Vi skal ikke ha fokus på taktikk og formasjoner. Med Coerver skal vi utvikle hver enkelt spiller og deres ballferdigheter, legger Douglass til.

Brad Douglass legger stor vekt på utvikling av hver enkelt spil-

ler. Ballferdigheter er grunnpilarer, samtidig som de unge spillerne skal lære at dette er gøy. Følelsen av å mestre noe gir barna pågangsmot og glede for spillet, noe som igjen skaper mer innsatsvilje og pågangsmot.

– Dette er et spillerutviklende tilbud hvor man kan få en ferieke utenom det vanlige, sier Tomas Pinås engasjert.

Talentspeider

Sammen med Douglass kommer også en av UEFA sine talentspeidere. En kvinne som reiser rundt på arrangementer for å se på utviklingen og ballferdighetene til spillerne. I flere tilfeller har hun funnet talenter i tidlig alder.

– Som trener kan vi se et godt talent tidlig i utviklingen. Men vi kan også bli litt lurt av for eksempel vekst, påpeker Brad.

25 timers trening over fem dager skal være tilbudet for de til nå 110 påmeldte fotballspillerne. Til sammen er det plass til 200 spillere på kurset.

Dette kurset skal være med på å gi barna verktøy til å ta viktige avgjørelser på fotballbanen hvis det skulle være behov for det.

Alderen fem-åtte år er den beste alderen å lære på. Koordinasjon er viktig for det grunnleggende. Alle er forskjellige og er på forskjellige nivåer innen fotball.

– Vi deler inn slik at det er cirka 14 spillere i hver gruppe. Det er et bra antall slik at alle har og får lik mulighet til å lære, legger Douglass til.

Fotballskolen i Holmestrand vil være et av de største arrangementene som er arrangert i regi av Coerver i Norge.

– Vi har hatt fotballskoler flere steder. Både i Trondheim og på Nøtterøy, men Holmestrand vil bli det største arrangementet, sier han.

Programmet som brukes er det samme som blir brukt i Milan, England og andre store fotballnasjoner.

Samarbeidet med Ivrig, Holmestrand og Gullhaug kan kanskje være starten på en fast fotballskole.

HVORFOR

slår ingen 16-åringer til i Norge?

Av MORTEN STOKSTAD

Evertons Wayne Rooney og Leeds' James Milner har allerede rukket å score i Premier League – bare 16 år gamle. I Norge kommer ikke 16-åringene engang på banen.

Sist sesong var det bare to 17-åringer som spilte i toppserien; Lyn-duoen Kristian Onstad og Daniel Brøndberg (fikk 18 minutter mot Rosenborg).

Ingen av dem kan beskyldes for å ha satt preg på eliteserien – selv om Onstad (som fylte 18 i mai) er stort talent.

– Her i Norge har du ikke lov til å være god som ung. Alle skal være like. Da blir det sønn, konkluderer Kjellil Rekdal.

Vålerengas spillende trener var bare 16 år og 222 dager da han debuterte i toppserien for Molde i 1985. Han mener de største talentene helt ned i 13-årsalderen må kjøres mye hardere.

– Uten tvil. Individuell utvikling er det som er viktig i den alderen. I Vålerenga har vi så vidt begynt med å elitekjøre 13-åringer. Vi skulle gjerne gjort det med enda yngre spillere, men da ville det blitt ramaskrik i Norge, sier Rekdal.

Egne akademier

Rekdal mener norske klubber i større grad må gjøre som de engelske – som sender spillerne på egne akademier fra de er 10 år gamle. Samtidig ønsker han selv nesten konsekvent å hente unge spillere til Vålerengas A-lag.

– Vi kan ikke kjøpe et seriemestrelag. Vi må bygge det selv, fastslår Rekdal.

U21-landslagets trener Per-Mathias Høgmo mener importen av de mange utlendingsene må ta sin del av skylden for at få norske unggutter har fått slippe til.

– Men jeg er veldig glad for at den trenden er i ferd med å snu nå. Spillermarkedet har endret seg. Økonomien i klubbene er blitt mer sunn, og vi vil igjen få se at unge norske spillere blir mer attraktive, sier Høgmo.

Lillestrøm-trener Arne Erlandsen var «verst» i klassen når det gjelder bruk av ikke-norske spillere sist sesong. Hele ni utlendings var i aksjon for LSK i 2002.

– Har du dårlig samvittighet, Erlandsen?

– Nei. Selvsagt ønsker vi å utvikle egne spillere, men vi ønsker mest å vinne fotballkamper. Det er resultatet som er viktigst – ikke om spilleren er en 34-årig tysker eller en 20-åring fra Klefta.

Ikke god nok

Han vil ikke være med på at utlendingsene har hindret talentenes utvikling.

– Det blir for enkelt å si at det er for mange utlendings. Uten utlendingsene hadde vi kanskje rykket ned. Det tyder heller på at rekrutteringen ikke er god nok. Når kun et fåtall på U19-landslaget spiller i eliteserien, sier det sitt.

– Det kreves mye for å bli eliteseriespiller. Og det er kun eksepsjonel-

VARSLER STØRRE TALENTSATSING: Både Norges Fotballforbund og norske klubber – som Kjellil Rekdals Vålerenga – vil satse mer på å utvikle enda yngre spillere.

Nå vil Rekdal ha «elitekjør» av 13-åringer

le talenter som debuterer så tidlig, sier LSK-treneren.

Han misliker holdningen til flere av U19-landslagsspillerne som uttrykte skepsis til å få Egil «Drillo» Olsen som ny landslagssjef.

– Være unge spillere bør kanskje stikke fingeren i jorden når de setter spørsmålstegn ved å få den mest meritterte landslagssjefen som ny trener. Det er for mange som har for store ambisjoner uten å legge nok arbeid i det, sier Erlandsen.

Vil starte tidligere

Per-Mathias Høgmo har lenge kjempet for større satsing på yngre spillere.

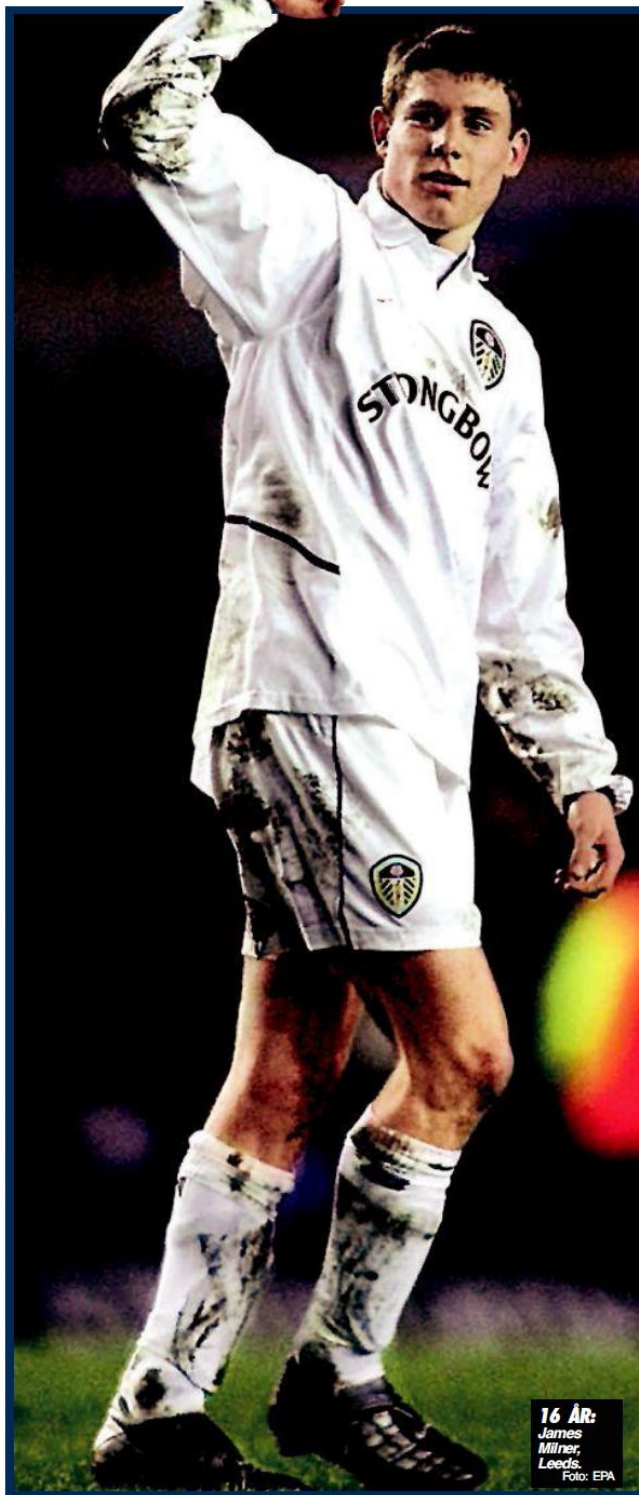
– I flere land starter man talentarbeidet fra spillerne er syv-åtte år. Selv om vi ikke skal gå så langt, ønsker vi å starte tidligere. Derfor begynner vi med 10-årslandslag i år. Vi må øke treningsmengdene og få flere gode trenere på aldersbestemt nivå.

– Hvorfor slår engelske 16-åringer til i Premier League – mens de norske ikke maktet det i eliteserien?

– Det er ikke så rart at en så stor fotballnasjon får frem megatalenter. I England finnes det 30-35 akademier, og det er en enorm produksjon av spillere. Spillere som Rooney og Milner er ekstreme unntak, men jeg tror også vi vil få se flere 16- og 17-åringer i norsk fotball nå som vi setter større trykk på spillerutvikling.

– De som tør å satse langsiktig på spillerutvikling, vil bli vinnere i fremtiden. Se på en klubb som Hertha Berlin: De bruker 20 millioner i året på fotballakademiet. Det tilsvarer et norsk eliteseriebudsjett, sier Per-Mathias Høgmo.

E-post: morten.stokstad@vg.no

16 ÅR:
James Milner, Leeds.
Foto: EPA

Talentjakt uten fasit

VG SPORTEIN side 2 og 3 i dag

I MANCHESTER UNITED: Magnus Wolff Eikrem er blant talentene som prøver seg i britiske fotballklubber. Han er i Manchester United. Foto: FREDRIK SOLSTAD

I SHEFFIELD WEDNESDAY: Rexhep «Rocky» Lekaj. Foto: EMPICS

I TOTTENHAM: Dag Alexander Olsen. Foto: TERJE VISNES

VG SPORTEIN info

... og her er noen andre talenter:

- Thomas Kind Bendiksen, Rangers
- Abdsalam Ibrahim, Manchester City
- Tobias Holmen Johansen, Manchester City
- Joshua King, Manchester United
- Eirik Kjøne, Falkirk
- Leon Honorat Lekaj, Sheffield Wednesday
- Håvard Nordvliet, Arsenal
- Lars Røthing Stubhaug, Everton

Å råde unge fotballtalenter til å reise utenlands, kan være like riktig som å råde talentene til å bli. Derfor bør heller ingen påberope seg fasiten i den vekstbransjen som kalles talentutvikling.

At Norges Fotballforbund har som utgangspunkt at unge norske fotballtalenter bør utvikle seg i hjemlandet, er til å begripe. Det hadde jo vært en fallitterklæring om et særforbund mente noe annet om sine egne medlemsklubbers utviklingstilbud.

Som et generelt råd høres det også fornuftig ut, fordi det er lett å bli blendet av smiger når større og mer berømte aktører kommer på banen, men vanskeligere å vite sikkert om det er til det beste for det talentet det gjelder.

Arsenals manager Arsène Wenger mener naturligvis noe annet, han er talentjegeren fremfor noen i europeisk fotball, og kan hende har han rett når han sier til VG at Arsenal har de beste utviklingsmulighetene et ungt fotballtalent kan ønske seg.

Talentene han spør, uansett hvor de kommer fra, tror i alle fall det. For alle svarer ja.

Men denne problematikken handler i hovedsak ikke om klubber som Arsenal, kanskje den fineste i klassen på talentutvikling og omsorg, eller andre storklubber som er ditto ressurssterke og seriøse i sin utvikling av unge fotballspillere.

Den berører i stedet en tendens blant unge norske fotballspillere til å forherlige alt utenfor Norge, en grenende oppfatning om at man må ut tidlig for å bli god, og det er i beste fall et unyansert synspunkt. For et fotballtalent som skal overleve langt hjemmefra må ha talent for litt annet også, som for eksempel evne til omstilling og selvstendighet, og derfor kan mange fort falle igjennom og få mer enn bare en fotballkarriere odelagt om slike evner mangler.

For selv om fotballklubber i Europa satser mer enn noen gang på egenutvikling av spillere, og går stadig lenger nedover i alder på jakten etter dem, er det et ubestridelig faktum at det ikke er veldig mange av talentene som kommer

ut igjen som suksessrike fotballspillere i den andre enden.

I dette racet er det lett å bli slukt, tygd og spyttet ut igjen, og klubbene vet det.

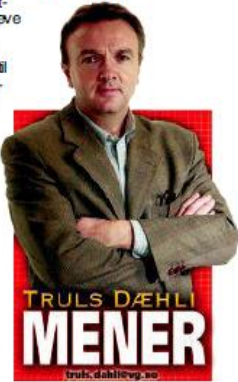
Derfor tar de høyde for en del svinn, og den norske tareringen som dro ut tidlig kan fort bli en del av svinnet. Sory, vi har ikke bruk for deg lenger. Hva da?

I et slikt perspektiv kan det være lurt å se talentutvikling i fotball som en del av den helhetlige utviklingen, der varme omgivelser kan gi tryggere rammer og et større sikkerhetsnett. Samtidig er det viktig at norske fotballklubber utvikler en type fotballutdannelse som ikke blir hengende etter. Her er det fortsatt store variasjoner, og slik er det vanskelig å skjønne hvordan Norges Fotballforbund helt uten videre kan gå god for talentarbeidet på generelt grunnlag. Fordi det ikke finnes noen standard, og fordi så mye springer ut av tilfeldighetene som frivillighet i idretten skaper.

Men bevisstheten om dette er økende i norsk fotball. Viljen til å bruke ressurser også. Det truer ikke Arsenals eksistens, og Arsène Wenger vil ganske sikkert få tak i de talentene han ønsker uansett, men et bedre norsk utviklingstilbud kan gjøre valget for unge norske talenter vanskeligere.

Fordi de blir nødt til å tørke seg om.

Og ikke, som nå, svarer ja samme hva.

TRULS DÆHLI MENER

Vil gi 7-åringene PROFT TILBUD

Av Jostein Overvik og Nils Bjåland (foto)

På vei inn som faglig leder av det nye Toppfotballsenteret varsler Espen Olafsen (44) at norsk fotball vil starte utviklingen av talentene med profesjonelle trenere for barn helt ned til 7-8-årsalderen.

– Det er en forbrøytelse mot ungene ikke å gi dem et individualisert tilbud. Norsk skole er gjennom lovverket pålagt tilpasset opplæring. Vi vil gjøre det samme. Dette handler ikke om topping av lag, men et hvert barn er unikt og krever individuell oppfølging, mener Olafsen.

Han trår rett inn i et av norsk idretts minifelt: Forholdet mellom topp og bredde.

– Men jeg er lei den diskusjonen. Dette er ikke noe angrep på bredden, der den største verdiskapningen skjer i norsk fotball. Den sosiale og oppdragsene effekten er helt unik og skal selvsagt fortsette, sier Olafsen, som tror et tilbud om profesjonelle trenere i SFO-tiden kan bli en del av fremtiden.

– Foreldreinnsettsen og frivilligheten er viktig, men hva ville du foretrukket for å følge opp ditt barn? utfordrer Espen Olafsen.

Inn i fremtiden

Hele fotballnasjonen er utfordret akkurat nå. Pengene har aldri vært større. Landslaget leverer likevel bunnnotering (54. plass på FIFA-rankingen) mens 132 utlendinger (ny rekord) har gjort plassen trang for unge, norske spillere i eliteserien.

Espen Olafsen presiserer at spillerutviklingen skal rettes like mye mot elitespillere som mot barn og ungdom.

– Utvikling skjer gjennom hele karrieren og er like aktuelt for etablerte spillere. Toppfotballsenteret vil like mye være rettet mot de beste klubbens arbeid, sier han.

Den tidligere Lyn-treneren er på vei inn som den faglige lederstjernen for hvordan norsk toppfotball skal drives i fremtiden. De to siste årene har han vært utviklingsansvarlig på Norges Toppidrettsgymnas. Nå blir han sjefen for nytenking i norsk fotball.

Han varsler forandringer på bred front.

– Jeg regner med å si ja og gir meg selv tre år på å få dette opp og stå,

opplyser Olafsen. Han har allerede beskrevet sine tanker om det nye Toppfotballsenteret i en 26 siders saksutredning – kalt et Norges svar på «Milan laboratories».

Han har vært involvert i prosjektet det siste året. 1. august inngikk Fotballforbundet, Norsk Toppfotball og Olympiatoppen et formelt samarbeid. Espen Olafsen regner det som sikkert at alle tre parter kommer til å være med.

Utviklingsmodell

– Da jeg sluttet som Lyn-trener og begynte på NTG satte jeg ned og utviklet en modell for spillerutvikling. Både NFF, NTF og Olympiatoppen ønsker å gjøre den tilgjengelig for

Espen Olafsen skal lede norsk fotballs nye utvikling

flere. For meg er dette en liten baby som ble født i en ellers mørk tid. Den har vært en fantastisk gave for meg, sier Olafsen.

Han mistet kona og datteren i tsunamien julen 2004.

Utviklingsmodellen bygger på fire klart definerede områder: Mentalitet, fotballferdighet, fysiske ressurser og læring og formidling.

Han ser faktisk mentalitet som det aller viktigste og det området norske spillere har aller mest å hente. Tirsdag spilte Arsenal ligaopp med åtte mann under 20 år i startoppstillingen. 16-årige Jack Wilshere var blant spillerne i et lag med en sammensetning som ville vært helt utenkelig i Norge.

– Det handler om å gi unge spillere en mental verktøykasse som gjør dem i stand både til å behandle med- og motgang. Det er grunn til å se på hvorfor Ole Gunnar Sol-skjær, Stig Inge Bjørnebye og Øyvind Leonhardsen ble så gode.

Mange vil mene at andre kanskje hadde større talent.

– Det mentale var nøkkelen til at de fikk ut sitt potensial, mener Espen Olafsen.

E-post: jostein.overnik@vg.no

VG SPORTEVN fakta

Espen Olafsen:

- Født: 27. januar 1965.
 ● Spilte aktivt for Tromsø, Tromsdalen, Mjølnar og Narvik/Nor.
 ● Trente i 2004 Lyn til cupfinalen (tap for Brann) og 6. plass i eliteserien.
 ● Utdannet ved Norges idrettshøgskole.

NY LEDESTJERNE: Espen Olafsen er på vei inn som faglig leder for det nye toppfotballsenteret. Den nye treneren vil tenke nytt for å gi norsk fotball et løft etter mange års tilbakegang både for klubber og landslag.

Hvordan kan vi tro at Norges landslag skal ta seg til VM- og EM-sluttspill når talentutviklingen av norske fotballspillere begynner først ved 13-årsalderen?

Utskjelt talentutvikling

Verdens største barnefotballturnering *Norway Cup* er nylig avsluttet, og neste onsdag kan Norge være ute av VM-kvaliken for godt i kampen mot Skottland. Norge er verdensmestere i å organisere barnefotball, men elendige på få fram et slagkraftig landslag. Ligger hindringene i vårt sosialdemokratiske likhetsprinsipp om at alle barn skal få spille like mye og like lenge uansett nivå, og at ingen lag skal toppes før ved 13-årsalderen?

Gullalder. Barns fysiologiske gullalder er mellom åtte og tolv år. Det er langt lettere å tilegne seg teknikk og kroppskontroll i disse årene, enn det er fra 13-17 år. Det er derfor stor forskjell på nederlandsk eller spansk «klikk-klakk»-fotball med finslepen teknikk, og norsk gampefotball. Her skjer spesialiseringen i fotballen først i tenårene – når den fysiologiske gullalderen er passert.

I andre tekniske idretter som for eksempel turn og kunstløp, aksepteres det at vi ikke deltar på toppnivå fordi det vil bety en for tidlig spesialisering. I fotball skal vi imidlertid kjempe mot de store nasjonene ved å drive allsidighetstrening. Allsidighetstrening har mye for seg i en rekke idretter og har blitt et mantra i norsk idrettsfilosofi. Men ser en på de store fotballstjernene er det neppe allsidighetstrening som sto i sentrum da de var yngre.

Fotballforbundet har likevel klokkertro på sin utviklingsmodell, til tross for at vi nå ligger på en 50. plass på FIFA-rankingen, bak land som Ukraina, Gabon og

KOMMENTAR Espen Utaker

Algerie. Om vår måte å utvikle fotballspillere på hadde vært særlig suksessfull, burde det vises både på landslagsnivå og i eliteserien. Men kanskje er det ikke mulig å bli en fotballnasjon på et høyt nivå, uten å spesialtrene barna våre fra tidlig alder. Men et land bygget på likhetsprinsippet vil neppe tillate spesialisering av unge talenter, samtidig slår vi oss neppe til ro med å skrinlegge drømmen om å delta i fremtidige fotball-VM.

For mange. Sannsynligvis er vi det landet som i forhold til folketallet har flest barn på et fotballag per innbygger. Målet til Fotballforbundet er klart: å få med flest mulig spillere, lengst mulig. Det skaper miljø og samhold, og holder ungdommen borte fra mer usunne og nedbrytende aktiviteter. Men det senker også nivået i barnefotballen at alle uansett ballferdigheter deltar, i stedet for å drive med speiding, musikkorps eller en annen idrett de har større forutsetninger til å lykkes i.

Fotballforbundet har gjort mye

riktig, som å gå over til femmerfotball og syverfotball i stedet for elleverfotball for smågutter og jenter. Tanken er at med mindre lag får hver spiller flere ballberøringer. Resultatet blir derimot ofte det omvendte: Fordi det er så mange på hvert lag, blir det liten spillertid på hver gutt eller jente. Resten blir stående på sidelinjen og måpe. Meningen fra Fotballforbundet er da at det må skapes flere lag, men med mangel på foreldre som vil være trenere, er dette en utopi.

Snikspesialisering. Supplementet til den foreldredrevne barnefotballen, er de nye fotballakademiene med svært høy trenerkompetanse som de siste årene har vokst opp rundt byene. Det har ført til en snikspesialisering over en lav fotballske. Akademiene drives under Fotballforbundets filosofi, men med høy trenerkompetanse, blir likevel barna spesialisert. Inspirasjonen hentes nettopp fra de utenlandske talent-skolene, som Fotballforbundets filosofi ellers tar et rivende oppgjør med. Men ved å ønske denne snikspesialiseringen velkommen, vil også de ivrigste barna få mulighet til å utvikle seg videre. Muligens vil vi se resultatene av snikspesialiseringen på et mer slagkraftig landslag om ti år, selv om det fremdeles det er antall timer som brukes med lærkula på løkka som vil avgjøre hvem som når opp som fremtidens landslagsspillere.

Espen Utaker, debattleder
espenu@vl.no

Appendiks 2

Invitasjon til å delta i prosjektet: “Seleksjon av yngre guttefotballspillere i Norge”

I forbindelse med undersøkelsen “Selection of youth soccerplayers; a perceived view from Norwegian youth soccercoaches, national profession responsables and player developers”, som er et ledd i masteroppgaven til Truls Roaas ved idrett/kroppsøving/friluft seksjonen ved Høgskolen i Nord – Trøndelag, er du invitert til å være med som deltager. Du er ønsket på grunnlag av din posisjon som trener, spillerutvikler eller fagansvarlig i NFF. Du kan tilføre dette prosjektet viktig informasjon.

Formålet med denne undersøkelsen er å få frem spillerutviklere, fagansvarlige og treneres syn på utvelgelse av talentfulle guttefotballspillere. Det er gjort forskning innenfor ulike forhold (antropologiske, fysiologiske, sosiologiske, psykologiske m.m.) når det kommer til utvelgelse av unge spillere, men svært lite som tar for seg trenere, fagansvarlige og spillerutvikleres subjektive syn knyttet til psykologiske og motoriske variabler. Talentutvikling er et område som satses på innenfor fotballen i Norge, og verden generelt. Men bakgrunnen for talentutvikling er, at klubber og landslag har spillere som kan utvikles. Disse spillerne velges som regel ut gjennom en utvelgelsesprosess. For å få innblikk i denne prosessen er det viktig å undersøke spillerutviklere, fagansvarlige og trenere da det er de som står for utvelgelsen.

Undersøkelsen er delt opp i to deler. Første del består av et kort spørreskjema som skal utfylles av deg. Andre del består av en åpen samtale om hovedtema. Undersøkelsen vil ta om lag 70 min til sammen, og representanten vil oppsøke deg som deltager i ditt foretrukne miljø. Deltagerne vil bli anonymisert og det vil ikke være mulig å identifisere deg i resultatene av studien. Materialet som innhentes vil være beskyttet etter retningslinjer fra NSD. Det vil bli forsøkt å omarbeide masteroppgaven til en artikkel som ønskelig skal publiseres i et tidsskrift.

Det er frivillig å delta i studien. Du kan når som helst i løpet av undersøkelsen trekke ditt samtykke om å delta uten å måtte oppgi grunn. Dersom du ønsker å delta i undersøkelsen, må du fylle ut en samtykkeerklæring dagen da du møter prosjektrepresentanten.

Evt. tilbakemelding til e-mail adresse truls@roaas.no eller til telefon 957 67 076. Eventuelle spørsmål kan også sendes på e-mail eller telefon.

Mvh

Truls Roaas

Appendiks 3

Del I; Bakgrunnsinformasjon:

Navn: _____

Alder: _____

Bosted: _____

Klubb som trener/spillerutvikler de 10 siste årene.

Skala for type lag står oppført til høyre.
Avkryssing for flere alternativer er ok

1. A-lag
2. B/C-lag
3. Junior
4. Gutt/Smågutt
5. Lilleputt/Mini
6. Annet

Type lag

År	Klubb												
2009	.....	☐	1	☐	2	☐	3	☐	4	☐	5	☐	6
2008	.....	☐	1	☐	2	☐	3	☐	4	☐	5	☐	6
2007	.....	☐	1	☐	2	☐	3	☐	4	☐	5	☐	6
2006	.....	☐	1	☐	2	☐	3	☐	4	☐	5	☐	6
2005	.....	☐	1	☐	2	☐	3	☐	4	☐	5	☐	6
2004	.....	☐	1	☐	2	☐	3	☐	4	☐	5	☐	6
2003	.....	☐	1	☐	2	☐	3	☐	4	☐	5	☐	6
2002	.....	☐	1	☐	2	☐	3	☐	4	☐	5	☐	6
2001	.....	☐	1	☐	2	☐	3	☐	4	☐	5	☐	6
2000	.....	☐	1	☐	2	☐	3	☐	4	☐	5	☐	6

Idrettsutdanning:

Trener utdanning; det er tillat å krysse av for flere alternativer:

- Trener I (A)
- Trener II (B)
- Trener III (C)
- Trener IV (D)
- Annen UEFA lisens
- Annen FIFA lisens
- Topptrener OLT (Olympiatoppen)
- Høgskole/Universitet utdanning i idrett

Annet:

Trener kurs utenfor vanlig trener utdanning:

Tema:	År:	Arrangør:

Spiller erfaring (nivå), det er tillat å krysse av på flere alternativer:

☐	Landslag sr.	Antall år:.....
☐	Utenlandsk liga	Antall år:.....
☐	Landslag aldersbestemt	Antall år:.....
☐	Norsk eliteserie/Tippeligaen	Antall år:.....
☐	Norsk 1 eller 2 divisjon	Antall år:.....
☐	Annen norsk divisjonserie	Antall år:.....
☐	Aldersbestemte klasser	Antall år:.....
☐	Ingen spillererfaring	

Annet:

Utdanning:

- Grunnskole
- Yrkesfag
- Videregående fag
- Høgskole/Universitet inntil 4 år
- Høyere Høgskole/Universitet over 4 år

Annen utdanning:

Yrke:

Tillitsverv i idretten:

Yrkeserfaring i idretten:

Talentutvikling:

Hvis du fikk frie hender som talentutvikler og skulle hjelpe 100 gutter på 5 år til å bli gode voksne fotballspillere. Hvordan ville du at de skulle bruke tiden innen idrett fram til senior alder?

- Angi prosentvis fordeling av tid i aldersperioden til gitt aktivitet. Hver alderskategori utgjør 100 %. (Skriv i prosent, bortsett fra de to første radene der det er time antall).
Fordelingen refererer til den organiserte aktiviteten.

Alder	5-7	8-10	11-13	14-16	17-19	Senior
Øvelse						
Antall timer pr.uke med uorganisert aktivitet						
Antall timer pr.uke med organisert aktivitet						
Teknikk/Ballaktiviteter						
Spill på bane (Formasjon/lagtaktikk – føres i parentes)						
Styrke og spenst						
Utholdenhet						
Hurtighet - sprint						
Holdninger/ mentale prosesser						
Turneringer						
Annen idrett						
Totalt	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

**Hvor mye erfaring har du med utvelgelse av individer til treningsgrupper?
- Antall individer du har valgt ut til å delta i treningsgruppen.**

- Svært mye erfaring (ca. ≥ 500 individer)
- Mye erfaring (ca. 200 - < 500 individer)
- Moderat erfaring (ca. 75 - < 200 individer)
- Lite erfaring (ca. 20 - < 75 individer)
- Svært lite erfaring (0 - < 20 individer)
- Ingen erfaring

**Hvor mange ganger har du tatt ut lag til kamp?
(Treningskamp, cupkamp, seriekamp, landskamp, kretslagkamp)**

- Svært mange kamper (ca. ≥ 500 kamper)
- Mange kamper (ca. 200 - < 500 kamper)
- Moderat med kamper (ca. 75 - < 200 kamper)
- Få kamper (ca. 20 - < 75 kamper)
- Svært få kamper (0 - < 20 kamper)
- Ingen erfaring

Hva mener du er de 3 viktigste virkemiddelene for at Norge skal få frem nye toppspillere i fremtiden?

1.

2.

3.

Info:

Erfaring med annen idrett som trener:

Nei

Ja (Vennligst skriv inn i tabellen under, type idrett og antall år)

Idrett	Antall år

Erfaring med annen idrett som utøver:

Nei

Ja (Vennligst skriv inn i tabellen under, type idrett og antall år)

Idrett	Antall år

Hvordan vil du kort oppsummere barneidrettsbestemmelsene vedtatt av NIF og fra NFF, i forhold til fotball?

Takk for din besvarelse!

Appendiks 4

Del II; **Holdninger og handlinger**

Type: Intervjusamtale på bakgrunn av spørreskjema registrering for å avdekke nyanser.

Trenererfaring:

- Er det spesielle klubber du har vært hvor vektlegging på spillerutvikling har vært stor. Eventuelt steder det har vært lite?
-

Idrettsutdanning:

- **Fotballtrenerutdanning**

Er det deler av fotballtrenerutdanningen hvor du har lært spesielt om talent utvelgelse?

- **Kurs**

Er det noen spesielle kurs som har økt din kompetanse og bevissthet rundt unges utvikling og utvelgelse av talenter?

Spillererfaring:

- Hvordan vil du vurdere relevansen av din egen spillererfaring for din nåværende forståelse av talentutvelgelse?

Generell utdanning:

- Er det deler av din generelle utdanning som har økt din kompetanse rundt unges utvikling?
- Er det noen verv som har ført til større bevisstgjøring av talentbegrepet?

Talentutvikling:

- **Tabell om alder og øvelse**
- Hvordan begrunner du valgene i tabellen om talentutvikling fra del 1?
- Hvilke kriterier opererer du etter ved seleksjon av talentfulle yngre spillere?
- Vet du hvordan disse kriteriene er satt – hva som er opprinnelsen?
- Hvordan klarer du å opprettholde – leve etter - disse (teoretiske) kriteriene i praksis?
- Hvilken betydning spiller holdning/mentale ved utvelgelse? - Utvikling
- Hvilken betydning spiller teknikk ved utvelgelse?
- Hvilken betydning spiller fysikk ved utvelgelse? - Utvikling
- Hvilken betydning spiller individets tidlige suksess en rolle for om han blir valgt ut?

- **Spørsmål om erfaring med spillerutvelgelse**
  - Har du eksempler på at utvelgelsen av yngre talenter til treningsgrupper har blitt en suksess? (spillerne har blitt toppspillere)
  - Har du eksempler på at utvelgelsen gikk galt? (spillerne har ikke blitt nevneverdig gode)
- Når en velger ut talentgrupper blir disse gitt mer trening, ser du sammenhengen mellom de som valgt ut til slike grupper får mer trening enn de som ikke blir valgt ut; og at en dermed har bestemt seg hvem man ønsker å satse på – hvem som blir gode?
- Hvis du velger ut 30 av 100 til å være med i en talentgruppe i 12 års alder, hvordan ser du på at dere har mistet 70 % av rekruttene i en tidlig fase?
- Blir vurderingen av hvem som skal velges ut til en start 11 i kamp annerledes enn ved valg inn til treningsgruppe?
- Hvordan vurderer du spilletid i kamp for utviklingen av unge utøvere?
- Om du har et fotballag med gutter på 10 år, hva tror du er sjansen for å velge ut de rette talentene for et A-lag (dvs. i ca 20 års alder)?
- Når mener du det generelt er passe alder å skille ”klienten fra hveten”?

Info rundt erfaring med andre idretter:

- Hvordan vurderer du erfaringen fra andre idretter som vesentlig for din forståelse av talent? (Har du en mer dynamisk oppfattelse av talentbegrepet?)
- Hvordan karakteriserer du viktigheten av å bedrive andre idretter for utvikling innenfor fotballen?
- Hvor mange av de 20 beste utøverne i Norge - uansett idrett -, tror du var barnestjerner?

Tilpassning gjennom bestemmelser:

- En refleksjon rundt barneidrettsbestemmelsene opp mot talent seleksjon og tidlig utvelgelse? Like muligheter? Ikke helårsidrett?
- Når bør unge starte med organisert fotballtrening?
- Er det et tidspunkt hvor det er for sent å bli en god fotballspiller?
- Hvordan tar dere høyde for de som utvikler seg senere og slår ut i blomst i 15-16 års alder?
- Hvordan tar dere imot en 14 åring som aldri har spilt organisert fotball?

Appendiks 5

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt skriftlig og muntlig informasjon om studien ”Seleksjon av yngre guttefotballspillere i Norge” – et ledd i masteroppgave ved idrett/kroppsøving ved Høgskolen i Nord – Trøndelag.

Jeg er klar over at undersøkelsen er frivillig og at jeg kan trekke meg på et hvilket som helst tidspunkt

Sted .....

Dato .....

.....

Underskrift

.....

Navn med blokkbokstaver

.....

E-post adresse